

पत्रेषु	२	तृतीयः प्रस्तावः । पद्यानि २५६
	३-६	स्वकर्मपरीक्षार्थकौशाग्नीप्राप्तिः
	७-१६	रत्न-परीक्षा
	१-३	राज्याङ्ग-प्राप्तिः
	३-१०	राजपुत्री-परिणयनम्
		स्वबुद्धिमिलनम्
		सुभद्रोपलक्षणेपाख्यानम्

विषयानुक्रमः	प्रथमः प्रस्तावः । पद्यानि ८५
सुगायित-विषयवृत्ती	पूर्वमनपरमाद्यदान-पुण्यार्जनम् ।
प्रस्तावना	द्वितीयः प्रस्तावः । पद्यानि २३१
	सुदुलानतार-जन्म
	यौवनामरः
	निदेश-प्रचारः
	राजगृह-प्राप्तिः
	त्रिराह-लामः
	भोग-संयोगादि

चतुर्यः प्रस्तावः। पद्यानि २१४
 स्वकुटुम्बमिलनम्
 भ्रातृजाया-परीक्षणम्
 भ्रातृ-ग्रामपञ्चद्वीदानम्
 पुना राजगृहप्राप्तिः
 चतुरिभ्यसुतापरिणयनम्
 पुनर्भ्रातृसमागमः
 विरोध-निरोधः
 एकत्र स्थानम्
 धर्म-करणम्

पत्रेषु
७१८-२४

पञ्चमः प्रस्तावः। पद्यानि ३५४
 सद्गुरु-प्राप्तिः
 भावाभावदानम्
 ऐक्ये पञ्चाक्षुलि-निदर्शनम्
 मृगाङ्कक्या-कथनश्रवणम्
 पूर्वमेवः
 सन्देहापोहः
 धर्मरत्नः
 वैराग्य-रत्न-लोभादिवर्णनम्
 ग्रन्थकृत्यशक्तिः

पत्रेषु
२४-३४

३६

सुभाषित-विषय-सूची ।

विषय	प्रस्तावे	पद्यक्रमाङ्कः	पृष्ठे	विषय	प्रस्तावे	पद्यक्रमाङ्कः	पृष्ठे
अच्छन्नाः	५	१६०	२९	आहार-शुद्धिः	३	१२७	१४
अज्ञाः	४	१४९	२२	औदरिकः	५	३५	२६
अधमाः	३	२९	११	कर्म	४	८४, २०१-२०२	२४, २०,
अधोदयाः	५	१५३	२९	—	५	२८०	३३
अन्नम्	१	२८	२	—बलवत्ता	३	१४१-१४५, १६३	१४, १५
अर्थेच्छा	२	७८	६	कर्म-भोगः	१	८०	३
अविरोधः	४	२०८	२४	काम-भावाः	२	२१०	९
अविश्वासः	२	१३२	७	कामः	५	८५-८७	२७
असाम्प्रतम्	४	८२	२०	कीर्तिनम्	३	८१, ८४	१३
अहङ्कारः	५	३३२-३३३	३४	कीर्तिः	२	१३९	७
आपन्नाश्रयः	३	१५	११				

विषयः
कुपुमान्
कुलाङ्गना-धर्मः
—
—
कुलीनः
कुली
—
कूटम्
कृपणः
—
—
क्रोधः
क्रोधी

ग्रन्थाद्ये
१
३
३
५
२
३
४
२
२
२
२
३
५
२

पद्यक्रमाङ्कः
१९
११०-१११
२३१-२३२
५०-५१
१५६
११२
१०९-१११
१३१
८८-१०५
१०९-११०-११६-११७
२०१-२०२
१११
१७१

पृष्ठे
१
१३
१७
२६
८
१३
२१
७
६
७
१६
२८
८

विषयः
क्रोधी
खलाः
—
—
गाम्भीर्यम्
गुणाः
—
—
गुणि-गौरवम्
गुणितः
—
चित्त-नयने

ग्रन्थाद्ये
५
२
४
५
१
२
२
३
३
२
२
५

पद्यक्रमाङ्कः
७०
१६६
१९८
९१
६९
४१, ४३
४४, ५१, ५४
५९
६०
५२-५३
६५
२००

पृष्ठे
२६
८
२४
२७
३
४-५
५
१२
१२
५
५
३०

विषयः	प्रस्तावे	पद्यप्रमाणः	पृष्ठे
जाति-पोषः	४	१७६	२३
जिन-धर्मः	१	१	१
त्याज्यम्	२	१७२-१७३	८
दया	१	३५	२
दयालुः	२	३६	२
दानम्	२	२	३
—	१	५	१
—	३	७३-७४	१२
—	३	४	१८
—	३	१९२	१६
—	१	८	१
—	२	२२५	१०
—	५	२२	२५

(आदरेण)
(पात्रे)

विषयः	प्रस्तावे	पद्यप्रमाणः	पृष्ठे
—(पथाचापरहितम्)	५	३०३-३०८	३३-३४
दानाप्रकाशः(छान्दस्यः)	१	७१-७२	३
दानी	१	१२	१
दाने दुर्लभम्	१	५३, ५८	२
दारिद्र्यम्	३	८७-८८, १७१	१३
—	३	९१	१५
—	५	२७७	३३
दुर्जनः	२	१५३	८
दुर्वचः	५	३६, ४३	२५
देशाः	३, ३	१२४	१३
—	३	१५३	२२
देशान्तरम्	३	२२४	१७
दैवम्	४	१६६	२३

विषयः	ग्रन्थावे	पद्यसमाङ्कः	पृष्ठे	विषयः	ग्रन्थावे	पद्यसमाङ्कः	पृष्ठे
देवस्य	५	९८	२७	धर्मः	५	१११	२८
—चलवता	३	१५८, २१७	१५, १७	—	४	१४१	२२
दौर्गत्य-शत्रवः	३	११८	१४	—(चतुर्विधः)	५	१६-१८	२५
—	२	७९	६	—	२, ३	२	१०
द्रुमाः	५	११६	२८	धार्मिकः	१	१३	१
घनस्य	२	११६-११७	७	धृतिः	५	१४९, १५२	२९
—	३	१३, १०९-११०	११	नन्दनाः	२	१२३	७
—महत्ता	३	१२९-१३१	१४	नराभासाः	४	१८९	२३
—	३	९१	१३	नारी	४	१०९-१११	२१
—स्थानम्	५	२५३	३२	निर्गुणाः	२	५१-५२	५
धन्यजनः	२	१९४	९	निर्धनता	३	९९, १०१, १२९, १३१	१३
धरा-वीक्षणम्	३	४६	११	—	५	२७८	३३
धर्मः	१	२-४, ७८	१, ३	निर्माग्याः	३	३५	११

विषयः	प्रस्तावे	पद्यक्रमाङ्कः	पृष्ठे	विषयः	प्रस्तावे	पद्यक्रमाङ्कः	पृष्ठे
निर्भाग्याः	४	१२०-१२१	२१	पुण्यम्	४	३	१८
निःस्पृहाः	४	१८८	२३	—	२	३६, ३७	४
पतिव्रता	३	२२५-२२६	१७	पुत्र-पुत्री-पाठनम्	५	२५, २७	२५
—	५	४८	२६	पुत्रः	२	२०, ४७	४-७
पर-पीडा-परित्यागः	२	१७४	८	प्रणामः (अष्टाङ्गः)	५	१२	२५
परपीडाऽज्ञाः	१	३१	२	प्रधान-रक्षणम्, सेवा	३	९४-९५	१३
परस्त्री	४	२३	१९	प्रियश्रुतिः	२	२१०	९
परीक्षितम्	२	५८-५९	५	वन्द्यः	४	१९०	२३
परीक्ष्याः	४	११३	२१	वन्द्यु-पार्थिव्यम्	४	१८०	१९
पास्तन्त्यम्	४	९९	२१	वलम्	५	२९	३४
—	५	२०६	३०	—	२	३१८	७
—	५	३३०	३४	बुद्धिः	५	१३९, १४१, १४२	१८
—				—		१२३	

विषयः	प्रस्तावे	पद्यक्रमाङ्कः	पृष्ठे	विषयः	प्रस्तावे	पद्यक्रमाङ्कः	पृष्ठे
बुद्धिमन्तः	२	१४२	७	लक्ष्मीः	२	४, १३९	३, ७
भाग्य-भङ्गः	४	१२०-१२१	२१	—साफल्यम्	४	१७५	२३
—	४	१५१, १५५	२२	—	५	१६१	२९
भाग्यभाजः	२	१४८, १७९-१८१	८	वचन-पालकाः	५	३००-२	३३
शुक्तम्	१	७४	३	वर्णिक-क्रमः	३	६८, ६९	१२
भोगि-भोगः	२	१९९	९	वधू-वरौ	३	७८	१२
मनः	२	११४-११५	७	वाञ्छित-द्युतिः	२	१६१-१६२	८
मर्यादा-भङ्गः	४	२४	१९	वाणिज्यम्	२	१३०	७
माता-पितरौ	५	२५, २७	२५	—	३	४	३
मृत-जीवितम्	३	८१	१३	विद्वानम्	५	१२६-१२८	१४
राजादौः	४	५२-५३	१९	विद्या	२	१११, ११५	२८
				— दानम्	५	१३९	७
						१२४	२८

विषयः
विद्या-बलिनः
विद्योपायाः
विनयः
विरोधः
विवाहः
व्यवसायी
व्यवहारः
—शुद्धिः
शुभाशुभम्
श्रुतिप्रियाः
स्लाध्यम्
सचरित्राः
सज्जनाः

प्रस्तावे

५ २ २ ३ २ ४ २ ३ २ २ ३ ३ १

पद्यक्रममाङ्कः

१३७ ३३ ४२ २२१ २१६ १६० ६३, ६५ १२७ १५० २११ २००, २०१ १८८ ३७

पृष्ठे

२८ ४ ४ १७ १० २३ ५ १४ ८ ९ १६ २

विषयः

सज्जनाः
—
—
—
—
सज्जीहि
सती-सत्त्वम्
सत्यरीक्षा
सत्पुरुषः
सत्यम्
समयोचितम्
समुदायः (सङ्गताः)
सम्पदः

प्रस्तावे

३ २ ४ ५ ५ ३ ३ ३ १ १ ३ ५ २

पद्यक्रममाङ्कः

२१, २२, ६५ ११, १२ ८ १०६, १७०, १९८ २१, २३, २४ ९०, १०५ १६१ १७७ २३३-२३५, २३८ २४३ १९ ३८-३९ १६६-१६७ २३४, २३५ ७३

पृष्ठे

११, १२ ८ २४, २६, २७ २९ ३५ ३७ ३९ ४० ४१ ४२ ४३ ४४ ४५

विषय	प्रस्तावे	पद्यप्रमाण	पृष्ठे	विषय	प्रस्तावे	पद्यप्रमाण	पृष्ठे
सहोदरः	३	१७	११	सेवा	४	२७	१९
मादगिरिः	५	१०७	२८	सौख्यानि (सप्त)	४	२	१८
गुणयोगः	३	११४, १६१-१६२	१४	—	५	१-२	२४
गुप्ती	३	११२	१३	स्त्रीचरित्रम्	५	१४०	२९
—	२	६	३	स्त्रीषु मार्दवम्	५	१७१-२	२९
— (भावपूजा)	५	७४	२७	स्वजनः	३	१५	११

॥ ॐ ह्रीं ॥

श्रीखरतरंगणावतंसकमहाकविश्रीजयानन्दसूरिविरचितम्

श्रीधन्यचारित्रम् (पथम्)

॥ श्रीधृतदेव्यै नमः ॥

धेयोलतामण्डनमण्डपश्री-शाखाचतुर्दिक्परिपूरिताशः । श्रीआदिदेवप्रथितप्ररुढि-र्धेयात् फलद्वयं जिनधर्ममेषाः ॥ १ ॥ यथा
द्रुष्टुं स्वर्गितरुर्गरीयान्, यथाऽद्रिषु स्वर्णगिरिर्गिरिष्ठः । यथाऽब्धिषु क्षीरपयोधिरिष्ट-स्तथा पुमर्थेषु चतुर्षु धर्मः ॥ २ ॥ धर्मेण लस्मी-
रसमा समेति, धर्मेण सम्पत्सुखमप्यखर्वम् । धर्मेण मोक्षोऽपि भवेदनन्तो, यतोऽस्ति धर्मोऽत्र जयस्ततोऽपि ॥ ३ ॥ स धर्म एष प्रथितश्चतुर्धा,
जिनेश्वरैर्मास्वरगीभिरेभिः । सदानक्षीलोत्तमः सुभावः, प्रभावसम्भावितमाविभद्रः ॥ ४ ॥ तत्रापि दानं प्रथमं प्रथीयः, प्रविष्टमु-
च्छृष्टफलप्रदायि । येनाऽऽदिदत्तेन सुनौ सुपात्रे-ऽऽग्रिष्ट धन्योऽद्भुतशालिभद्रः ॥ ५ ॥ ध्यात्वा परं ज्योतिरनन्तदेतु, प्रणम्य सम्पन्न
जिनवर्चमानम् । गिरां प्रभावात् गुणगौतमस्य, ह्रुवेऽत्र धन्यस्य कथाप्रबन्धम् ॥ ६ ॥ धृत्यः स पुण्यैरतुलो गुणैर्धै-रहं तु किञ्चिज्जतया

समेतः । तद्दानधर्मातिशयात् तथापि, स्ववान्विशुद्धये किमपि ब्रूधेदतः ॥७॥ यः पात्रदाने रसिकः स्वशक्त्या, स सौख्यपात्रं हि यथा स धन्यः । पश्चाच्च तापेन सुदुःखिनः स्युर्धन्याग्रजा दानकृतोऽपि यद्वत् ॥ ८ ॥

तथाहि महिमव्यूह-सुप्रतिष्ठाग्रतिष्ठितम् । प्रतिष्ठानपुरं स्वरित, स्वस्तिसुरथं महद्विमत् ॥ ९ ॥ यत्र दुर्गं पौर्दुर्गं, खातिका-परघातिका । वनानि परितः सन्ति, नन्दनानीव सत्फलैः ॥१०॥ वैतैर्अलिहैः शुभ्रैः, पत्ताकापक्षपक्षमलैः । यत् पुरं राजते राज-इसैरिव सरोवरम् ॥ ११ ॥ यत्र दानी जनो नागो, याद्वकालिप्रमोददः । दारिद्र्यं गहनं भिन्ते, हस्तविस्तारकारकः ॥ १२ ॥ लक्ष्यभेदोल्लसद्गण-गुणचिन्ताविचारवित् । रात्रि देवे च सर्वज्ञे, विजयी धार्मिको जनः ॥ १३ ॥ इत्याद्यनेकसच्छेक-सुविवेक-निकेतनम् । स्वर्ध्ववस्त्रयीसार-शोभाप्राग्भासुरम् ॥ १४ ॥ जितशत्रुर्नृपस्तत्र, नामतः परिणामतः । न्यायवल्लीवनाम्भोद-सोदरः सुन्दरः श्रिया ॥ १५ ॥ यद्वमुजस्तभसगवद्धा, जयश्रीर्हस्तिनीसमा । नान्यतो याति कुत्रापि, विचित्रेऽपि नृपाङ्गणे ॥ १६ ॥ यत्प्रतापसहस्रांशु-श्रित्रं समुदितो रणे । राशौ दिवाऽपि विद्वेपि-ध्वान्तविध्वंसमातनोत् ॥ १७ ॥

पुरा श्रिया श्रितं देवा-भिः श्रीकं संश्रितं द्विया । कुतश्चिन्नगरादागात्, तद् द्रष्टुं कुलमेककम् ॥ १८ ॥ सिंहः सत्पुरुषः श्वे(स्वे)न, यत्रेयात् तत्र चार्धति । काकः कपोतः कुपुमान्, जन्मयमि न मुञ्चति ॥ १९ ॥ तत्कुदुम्बनरा नार्यः, कर्म कृत्वाऽन्य-येभ्यः । आजीविकां प्रकुर्वन्ति, निर्वहन्ति यथा तथा ॥२०॥ तस्यैको दारकः सार-धारदाता विनीतधीः । स्वभावेन गुणोदात्त-चित्तो मातुः प्रियङ्करः ॥ २१ ॥ जनन्या जनितोत्साहो, महाहितमतिव्रतः । वृत्तये वत्सरूपाणि, चारु चारयति स्वयम् ॥ २२ ॥ एकदा बहिरुधाने, वत्सचारणकारणात् । निरञ्जो निरगाद् गेहात्, प्रातरुत्थाय सत्वरम् ॥ २३ ॥ तदैवोद्यानिकां कर्तुं, लघु-

हृद्वोऽपि पूर्जनः । खान(स्वश्र)-पानसमायुक्तो, वनं यातो शुनक्यथ ॥ २४ ॥ तं दृष्ट्वा बालका सोऽपि, रोपितो गृहं ययौ । युष्टुधुर्मध्य-
 मुरकुटं, मातरं प्रत्यरं जयौ ॥ २५ ॥ हे मातरद्य सद्यस्कं, परमाणं सुधासमम् । देहि मे मुदि सम्पाद्य, जेमामि रुचितं यतः ॥ २६ ॥
 अद्यपूर्वं त्वया मेऽम्ब !, कम्बलं विप्रते(तः) तनौ । सुमोजनप्रदानेन, नैवाऽऽशाऽपूरि श्रियः ॥ २७ ॥ ततः कुत धियानीय, कम-
 नीय(यं) सुमोजनम् । देहि मे देहि मेऽदस्त्वं, प्राणा अन्नसमाः खलु ॥ २८ ॥ इति श्रुत्वा प्रियालाप-कलापं स्वसुतस्य सा । मनसा
 स्वौरसस्नेह-गेहदेहव्यभूत प्रथुः(द्यः) ॥ २९ ॥ एतद्य चिन्तयामास, सनिःश्वासमसंशयम् । धिगु दुर्दैवं यतो नैवं, दुतस्याप्युचितं चितम्
 ॥ ३० ॥ चौरहथेलुरुः सर्पः, प्राघुणो दुर्जनो भिषक् । वेद्या घूर्त्तो नृपो नैवे, परपीडां विजानते ॥ ३१ ॥ इति लोकोक्तिरुक्ता-
 ऽभूत्, सत्या सत्यापनादिव । न ग्रहं बालको जह्यात्, किं कुर्वे सर्वथा पृथा ? ॥ ३२ ॥ इति ध्रुत्वा पुराभूत-सुखस्मृतिरुतेर्दुतम् ।
 माता रुरोद रोदास्पृक्, बालोऽपि खलु बाल्यतः ॥ ३३ ॥ श्रुत्येति प्रीतः(प्राति)वेष्मिक्यो, वाक्यपीयूषचन्द्रिकाः । मिलित्वा प्रीणयामा-
 सु-शक्नोरीमिवंतां चत ॥ ३४ ॥ दीर्न हीनं जनं दृष्ट्वा, यस्य स्याद्दृढये दया । सर्वज्ञोपज्ञसद्धर्म-स्तच्चित्ते वरिधितिं वै ॥ ३५ ॥ स्व-
 दुःखदुःखितः प्रायः, सर्वो भवति मानवः । परदुःखसुदुःखार्त्तो, विरलस्तु दयालुहृत् ॥ ३६ ॥ सा दुःखकारणं ताभिः, पप्रच्छे वत्सले-
 च्छया । प्रायशः सज्जनोऽन्यस्य, दुःखच्छेदं चिकीर्षति ॥ ३७ ॥ तत्पृष्टेऽथ यथास्पष्टं, तथा निजगदे निजग्रे । मित्रस्वजनवर्गेषु,
 सत्यमेव वचः श्रिये ॥ ३८ ॥ सत्येन जायते प्रीतिः, प्रतीतिश्चापि सत्यश्रः । जाजायते यशःस्फीति-स्तस्मात् सत्यं सतां मतम्
 ॥ ३९ ॥ सत्यसन्तुष्टचिन्ताभि-स्ताभिः सर्वाभिरादरात् ॥ वमाये सा विज्ञेयेण, स्थेमप्रेमपुरस्सरम् ॥ ४० ॥ हे सख्यः ! भयतां
 तावद्, बालको पाचते तु माम् । क्षीराश्रं तत् कथं दद्या-मद्य दधं स्वसूतवे ॥ ४१ ॥ भृत्येति ताभिः सर्वाभि-र्वमाये

सा सखी सुहृन्म । वयं ते पूरयिष्यामः, सुखं सखि ! सुतेप्सितम् ॥ ४२ ॥ इत्युदितैकया वुग्धं, तन्वुलीनो द्वितीयया ।
घृतं त्वपरया खण्डा, चतुर्थां प्रमुदा ददे ॥ ४३ ॥ त्यक्त्वा स्वेदं समानीय, सर्वं सर्वस्वसंनिभम् । रात्रिभिर्दं सुधास्वादु, परमार्धं
तदा मुदा ॥ ४४ ॥ संस्कृत्य पायसं माता, पुत्रप्रेष्टपुर्णया । जह्वर्षं घृदुरप्याशु, रात्रौ वर्षापनं यतः ॥ ४५ ॥ विशालस्थालमा-
नीय, संस्थाप्य स्वसुताग्रतः । परिवेष्यापि तन्माता, कार्यायान्यगृहानगात् ॥ ४६ ॥ रात्रौ रत्नं यथा प्राप्य, पिपासुस्तु सरोजलम् ।
रदत् क्षीराक्षमासाद्य, मुमुवे बालकोऽधिकम् ॥ ४७ ॥ प्राक्तनागण्यपुण्येन, कथञ्चित् कर्मलाघवात् । दित्ता वत्साऽऽशये जाता,
बोधिबीजावुबन्धनः ॥ ४८ ॥ इतश्च कैश्चित् सुकृतैः, प्राक्कृतैस्तस्य मन्दिरे । कश्चिन्मुनिर्महात्माऽङ्गा-न्मासध्वपणपारणः ॥ ४९ ॥
तं दृष्ट्वाऽनघ्रपृष्ट्यामं, निष्पुण्यफलवत् फलम् । अवर्धं समग्रं विभ्र-दुत्तस्यौ स तु सम्मुखम् ॥ ५० ॥ भक्तिप्राग्मार-
सञ्चार-स्फुल्लोमाच्चक्रञ्चुकः । स त्रिः प्रदक्षिणीकृत्य, तं ननाम स्वकामतः ॥ ५१ ॥ चेतसा चिन्तयामास, धन्योऽहं मद्गृहं
मदत् । मच्चित्तमुत्तमं चैत[द्], यतोऽसौ सङ्गतो यतिः ॥ ५२ ॥ दुर्लभं चित्तमेकस्य, वित्तं वान्यस्य कस्यचित् । वित्तं वित्तं च पात्रं
च, धन्यानामेकतो मिलेत् ॥ ५३ ॥ ध्यात्वेति ध्यानसंहत्या, त्यागायोत्यक्नवासनः । पाणिभ्यो पायसस्थाल-मालम्बयेदमवगू वचः
॥ ५४ ॥ हे मुने ! समतासिन्धो !, विश्वबन्धो ! दयानिधे ! । विधेहि मयि सौम्यां स्वां, दृष्टिं दृष्टि(ष्टि) सुधाश्रियाम् ॥ ५५ ॥
त्वत्सम्भावितमात्मानं, मन्येऽहं जगदुत्तमम् । सर्वसंसारसारत्व-राज्यलक्ष्म्याः कटाक्षितम् ॥ ५६ ॥ बालोऽप्यहं त्वया दृष्टः, प्रभ-
वेयं बलाधिका । दरिद्रोऽग्नीन्द्रसादृश्य-सान्द्रमद्रसुरमुमः ॥ ५७ ॥ सच्चित्त-चित्त-यात्राणां, संयोगो युगपन्मम । त्रिवेणीसङ्गमो
भूया-न्मनो-वाक्-कायशुद्धये ॥ ५८ ॥ दानं श्रेयस्ततोऽप्यन-दानं तत्पापसं पुनः । मुनौ पात्रे सुधा श्रयात्, विशेषाद् वैषव(चित्तं)

स्वयि ॥ ५९ ॥ मय्यर्थं निर्मितं मात्रा, मात्राऽधिकधिया तथा । गृहाण पायसं साधो ! -ऽनुगृहाण घृणाऽनृणो (गम्य) ॥ ६० ॥ एतदादानतः
 सधो, निर्निदानमना नु माम् । पवित्रय जगन्नाथ !, रत्नत्रयमयाऽऽत्मना ॥ ६१ ॥ त्वं मे माता पिता त्वं मे, बान्धवस्त्वं धर्मोऽधुना ।
 इह स्वामी शिष्यगुणामी, तस्मादादत्स्व धत्स्व माम् ॥ ६२ ॥ इत्युदित्वा ददानेऽस्मिन्, शब्ददाने स्मितस्पृहम् । मुनिः स्वमिष
 सरसात्रं, सत्पात्रं समदीधत् ॥ ६३ ॥ धन्यमन्यस्त्वसौ बालो-ऽबालोचितमतिस्थितिः । परमाणं मुनौ भक्त्या, परमाश्रन्दतो
 वदौ ॥ ६४ ॥ तस्मिन् ददति तदानं, मुनौ पात्रोपने तदा । देवा न वष्टुः स्वर्णं, तदद्भुतकृते धुम् ॥ ६५ ॥ तदा तस्मिन्
 मये यत्न, बालो लेभे फलाद्भुतम् । तल्लोकं विश्रुता जाता, धर्मो धीर इति श्रुतिः ॥ ६६ ॥ विदुष्य निर्गते मेहा-न्मुनावन्वगमत्
 साकः । मन्वानः सफलं जन्म, तन्महाभुनिदानतः ॥ ६७ ॥ तदानावसरे सारे, भावोदारे स चेत्तसि । महोत्तममनुष्यायु-निबन्ध
 प्रबन्धतः ॥ ६८ ॥ गार्भीर्यं सर्वतः गुह्यं, सर्वभायेषु भाविनाम् । विशेषतः शुभे दाने, यदधाद् बालकोऽपि सः ॥ ६९ ॥ यदधद्
 मेहसर्वस्व, परमाणं सुधोषसम् । तद् दत्ताऽपि दधौ चित्ते, यथा कोऽपि विवेद न ॥ ७० ॥ कश्चिद् दत्त्वा समर्थोऽपि, किञ्चिद् वक्ति
 भृशं जनैः । कोऽपि दत्त्वा मद्भागी, न तद् वक्ति मन्नागपि ॥ ७१ ॥ एवं दत्त्वाऽपि गार्भीर्या-न्नाऽऽचर्यो मातुरप्ययम् । ततः सम्मा-
 दयते भव्यै-र्धर्मैरुज्जो महाश्रिये ॥ ७२ ॥ समागत्य पुनर्मात्रा, परियेषितपायसम् । प्रायशो बुभुजे स्निग्ध-मुग्धमुग्धमतिर्यता
 ॥ ७३ ॥ गुरु-देव-पितृ-स्निग्ध-दृढ-ग्लानाघर्षेण च । दत्त्वा यद् भुज्यते भुक्तं, तच्छ्रेणुदरे श्रुतिः ॥ ७४ ॥ तस्मिन्नेव दिने सायं,
 वत्सरूपाणि चारयन् । वहिर्दृष्ट्वा मुनि एष्ट-मुपविष्टस्तवन्तिके ॥ ७५ ॥ धर्मं चतुर्विधं शुद्धं, मुनिनाऽऽदिष्टमिष्टवत् । प्रीत्या
 शुभाच्च विभ्रान्तः, कलापीनाय्दगर्जितम् ॥ ७६ ॥ वत्सपालस्तदाऽऽकर्ण्य, धर्मकर्मोपश्रमयम् । योगीन् परमानन्द-कन्योन्नेवा-

म्बुदोऽभवत् ॥ ७७ ॥ दधौ च हृदये धर्मः, शर्महेतुरकृत्रिमः । विश्वबन्धुरहो ! धर्मो, धर्मः कल्याणवल्लिभः ॥ ७८ ॥ भवितव्य-
नियोगेन, तदायुः क्षतिमागतम् । विश्वचिकावशादाप, परलोकमतर्कितम् ॥ ७९ ॥ यस्मिन् देशे च काले च, यत्र योनि-वयो-
द्वये । जीवैर्वर्द्धं हि यत् कर्म, प्रायस्तत् तत्र भुज्यते ॥ ८० ॥ इत्येवमेव सुकृतं समुयाज्यं धर्मैः, सद्भावदानवशतः स्ववशस्वभावः ।
तद्गौरमन्दिरमुपेक्ष्य समक्षमक्षैः, पुण्येन सोऽत्र विदधे सविधेः समृद्धेः ॥ ८१ ॥ तस्मिन् क्षणे तदत्युग्र-पुण्यनैपुण्यभूषणः । सुप्र-
सन्नस्तनोति स्म, विस्मयस्मेरिणीं दशाम् ॥ ८२ ॥ यो दानपुण्यनैपुण्यं, बालोऽपि बुधवद् दधौ । निर्धनोऽपि धनीषाम्बू दानाब्धय्यो
मुद्वेदस्तु सः ॥ ८३ ॥ तद्दानपुण्यवशतः शिशुरेव वेप-विचादिभिर्विरहितोऽपि द्विवोपयोगी । यत् प्राप्त्यतीप्सितसुखं सुपमाविशेषात्,
तत् प्रोध्यते समुचितं जिनधर्मयोग्यम् ॥ ८४ ॥ इति धन्यमहापुण्य-नरत्नशिरोमणेः । जिनधर्मजयानन्दः, प्रस्तावः प्रथमोऽजनि ॥ ८५ ॥
इति श्रीधन्यदानचरिते पूर्वभवपरमानन्दानपुण्यार्जनः प्रथमः प्रस्तावः ॥ १ ॥

अथ द्वितीयः प्रस्तावः ।

अथान्नदानोन्नतपुण्ययोगात्, समर्जितोदात्तकुलोपयोगात् । स बालजीवोऽवतार यत्र, यथास्वरूपस्तदिहोद्यतेऽऽ ॥ १ ॥
दानाद् भवेज्जन्म कुलेष्वरोगं, सौभाग्यमाग्योन्नतिलाभयोग्यम् । रूपं सुसंयोगफलं यत्र, सद्बोधिमिद्विधं जयो वदाम् ॥ २ ॥
तत्रैव नगरे लक्ष्मी-लीलापुष्पाढ्यनागरे । घनसाराभिधः श्रेष्ठी, ज्येष्ठोऽस्ति वणिजां वरः ॥ ३ ॥ लक्ष्मीर्विमति वाणिज्ये, सर्वतो
व्यवहारिणाम् । मत्वेति दस्तदेवाधाद् बहुधोक्तक्रयाणकैः ॥ ४ ॥ राजहंसीव सत्पद्मा, सन्मानसनिवासिनी । प्रिया क्षीलम(व)ती
तस्य, नामतः परिणामतः ॥ ५ ॥ या देव-गुरु-कन्दर्वा, मत्तया पतिमनोऽनुगा । सर्वकार्यकारी गेहे, सा स्त्री श्रीरिव द्रस्यते ॥ ६ ॥

एतावत् श्रेष्ठि-श्रेष्ठिन्यो-गृहवासं वितन्वतोः । प्रयाति सुखतः कालः, परस्परमुपेतयोः ॥ ७ ॥ पुरा पुत्रत्रयं जज्ञे, यथालुक्रमनामवत् ।
 स्वस्यभावसमायुक्त-प्रागुपात्तात्मकर्मवत् ॥ ८ ॥ धनदत्ताभिधः पूर्वो, धनदेवो द्वितीयकः । तृतीयो धनचन्द्रश्च, प्रायशः सप्तयाभ
 ते ॥ ९ ॥ विनयादिगुणोद्दीर्णो-स्तत्पत्न्योऽपि ब्रमादिमाः । धनश्रीर्धनदेवी च, धनचन्द्रा तथाऽपरा ॥ १० ॥ पितृमातृसङ्ग-
 भ्रातृ-भ्रातृजायादुदुग्यके । शलिवत्यां सुहृत्पते, स जीवोऽप्युदपद्यत ॥ ११ ॥ तस्मिन् गर्भे समुत्पन्ने, बहुपुण्ये पुराऽजितात् ।
 शुभस्वप्नप्रक्षेत्रे, माता सन्तोषिता कर्मा ॥ १२ ॥ सन्निधेः सन्निधेर्धात्री, यथा दृष्टाऽपि तुष्टये । तद्गर्भमवस्थभ्रन्माता, साताख्याता-
 ऽन्नदीप्तिः ॥ १३ ॥ यस्मिन् दिने प्रियाकुलौ, गर्भत्ये सोऽवतीर्णवान् । तदिनात् स घनैः श्रेष्ठी, वधुधे वार्धिवद् विधोः ॥ १४ ॥
 यथा कल्यत्तरोर्दीप्तं, वर्धते नन्दनानौ । तथाऽसौ वर्धते गर्भे, मातुर्वाञ्छितवत्सलः ॥ १५ ॥ यथाऽऽश्रककरण्डस्थे, वीपे गेहं
 प्रदीप्यते । मातृगर्भस्थिते तस्मिन्, गृहं माताऽयदीप्यत ॥ १६ ॥ दोहदा वानपुण्यादौ, वधुधर्मात्तुत्तराः । ते सर्वे पूरिताः
 पित्रा, मित्राचितमनोरथैः ॥ १७ ॥ गर्भमासान् नवातीत्य, सप्तार्धाष्टमरात्रिकान् । सुप्रशस्ते दिने वार-धिष्य-योगचलाधिकं
 ॥ १८ ॥ लग्ने ग्रहलोपेते, केन्द्रे गुरुभार्गवे । रोहणाद्विषमेवाम्बा सुतरत्नमजीजनत् ॥ १९ ॥ शुभलक्षणसम्पूर्णो, रूपला-
 वण्यपुण्यवान् । दीप्तिमानद्सुताकारः, पुत्रो जातः पितुः श्रिये ॥ २० ॥ तज्जन्मनि प्रशस्तानि, निमित्तान्यभवंस्तदा । हर्षप्रकर्षि-
 योयित्कं, सञ्जातं स्रष्टिकागृहम् ॥ २१ ॥ निधीयमाने तन्नाले, भ्रमावाचारकारणात् । निःससार महःसार-यणिनिधी रसास्तना(तला)द
 ॥ २२ ॥ तं निधिं तन्निवापाप्य, घात्र्या निर्गतः प्रतः । धन्यो धन्योऽयमर्थव, यो घनेन सहाजनि ॥ २३ ॥ सुत-शेषधिसम्प्राप्ति-
 दृष्टचित्ता मिथोऽङ्गनाः । धन्ययनामेति निर्भय, जगुस्तं कुलयोषितः ॥ २४ ॥ त्रिभिर्विशेषकम् ॥ अन्योऽपि प्रीतिमाल्लोकः, कुल-

जस्वजनादिकः । चकार-सारसन्नाम्ना, वर्धापनमहोत्सवम् ॥ २५ ॥ निर्द्वै(र्वै)त्वं सूतकं रीत्या, द्वादशाधे महामहे । पित्राऽपि तस्य तन्नाम, सु(स)कुटुम्बमदीयत् ॥ २६ ॥ तस्य जन्मोत्सवाहास्तु, पितृभ्यां विहिता हिताः । तदाऽकस्माद् घनप्राप्ति-स्तद्वाग्यादमवद् भुवः ॥ २७ ॥ शुक्लपद्मद्वितीयेन्दुः, कलाभिर्वर्धते यथा । सुखस्थाः शङ्करप्रेमान्, सल्लक्षणविचक्षणः ॥ २८ ॥ सचकोरहृदामोदी, सन्तन् कुलसयथियम् । धिष्ण्यराजिष्णुराशाद्युत, स घन्योऽपि तथोचकैः ॥ २९ ॥ युग्मम् ॥ स्नेहपानीयसंस्तिक्तः, सच्छायोपाय-सन्मयः । शाखीव वर्धते घन्यः, सार्धं पितृमनोरथैः ॥ ३० ॥ क्षीरकर्मादिका जात-क्रियाश्चाचारहेतवः । ताः सर्वास्तस्य पितृभ्यां विहिताः सन्महोत्सवाः ॥ ३१ ॥ अथ पञ्चाब्ददेशीयो, विद्यादानार्थमर्थतः । शालायां पण्डितस्यायं, पितृभ्यां विनियेशितः ॥ ३२ ॥ यिनयाद् विद्याः सङ्ग्राह्याः, पुष्कलाद् घनतोऽपि च । विद्यया वा पुनर्विद्या-सूयमेतत् तदङ्गत्वात् ॥ ३३ ॥ गणिताद्याः कलाः सर्वा बुद्धिसर्वस्वभूमिकाः । द्वास्तत्तिरपि स्पष्ट-मधीतास्तेन धीमता ॥ ३४ ॥ विद्याश्चतुर्दश श्रेष्ठाः, षडङ्गाद्या यथाक्रमम् । पठितास्ता ह्यपि प्राज्य-विनयात् सुगुरोर्युखात् ॥ ३५ ॥ यत्र पुण्यं हि तत्र श्री-र्यत्र श्रीस्तत्र धीरपि । यत्र धीस्तत्र युक्ता श्री-र्यत्र श्रीस्तत्र नीरपि ॥ ३६ ॥ यत्र नीस्तत्र वागीशा, यत्र वाक् तत्र मा धृतिः । यत्र श्रेयश्च तत्रैव, गुणाः सर्वे विस्तृतराः ॥ ३७ ॥ एवं च मणनात् तस्मिन्-ल्लक्षणाणि गुणाः पुनः । सङ्क्रान्ताः पूर्वपुण्यत्वात्, फलार्थां मुकुरे यथा ॥ ३८ ॥ त्रिभिर्विशेषकम् ॥ स यदाऽप्याप्तविद्योऽभूत्, सकलः कमलालयः । यौवनेनाप्यलक्षके, शक्रेणैराकणो यथा ॥ ३९ ॥ रूप-लावण्य-घन्यात्मा, संश्रितो यौवनश्रिया । इतः सौभाग्यलक्ष्म्याऽपि, सर्वः पुण्यास्पदेच्छुधीः ॥ ४० ॥ पितृभ्यां स्वजनैर्मने, स गुणैर्विनयादिभिः । एकेनापि गुणेनाग्नी, प्रायः सर्वत्र पूजयेत् ॥ ४१ ॥ निष्कैवलं गुणा एव, परेष्वपि विजित्तराः । किं पुनर्विनयेनाऽऽप्ताः, शूरा वा गुण-

चक्रिणा ॥ ४२ ॥ आदृत्येति पितृभ्यां स, सत्यग्रेऽपि सुतत्रये । विशेषात् स्वात्मवत् प्रेष्टः, गुणा मानप्रदाः खलु ॥ ४३ ॥
 इदं च लघुत्वं च, नास्ति मानत्वत्वदम् । गुणी लघुरपि श्रेष्ठो, ज्येष्ठोऽपि विगुणो लघुः ॥ ४४ ॥ इति स्थितिमते
 सर्व-हृदुष्ये वदितान्वदे । पित्रोरपि सतोरेतद्-बान्धवा द्वेषिणोऽभवन् ॥ ४५ ॥ एकदा पितरावबुधः, प्रबुरेभ्यांस्वदप्रजाः । समाने
 सति सत्तुल्ये, किमेष बहु मन्यते ? ॥ ४६ ॥ प्रायः पुत्राः समाः सर्वे, पितृणां हितहेतवः । अङ्गजत्वाद् भुतत्वाच्च, पोषणादिविशेषणात्
 ॥ ४७ ॥ एकोदरत्वे तुल्यस्य, लघोरपि सतोऽस्य तु । अत्यादरपुरस्कारः, क्रियते किमु कामतः ? ॥ ४८ ॥ पुग्मम् ॥ इति
 प्रयाणां पुत्राणां, तेषां धन्याग्रजन्मनाम् । निर्व्याद्यं वाक्यमाशङ्क्य, जगतुः पितरावथ ॥ ४९ ॥ हे श्रयः] पुत्रकाङ्क्षायां
 निस्तरा निर्गुणाः किमु ? । ब्रूय यथपरिभ्रष्ट-गजवद् भञ्जितक्रमम् ॥ ५० ॥ गुणाः सर्वत्र पूज्यन्ते, न वृद्धत्वं न सत्कुलम् । अप्यङ्गजा
 मलास्त्याज्या ग्राह्याः सुमनसो बनाव ॥ ५१ ॥ गृहजोऽपि रजःपुञ्जः, क्षिप्यते निर्गुणो बहिः । बहिर्धर्मवने नेया, खानेर्मेत्स्ना-
 ऽपि मङ्गला ॥ ५२ ॥ न कोऽपि बह्वभः कायः(र्यः) प्रायः स्वार्थपरे जने । गुणवान् बह्वभः सोऽपि, सर्वत्र निजकार्यकृत् ॥ ५३ ॥
 निष्कुलोऽपि तयोमोऽपि, विरूपाक्षोऽपि भैरवः । लुब्धोऽपि गुणतः पूज्यः, किं पुनस्त्वेव सत्कुलः ? ॥ ५४ ॥ तस्मात् त्वावो गुणानस्य,
 पूजयावः परेऽपि च । ततो न कार्यो दुष्प्राभिर्-गुणद्वेषोऽस्य सोदरैः ॥ ५५ ॥ एवं च न्यत्कृता युक्त्या, पितृभ्यां तेऽङ्गजाधमाः ।
 पुनः किमपि प्रत्यक्षु-र्वाचाटास्तादृशाः खलु ॥ ५६ ॥ यद्येवं भवतोरस्मिन् निर्वन्धः] स्नेहबन्धुरः । परीक्षा क्रियतां तर्हि, यर्हि
 सर्वत्र सम्मतम् ॥ ५७ ॥ गजोऽपि चतुरङ्गोऽपि, पक्षिश्चापि रथस्तथा । मणि-स्वर्णादिकः सर्वः, यदार्थः सुपरीक्षितः ॥ ५८ ॥
 परीक्ष्यमाणा ये दक्षैः, धमन्तेऽत्र परीक्षितम् । ते तु सन्तः सतां मान्या धन्या हि सुपरीक्षिताः ॥ ५९ ॥

इति तेषां वचः श्रुत्वा, युक्तिञ्चत्तिमुपरिथितम् । किञ्चिद् विमृश्य पितृभ्यां, यत् कृतं सक्रियते ॥ ६० ॥
द्वात्रिंशद् रूपका भाग्य-लक्षणश्रीनिरूपकाः । तेभ्यस्ताभ्यां तु पितृभ्यां, वाणिज्याय धियाऽर्पिताः ॥ ६१ ॥
पृथक् पृथक् दिशो गत्वा, कृत्वा च क्रयविक्रयम् । लाभं नो दर्शयध्वं मोः !, इत्युक्त्वा प्रेषिताः सुताः ॥ ६२ ॥
परीक्षद्रव्यमादृत्या-ऽऽगत्य स्थानं प्र(य)थेप्सितम् । व्यवहर्तुमथो लग्ना व्यवहारो हि कामधुक ॥ ६३ ॥ धन्योऽपि द्रव्यमासाद्य,
तन्मात्रं पितुरन्तिकात् । जगामोदामधी राज-मार्गं वर्गोत्तमोद्यमः ॥ ६४ ॥ प्राक् सजीवं क्रयाणं हि, श्रिये क्रयं वणिक्सुतैः ।
मत्वेति मेण्डकं प्रीढं, जग्राहाभ्यशुणग्रहः ॥ ६५ ॥ लात्वा तं यावदायातो, राजमार्गं समग्रमुत् । राजपुत्रस्ततः कोऽपि, समा-
यातः समेण्डकः ॥ ६६ ॥ धन्यस्य मेण्डकं दृष्ट्वा, राजपुत्रस्तमप्रवीत् । योध्येते बुद्धितो मेण्डौ, परस्परजिगीपया ॥ ६७ ॥
दीनाराणां सहस्रं हि, फणीकृत्य कृतस्पृहम् । राजमार्गजनान्वर्क्षं, मेण्डकौ तावदौकताम् ॥ ६८ ॥ चाताघातप्रपाताय, पृथग् भूत्वा
महोद्धतम् । शीर्षाशीर्षि महामर्षं, युयुधाते तु मेण्डकौ ॥ ६९ ॥ युध्यमानेन धन्यस्य, मेण्डकेनोददाहृतः । राजसूमेण्डको जिग्ये,
भाग्यं हि बलवत्तरम् ॥ ७० ॥ राजाङ्गजस्य मेपेऽथ, मप्रदोपे विशेषतः । धन्यो जयं च दीनार-सहस्रं लब्धवान् पणम् ॥ ७१ ॥
तल्लात्वोभयमिभ्यात्मा, गृहमागत्य सत्वरम् । ताताय दौकयामास, सुपुत्रः खलु तादृशः ॥ ७२ ॥ अन्ये तु आतरो भाग्य-वर्जिता
धन्यनिर्जिताः । अलामस्वल्पलाभत्वा भाग्ययोग्या हि सम्पदः ॥ ७३ ॥ पुनर्द्वितीयवेलायां, त्रयोऽप्या धातरोऽवदन् । भयः
परीक्षा क्रियतां, अयो द्विस्त्रिः परीक्षितम् ॥ ७४ ॥ पितृभ्यां पूर्वपुत्रोक्त-माकर्ण्यकीर्णनिर्णयम् । परीक्षार्थं पुनः किञ्चित्, पर्या-
लोचि विचारतः ॥ ७५ ॥ एकस्यां तु परीक्षायां, धन्योऽथ धनकामधुक । द्वितीयस्यां पुनर्भया-दिष्टार्थप्रथनप्रथः ॥ ७६ ॥ पुनः

परीक्षारीश्वर्ये, पुत्रेभ्यो ददिरे तदा । कल्याणमायकाः वदिः, पितृभ्यां तुष्टिपुष्टिदाः ॥ ७७ ॥ तदादाय महायास-क्रय-विक्रय-निष्क-
 यात् । अङ्गुष्ठयोऽपि तेऽस्यर्धे-मर्येच्छा हि नृणां भृशा ॥ ७८ ॥ महोद्यमात् पुनस्तेषां, व्यवहारविहारिणाम् । न कोऽपि लाभः
 प्रायोऽयम्, फलं दैववर्णं गतम् ॥ ७९ ॥ अन्योऽथ पुण्यैर्न पुण्य-बुद्धिसन्निधिसन्निधिः । यद्वाभाय क्षुभं लेभे, तत्स्वरूपं प्ररूप्यते
 ॥ ८० ॥ मनःसमाधिमाधाय, मियाय जिनदर्शनम् । प्रणम्य सुगुल्मादौ, स्तुत्वा पञ्चनमस्त्रिकाम् ॥ ८१ ॥ पित्रोरादेशमासाद्य, निर-
 पयन्प्राणनिम् । सुक्त्वा गतुष्ये प्रासः, स सर्वं सफलं विधेः ॥ ८२ ॥ कस्यां च विपणभेयौ, सुपणायाविषक्षणाः । चिक्रीपुः क्रयं
 तामास, दद्यात् सपुपाविशम् ॥ ८३ ॥ इतस्त्वग्रामवद् द्रष्टो, तुल्लेच्छो घनमीलने । महाधन्याभिधः श्रेष्ठी, कृपणानां शिरोमणिः
 ॥ ८४ ॥ तेन टरता महारम्भैः, स्वर्भेर्दुर्गवित्तचनाम् । पापनाऽमाननं येन, तेन द्रव्यसमर्जनम् ॥ ८५ ॥ यथा नन्दोऽभवद् राजा,
 नन्यद्रन्याद्रियद्वन्द्वी । तथेयास्थित चित्तोप-सञ्चयोचितचेतनः ॥ ८६ ॥ रात्रिन्दिवं विना स्वार्थं, प्रायशो भोजनं विना । त्यक्त्वा-
 ऽऽनन्तरमनो द्रव्य-कोटीकोटीरतां ययौ ॥ ८७ ॥ पापानि कृपणाः कुर्वन्-विचारार्थं स्वार्थनिःस्पृहाः । तदर्थितं धिया धीरा वीराः
 केन सुप्तये ॥ ८८ ॥ स घर्मापापि नो दत्ते, न कर्मण्यपि च शर्मणि । न नर्मणि च नो दीने, दीनेऽधीने च किञ्चन ॥ ८९ ॥
 नान्नं गन्तुं पादपि, नाऽऽज्यन्ते न दवीयसि । दुःखे तुल्ये प्रशस्तेऽपि, ब्राह्मणं न यच्छति ॥ ९० ॥ पुत्रस्यापि न कस्यापि,
 श्रुतीरपि यथा वया । मित्रिन्मात्रं न स प्रायो, दित्सति छत्रविच्छलः ॥ ९१ ॥ न माता न पिता नेष्टो, बन्धुर्नापि न धन्युरः ।
 कृत्यं न षोड्यसि, यद्वयो द्रविणाद्भवे ॥ ९२ ॥ नाऽऽत्मा नापि परः कोऽपि, कृपणस्य सुमोज्यसुक् । यो न भुङ्क्ते स्वयं
 दद्याद्दन्त्यस्ते स कर्षं कृपीः ॥ ९३ ॥ न बलाणि परीघते, विचेप्सुर्वपुषः धिये । येः कृत्वाऽऽलोक्षयते लोकं, मानसन्मानपूजनम्

॥ ९४ ॥ वार्षिकेऽप्युत्सवे दीपा-स्यादौ शाल्यादिभोजने । भिष्टाणमस्य शस्यार्थं, नो विमोदुदरे कश ॥ ९५ ॥ मितम्पचस्य तस्याहो !, सत्यपि द्रविणोच्चये । भोजनाच्छादनेच्छासु, न कदाचिदग्रद्वरम् ॥ ९६ ॥ सुखानुकूलताम्बूल-हृदानन्दनचन्दनैः । नाम्नाऽपि नासकौ भेजे, सुविनीतैर्यथा खलः ॥ ९७ ॥ सोऽर्थिभिः प्रार्थ्यमानोऽय, नामभ्रान्त्या भ्रमभ्रमैः । चोक्षुपीति पत- स्मीति, शाशपीति विरीतिमत् ॥ ९८ ॥ चेतसा चिन्तयन् द्रुते, भूतेजोभञ्जकं बच । गालिभिर्गालनीयोऽहं, न च याच्यस्तु याचकैः ॥ ९९ ॥ यो मां मुष्टिभिराहन्त्यात्, स तु मान्यो ममासमम् । न च याचकवाचाऽस्तु, वज्रपातोपमक्रमः ॥ १०० ॥ जातजन्मोत्सवे प्रायो, मार्गमाणः स मार्गणैः । मार्गणैरिव भिन्नात्मा, रोस्वीति खरस्वरम् ॥ १०१ ॥ किं बहुन्यमपि प्राति- वेष्मिकं स्वजनादिकम् । कस्मैचिद् ददतं वीर्य, वीक्षाऽऽपन्नो भवत्यलम् ॥ १०२ ॥ दीने दीने कचिद् दीय-माने दाने नु दानिना । शिरोऽसिर्जायते तस्य, वराकस्यास्य पश्यतः ॥ १०३ ॥ ऐहिकाऽऽमुष्मिकानर्थ-सार्थे निःशङ्कसङ्करः । अशोभलोभसंशोभ- स्तोभदौर्भाग्यमोगधः ॥ १०४ ॥ दाध्येति ध्यानसन्धान-विध्याताध्यात्मचेतनः । तद्धनो निर्यनो वाञ्छ-क्षिसन्ध्यं घनमिदधीः ॥ १०५ ॥ युग्मम् । एवं च कुर्वतस्तस्य, तद्धनस्य धनाशया । घने घनेऽपि बृद्धत्व-माससादाऽऽपदो पदम् ॥ १०६ ॥ पुत्र-पौत्रा- दिविद्वेया-दन्यदा स हृदा न्यदात् । तथा घनं निधीकुर्वे, यथा कोऽपि न विन्दति ॥ १०७ ॥ इति ध्यात्वा सुवं खाल्वा, कृत्वा गर्तं गृहान्तरे । द्रव्येण पूरयामास, रजो नीत्वाऽऽत्मसम्बुद्धम् ॥ १०८ ॥ यदा तु कृपणो धान्या, विदार्योदरमादरात् । धनं क्षिपति रक्षार्थं, धूलिमात्ममुखं नयन् ॥ १०९ ॥ तदा तद्वर्तव्यतास्यं, प्रसार्याचार्यसम्भदात् । बम्भणीति घनं मेऽदो, धूलिर्वक्त्रे तवास्तु मोः ! ॥ ११० ॥ तथाऽन्ताशुषिरां खट्वा-मपदुक्नुवेष्टितः । बभार सारविस्तार-प्रत्नरत्नोऽय यत्नतः ॥ १११ ॥

गर्तामापूर्य यत्नेनो-परि खट्वां निधाय ताम् । तदेकाग्रमनास्तत्र, तस्यावस्थानकस्थितिः ॥ ११२ ॥ तत्पर्यङ्कासनासीनो,
 मूर्च्छास्त(स्त)मितलोचनः । दाध्याति ध्यानवानेतद्, योगीव परमेश्वरम् ॥ ११३ ॥ यदीदृग् निश्चलं चेतो, जन्तोः सन्तोषतो
 भवेत् । शुभार्थं तत् तदेवाशु, कैरल्यमगलम्बते ॥ ११४ ॥ प्रायोऽन्यस्यापि जीवस्य, द्रव्यादिविषये मनः । यादृशं तादृशं चेत
 स्याद्, धर्मे तत् सुलभं शुभम् ॥ ११५ ॥ “ न वेत्स्यसौ वराको यद्, धनं यत्नेन रक्षितम् । समं न केनचिद् याति, भवान्तरमुपे-
 युया ॥ ११६ ॥ विना भूतस्य दानेन, धनं रक्षाविधायिनः । किञ्चिन्मात्रमिहामुत्र, नोपयोगाय जायते ॥ ११७ ॥ ” स जराजीर्ण-
 सर्वाङ्गो, सुमूर्धनर्लक्ष्मीरः । प्राप पापसमायुक्तो, मोहमौढ्यमनूह्यत् ॥ ११८ ॥ समुत्पादयितुं खट्वां, प्रारम्भे क्ष्मां निरीक्षितुम् ।
 तत्पुत्रैर्धनलिप्सायै, दोषगूलं हि सा यतः ॥ ११९ ॥ पाणिभ्यां संस्पृशन् पादौ, पुत्राणां स वदन् मृदु । प्रोषे भो नन्दना !
 मेनां, कृद्भवं खट्वां मदन्यतः ॥ १२० ॥ प्राणेश्वरो वल्लभा यन्मे, खट्वेयं घटते स्फुटम् । ततो न कार्या दूरेण, पितृभक्तैः सुते-
 रिति ॥ १२१ ॥ पुनरूचे विचार्यान्तः, कृपणः स्वसुतान् प्रति । समयोचितपाथेयं, दद्वधं मह्यं सुता ! हितम् ॥ १२२ ॥ ये
 भयेयुः पितुर्भक्ता, युक्तास्ते नन्दनाः पुनः । शेषास्तदूर-द्वारि-कृमिकीटोत्कटाः स्फुटाः ॥ १२३ ॥ श्रुत्वेति पितुरादिष्ट-मिष्टं ते
 मुदितास्तदा । पुण्यं दातुं पितुः पातुं, स्नाख्यातुं स्वमिचेष्टितम् ॥ १२४ ॥ ततः स कृपणः प्रोषे, विचिन्त्योचितमाचितम् ।
 कार्यः संस्कारपुंस्कारो-ऽस्थानया खट्वया समम् ॥ १२५ ॥ इत्युक्ते लोभश्रुक्ते, पित्रा सत्रा स्वचेतसा । जह्नुः सुपमं प्रोचु-स्ततः !
 त्वं निःस्पृहो गृहे ॥ १२६ ॥ सत्यपि स्वापतेपस्य, सारे द्वारे त्वदर्जिते । यदेतदेव देवत्वं, बुभुषुर्याचसे वसु ॥ १२७ ॥ इत्यङ्गी-
 कृतनात्मीय-मुदितं मुदितः पिता । पुनाथात्र महामात्र-निर्व्ययामयदानतः ॥ १२८ ॥ प्रायो न कोऽपि कस्यापि, जानात्यान्त-

॥ ९४ ॥ चार्पिकेऽप्युत्सवे दीपा-स्यादौ शाल्यादिभोजने । मिष्टान्नस्य शस्यार्थं, नो विशेषदुरे कया ॥ ९५ ॥ मितम्यचस्य तस्याधो !, सत्यपि द्रविणोच्चये । भोजनाच्छादनेच्छासु, न कदाचिदश्रुद्वयम् ॥ ९६ ॥ मुखानुकूलतामूल-हृदानन्दनचन्दनैः । नाम्नाऽपि नासकौ येजे, सुविनीतैर्यथा खलः ॥ ९७ ॥ सोऽर्धिभिः प्रार्थ्यमानोऽथ, नामभ्रान्त्या भ्रमभ्रमैः । षोकुपीति पत-रपीति, शशपीति विरीविमत् ॥ ९८ ॥ चेतसा चिन्तयन् ब्रूते, धृतेजोमञ्जकं वचः । गालिभिर्गालनीयोऽहं, न न याव्यस्तु याचकैः ॥ ९९ ॥ यो मां सुष्टिमिराहन्त्यात्, स तु मान्यो ममासमम् । न च याचकवाचाऽस्तु, नञ्प्रपातोपमक्रमः ॥ १०० ॥ जातजन्मोत्सवे प्रायो, मार्ग्यमाणः स मार्ग्येण । मार्ग्यैरिव मिमात्सा, रोस्वीति खरस्वरम् ॥ १०१ ॥ किं बहुन्यमपि प्राति-वेष्मिकं स्वजनादिकम् । कस्मैचिद् ददते वीक्ष्य, वीक्षाऽऽपन्नो भवत्यजम् ॥ १०२ ॥ दीने हीने कचिद् दीय-माने दाने नु दानिना । शिरोऽर्चिर्जायते तस्य, वराकस्यास्य पश्यतः ॥ १०३ ॥ चेद्विक्ताऽऽमुष्मिकानर्थ-सार्थे निःशङ्कसङ्करः । अशोभलोभसंखोभ-स्तोभदौर्भाग्यमोगदः ॥ १०४ ॥ दाप्येति ध्यानसन्धान-विध्यालाभ्यात्मचेतनः । तदन्तो निर्वन्तो वाऽन्व-द्विसन्ध्यं घनमिदधीः ॥ १०५ ॥ युग्मम् । एवं च कुर्वतस्तस्य, तद्धनस्य धनाशया । घने घनेऽपि बृद्धत्व-माससादाऽऽपदा पदम् ॥ १०६ ॥ पुत्र-पीत्रा-दिविद्वेया-दन्यदा सहदा न्यदात् । तथा घनं निधीकुर्वे, यथा कोऽपि न विन्दति ॥ १०७ ॥ इति ध्यात्वा सुवं खात्वा, कृत्वा गर्त्तं गृहान्तरे । द्रव्येण पूरयामास, रजो नीत्वाऽऽत्ससम्बुद्धम् ॥ १०८ ॥ यदा तु कृपणो धात्र्या, विदार्योदरमादरात् । घनं क्षिपति रत्नार्थं, धलिमात्ममुखं नयन् ॥ १०९ ॥ तदा तद्वर्चवृत्तास्यं, प्रसार्यावार्थसम्भवात् । नग्मणीति घनं मेऽदो, धूलिर्वक्त्रे तवास्तु भोः ! ॥ ११० ॥ तथाऽन्तःशुषिरां खदवा-मपदुक्तुचेष्टितः । नभार सारविस्तार-प्रत्नरलोऽय यत्नतः ॥ १११ ॥

गतांभापूयं यत्नेनो-परि खट्वां निधाय ताम् । तदेकाग्रमनास्तन, तस्यावस्थानकस्थितिः ॥ ११२ ॥ तत्पर्यङ्कासनासीनो,
 मृच्छांस्त(स्त्व)मितलोचनः । दाध्याति ध्यानवानेतद्, योगीव परमेश्वरम् ॥ ११३ ॥ यदीदृग् निश्चलं धेतो, जन्तोः सन्तोषतो
 भवेत् । शुभाथं तत् तदैवाशु, कैवल्यमवलम्बते ॥ ११४ ॥ प्रायोऽन्यस्यापि जीमस्य, द्रव्यादिविषये मनः । यादृशं तादृशं नेत
 स्याद्, धर्मे तत् सुलभं शुभम् ॥ ११५ ॥ “ न वेत्स्यसौ वराको यद्, धनं यत्नेन रक्षितम् । समं न केनचिद् याति, भवान्तरमुपे-
 युया ॥ ११६ ॥ विना भूतस्य दानेन, धनं रक्षाविधायिनः । किञ्चिन्मात्रमिहाशुत, नोपयोगाय जायते ॥ ११७ ॥ ” स जराजीर्ण-
 सर्वाङ्गो, दुग्धपुंसैर्लोसरः । प्राप पापसमायुक्तो, मोहमौढ्यमनूहृत ॥ ११८ ॥ समुत्पाटयितुं खट्वां, प्रारेभे ह्मां निरीक्षितम् ।
 तत्पुनर्धनलिप्सायै, दोषयूलं हि सा यतः ॥ ११९ ॥ पाणिभ्यां संस्पृशन् पादौ, पुत्राणां स वदन् मृदु । प्रोने भो नन्दना !
 मेनां, कृद्भूयं खट्वां मदन्यतः ॥ १२० ॥ प्राणेभ्यो वल्लभा यन्मे, सद्येयं घटते स्फुटम् । तवो न कार्या दूरेण, पितृभक्तैः सुतै-
 रिति ॥ १२१ ॥ पुनरुचै विचार्यान्तः, कृपणः ससुतान् प्रति । समयोचितपाथेयं, दद्व्यं मह्यं सुता ! हितम् ॥ १२२ ॥ ये
 भवेयुः पितुर्भक्ता, युक्तास्ते नन्दनाः पुनः । शेषास्तद्वर-द्वारि-कृमिकीटोत्कटाः स्फुटाः ॥ १२३ ॥ श्रुत्येति पितुरादिष्ट-मिष्टं ते
 मुदितास्तदा । पुण्यं दातुं पितुः पातुं, स्मरन्पातुं स्वविचेष्टितम् ॥ १२४ ॥ ततः स कृपणः प्रोचे, विचिन्त्योचितमाचितम् ।
 कार्यः संस्कारपुंस्कारो-ऽस्यानया सद्यया समम् ॥ १२५ ॥ इत्युक्ते लोभग्रमुक्ते, विना सना स्वचेतसा । जहृषुः सुपमं प्रोचु-स्नात !
 त्वं निःस्पृहो गृहे ॥ १२६ ॥ सत्यपि स्वापतेयस्य, सारे द्वारे त्वदर्जिते । यदेतदेव देयत्वं, बुध्पुण्याचसे वसु ॥ १२७ ॥ इत्यङ्गी-
 कृतमात्मीय-मुदितं मुदितः पिना । पुत्राश्चान् महामान-निर्वर्ण्याभयदानवः ॥ १२८ ॥ प्रायो न कोऽपि कस्यापि, जानात्यान्त-

रमन्तरम् । पितुर्हर्षः परः कोऽपि, सुतानां तु परः परः ॥ १२९ ॥ यदा यस्यापि कस्यापि, चाञ्छितं स्याच्छुभाशुभम् । तदा तस्य प्रतिश्रुत्या, श्रुत्या सर्वः श्रमोदेते ॥ १३० ॥ यदुक्तं 'मानुषं कृतं, लाकुटं पौल्यमान्तरम् । प्रायो न ज्ञायते' तद्यो-भयं सत्यमथ तदा ॥ १३१ ॥ प्रायः कार्यो न विद्यासः, स्वस्यान्यस्यापि कस्यचित् । पिताऽपि तापितस्तादृक्, सुता अप्यमुतादृशाः ॥ १३२ ॥ एवं तत्रासितस्यास्य, कृष्णस्यायुयः क्षये । पञ्चत्वमासदन् सद्यः, प्राणाः प्रकुपिता इव ॥ १३३ ॥ स सुतै रत्न-तद्वत्त्वा-नभिर्गैस्तदवज्ञया । खट्वायां चाटितो निन्ये, संस्कृत्यै पितृकाननम् ॥ १३४ ॥ याचित्वायां तु खट्वायां, स्मशानाधिकृतैरिति । कलिः सङ्कलितः कोऽपि, समं तत्स्वजनैस्तदा ॥ १३५ ॥ तज्जनैस्तरे श्रुत्या, कृत्वा कलनिपेधनम् । सखंपमाऽर्पिता खट्वा, चण्डालानामनादरम् ॥ १३६ ॥ स्मशानेशेन सा खट्वा, शीणार् जीर्णैति निर्णयात् । विक्रेतुं विपणिथेणि-मानिन्ये धन्यपुण्यतः ॥ १३७ ॥ विशेषाद् यत्र धन्योऽस्ति, स्थितः संक्रयणं चिकीः । तत्रागताऽथ साऽदृशि, धन्येन बुधबुद्धिना(तः) ॥ १३८ ॥ "यतोऽभ्यासवशा विद्या, लक्ष्मीः पुण्यवशा पुनः । दयादानवशा कीर्ति-र्बुद्धिः कर्मवशा तथा ॥ १३९ ॥" ततो बुद्ध्या तर्का, खट्वां, दृष्ट्वा स्पृष्ट्वा छटाऽम्मसा । सगर्भेत्यगत्यान्तः, सलक्ष(स्थ)त्वादलक्षयत् ॥ १४० ॥ "तुणवच्छयावलिच्छन्नं, वृक्षकक्षादिरक्षितम् । बुद्ध्या पश्यन्ति धीमन्तः, काव्यार्थमिव सद्दनम् ॥ १४१ ॥ चरैः पश्यन्ति राजानः, शास्त्रैः पश्यन्ति पण्डिताः । गावो घ्राणेन पश्यन्ति, धिया पश्यन्ति धीधनाः ॥ १४२ ॥" खट्वेयं विवटा येषा-सारभास्वती सती । हर्षप्रकर्षेहेतुश्च, ततोऽर्घ्या रत्नभूखिव ॥ १४३ ॥ तथा च धनिनां गेहे, वस्तु खट्वाऽऽदि सुन्दरम् । निःसावधं च सम्पन्नं, ततोऽप्येषा सुखाय मे ॥ १४४ ॥ इति निश्चित्य तत्कालं, शाली धन्यः कक्षाफलः । देयं दत्त्वाऽथ तां क्रीत्वा, नीत्वाऽगान्निजमन्दिरम् ॥ १४५ ॥ एकान्तमेत्य निश्चित्य, तत्स्व-

रूपमेत्य च । योगीव विगतस्वेच्छः, पित्रोरन्तिकमायवौ ॥ १४६ ॥ प्रपभ्य प्रणयग्रीत्या, पित्रोः पादौ प्रमोददौ । प्रोक्तं स्वरूप-
 मेतत्कं, पुरः सर्वमदौक्यत् ॥ १४७ ॥ ततः श्रीविश्रुता तेषां, प्रससार रसास्पृशाम् । कीर्त्तिर्धन्यस्य पुण्यस्य, सर्व भाग्यवतां शुभम्
 ॥ १४८ ॥ तद्भ्रातृणां भृशेच्छानां, क्रयं लामाय चक्रुषाम् । अत्यापलामसम्पत्ति-जर्जाता दुष्कृतदुर्धियाम् ॥ १४९ ॥ यथा(दा) तेषा-
 मिदं ज्ञातं, जहास जनता तदा । 'शुभाशुभेन जन्तूनां, लोकः संवाधते खलु' ॥ १५० ॥ पितरौ च कुटुम्बं च, वान्धवा वन्धुरा
 निरा । अन्य-व्यतिरेकाभ्यां, धन्यं तांश्चापि भाषते ॥ १५१ ॥ ततस्तेषामधन्यानां, विपाद-मदमीयुषाम् । मत्सरो हृत्सरो व्याप,
 पापो धन्येऽपि धीधने ॥ १५२ ॥ "दुर्जनानामियं रीतिः, प्रीतिमत्यपि मत्सरः । गुणागुणविशेषेण, सुजना दुर्जनाः पुनः ॥ १५३ ॥"
 अतः स्वभावतस्ते तु, मिलित्वा कलिकल्मषाः । मन्त्रयन्ति कुमन्त्रत्यं, धन्यं हन्तुं हतात्मकाः ॥ १५४ ॥ धन्यस्तु वस्तुविज्ञान-दान-
 वानपि सज्जने । पितृवद् भ्रातृषु स्वेषु, विनोपान्नतिभातनोव ॥ १५५ ॥ "शीर्षकैः शालिरम्मोदा-स्तोयैश्च फलिनः फलैः । कुलीना
 विनयोपायै-र्नमन्ति न भयाद् भुवि ॥ १५६ ॥" इति धन्यगुणोत्कर्ष-वर्षाकालवनाघनः । न प्रीणयति कांस्कांश्च, कलावपि
 कलापिनः ॥ १५७ ॥ तद्गुणद्रहणं श्रुत्वा, विश्वत्रापि विसृत्सम् । श्रीराजगृहस्थास्तव्यः, श्रीगोमद्रः स मोदते ॥ १५८ ॥
 शालिभद्रानुजां भद्रा-कुक्षिब(वि)न्याद्रिमद्रिकाम् । सुभद्रां नन्दनीं तस्मै, धन्यायादादुदारधीः ॥ १५९ ॥ श्रीमन्महोत्सवेनाथ,
 सार्धबाहसुतां हि ताम् । परिणीयान्गयीयः श्री-धन्यो मान्योऽभवद् भुवाम् ॥ १६० ॥ "नूनं स्वसद्वशे जाते, संयोगे दम्पतीपदे । पोस्फ-
 र्जन्ते गुणा दृक्षा, जलसिक्ता स्वाधिदम् ॥ १६१ ॥ वरा वधूर्भवेत् क्वापि, वरः क्वापि गुणैर्विभु । वधू-वर्तं द्वयं योग्यं, जायतेऽगण्यपुण्यतः
 ॥ १६२ ॥" वान्धवास्तु त्रयोऽप्यग्रह(ग्या) मत्सरोच्छे(त्से)कपिच्छलाः । चिन्तयन्त्यन्यथा धन्ये, विधातुमसमञ्जसम् ॥ १६३ ॥

तद् धुद्रालोचनं स्नेह-मोचनं समवेत्य ताः । आटुजायास्तु घन्याय, ग्रीत्यैकान्ते न्यवेदयन् ॥ १६४ ॥ मा मंस्थास्त्वमिदं देव-
भ्रातरोऽग्नी हिता मताः । यदेते चिन्तयन्त्यन्त-स्वद् वक्तुमपि नोचितम् ॥ १६५ ॥ “प्रायो दुर्जनवृत्तीनां, न स्मकीयः परोऽपि
वा । एतत्वेन रज्जु स्मायां, सेलयन्त्यखिलं खलाः ॥ १६६ ॥” घन्यः प्रोवाच हे आटु-जाया ! मायाविवर्जितम् ।
आनृणामपराधो हि, कोऽपि नारोपितो मया ॥ १६७ ॥” अपराद्धं विनाऽन्येऽपि, ना(नो) रूप्यन्ति द्विपोऽपि च । किं
पुनर्भ्रातरैश्चो-दस्त्वेन कृतादराः ? ॥ १६८ ॥ बान्धवास्तु त्रयोऽप्यग्न्या, मत्सरोच्छे(त्से)कपिच्छलाः । चिन्तयन्त्यन्यथा
घन्ये विधातुमसमञ्जसम् ॥ १६९ ॥ इत्येतद् वचनं श्रुत्वा, घन्ये मीनमुपेयुषि । खल्वेषां कलेर्वृत्त-मिति ता
जगदुपेतः ॥ १७० ॥ “अकारणक्रोधोऽपहृह्याः तसङ्ख्याः कारणक्रुधः । न कारणेऽपि कुप्यन्ति, पञ्चपास्ते जगत्पि
॥ १७१ ॥” तदाकर्ण्य सरुणोऽन्त-र्धन्यो मन्युविवर्जितः । न स्यातुमिह मे युक्तं, त्याज्यं सङ्क्षेपकृद् यतः ॥ १७२ ॥ “यत्र
स्वोऽपि परो वाऽपि, प्रायो द्रूयेत वेतसि । तत्र न स्वीयते स्थाने, स्थाने तत्परागजागरः ॥ १७३ ॥ परायाधो यतः सन्तो, नो कुर्मन्ति
विवेकिनः । परपीडापरित्यागः, पुण्यमेव हि गण्यते ॥ १७४ ॥” इति निश्चित्य चिन्तान्त-निवान्तोत्साहसाहसः । निर्ययौ स्व-
गृहात् पुण्य-परीक्षामीक्षितुं क्षितौ ॥ १७५ ॥ ग्रामाऽऽकर-पुराराम-रामणीयकसङ्कुलाम् । स पृथ्वीं परिवत्राम, निकामस्वजनात्मकः
॥ १७६ ॥ तं अमन्तमदभ्रामं, यो जनः पश्यति स्म सन् । स स्वीयं सफलं भेने, नयनद्वयमायतम् ॥ १७७ ॥ मार्गगः सोऽन्यदा
क्वापि, क्षेत्रामन्नभुवि स्थितः । कौटुम्बिकेन केनापि, दृष्टः स्पष्टराकृतिः ॥ १७८ ॥ यस्तावाद् भोजनार्थं च, न्यमन्यत स
मित्रवत् । ‘माग्यमाजस्तु सर्वत्र, लग्नन्ते समयोचितम्’ ॥ १७९ ॥ ततस्त्वदनुरोधेन, स त्वाधीनस्तदन्तिके । यावत् तावत् समा-

याता, भक्ताह्वी हि तत्प्रिया ॥ १८० ॥ कौटुम्बिकेन सा शोचे, मोजयातिथिनादितः(हता) । मोजनवसरे धन्ये-यतो भाग्यात्
 स मृग्यते ॥ १८१ ॥ उपवेश्याप्रतोऽम्प्यो, धन्यस्तत्प्रियाया तया । क्षीर-खण्डाज्यसाम्राज्य-सुभोज्यं भोजितस्ततः ॥ १८२ ॥
 कुटुम्बिनस्तु तत्कालं, हलं खेयवस्ततः । लभं हलं बलात् कण्ठे, कलस(श)स्य भुवस्तले ॥ १८३ ॥ स्पर्णपूर्णं तमालोक्तय,
 कलशं विलसन्मुदा । लब्धं तद्भाग्यस्तस्मै, ढौक्यामास सोऽज्ञसा ॥ १८४ ॥ मो ! माग्यद् गृहाणेदं, त्वद्भाग्याभिर्गतं भुवः ।
 यत्तस्यपि समायाते, क्षितेरारिषद्ददः ॥ १८५ ॥ कुटुम्बेनेति स प्रोक्तः, संयुक्तः शक्तचेतसा । महामना धनायामुरु, यच्चक्रे
 सन्निरूप्यते ॥ १८६ ॥ महोदारमना धन्यः, प्रायशो निःस्पृहाशयः । तस्मै कुटुम्बिने दत्ता, तदग्रे चलति स्म सः ॥ १८७ ॥ क्रमात्
 कौतुकसम्पूर्णा-मुर्वरासुर्वराकृतिः । क्रामन् राजगृहं प्राप, सम्पद् राजगृहं दृष्ट ॥ १८८ ॥ यत्र सुग्रामसूत्राम-सूत्रणाद्यत्रभृत् ॥
 राजते श्रेणिको राजा, श्रेणिकोविदवन्दिताः ॥ १८९ ॥ यस्मिन्चर्हद्गृहोत्त(पु)ङ्ग-यत्ताकाभिरिवाभितः । समागन्तुमनाः पान्य-
 जनस्तदादूयते हितात् ॥ १९० ॥ तदुपान्तगते क्वापि, जीर्णोधाने श्रमच्छिदे । तदा शिश्राय विश्राम-रामभृद् धन्यनामकः
 ॥ १९१ ॥ पुराऽऽसीत् सीददत्यन्तं, शुष्कं पक्वं च यद् वनम् । जल-पुष्प-फलापेतं, नेतःसन्तापहेतुकम् ॥ १९२ ॥ तद् धन्यस्य
 प्रमाणेन, वास्तवेनैव वासितम् । सज्जलं फल-पुष्पाली-मालीवाजनि नन्दनम् ॥ १९३ ॥ युग्मम् ॥ यत्र धन्यजनोऽन्योऽति-याति
 गातिग्रयः स्वयम् । तत्र स्थानं सोऽपि चाप्नोति, सर्वदा सम्पदां पदम् ॥ १९४ ॥ तदा कुसुमपालस्तु, मालिकोऽत्र समागतः ।
 तद् दृष्ट्वा वाद्यं दृश्यं, साधर्यो मुमुदे हृदि ॥ १९५ ॥ किमेतदिति चिचान्त-श्चिन्तयन् यावदस्ति सः । तावदग्रे व्यलोकित्,
 पुष्टपुष्पाभं नरम् ॥ १९६ ॥ तं दृष्ट्वा धन्यमासीन-मनुदासो नमाकृतः । परिरम्याभिसम्भाष्य, निन्ये स्वगृहमाग्रहात् ॥ १९७ ॥

धन्यं धामसमायातं, मालिकः सकुटुम्बकः । सच्चक्रे बहुमानादि-प्रदानेन श्रमोदतः ॥ १९८ ॥ “यतः सिता मता हंसाः, शिलिनश्चित्रिता यथा । जन्म मृत्युश्च सर्वत्र, तद्गद् भोगाश्च भोगिणु ॥ १९९ ॥” एवं च तिष्ठतस्तत्र, सुखाभिमुखतायु(जु)षः । धन्यस्य यदभूद् भव्यं, नव्यं श्रयं तदुद्यते ॥ २०० ॥ अथ तत्र पुरे राज्ञः, अणिकस्य क्षितिक्षितः । सोमश्रीनामतः पुत्री, मित्रीकृत-रमाप्सराः ॥ २०१ ॥ कनीयसी स्वसा चास्ति, शालिभद्रस्य भद्रसूः । सुमद्रानाममृच्छील-समुद्रामुद्रचन्द्रिका ॥ २०२ ॥ सुता कुसुमपालस्य, तस्य पुष्पवती पुनः । अस्ति विहारिलवण्य-पुण्यपुष्पैकनाटिका ॥ २०३ ॥ इति तिस्रोऽपि ताः कन्याः, पुण्याः पुण्याहसम्भवाः । परस्परपरम्रीति-रयताः सख्योऽभवन् मिथः ॥ २०४ ॥ तामिरम्यधिकप्रीत्या, मन्यते नम सविस्मयम् । यदाऽऽरमभिर्वरस्वेको, वर्तव्यो वरमूर्तिमान् ॥ २०५ ॥ यतो नः क्रीडितं व्रीडा-क्रीडसुत्पीडमीक्षितम् । मणितं गुणितं ज्ञातं, तत् सर्वं फलवत् ततः ॥ २०६ ॥ एवं तासां च तिमृणां, घुसुणांचिस्तन्त्वियाम् । याति कालः कलाकेलि-कुतूहलैः ॥ २०७ ॥ पुष्पवत्यन्यदा सोम-श्रियाः सख्या विचक्षणा । समाख्यातवती वार्त्ता, धन्यस्य गुणसम्पदाम् ॥ २०८ ॥ तां श्रुत्वा राज्ञः साऽऽसीद्, भावसद्भावमाविता । सानुरागाऽहंससङ्गि-चञ्चद्गरोमाश्चकञ्चुका ॥ २०९ ॥ सत्यमेतद् यतः काम-शास्त्रेष्वेवं निरीक्ष्यते । ‘मित्रश्रुतेः पुरःघ्रीणां, कामभावा भवन्त्यमी’ ॥ २१० ॥ “सज्जनानां सुजनानां, स्वजनानां गुणोक्तयः । सज्जनानां सुजनानां, स्वजनानां श्रुतिप्रियाः ॥ २११ ॥” सोमश्रीज्ञापयामास, सख्या स्वां मातरं तराम् । साऽपि श्रीश्रेणिकक्ष्मापं, तच्चिकीर्षुप्रकर्षतः ॥ २१२ ॥ प्रहृष्टः अणिको राजा, तमाकार्यं स्वकार्येवित । व्यलोकितं पटिष्ठश्री-सि(शि)-श्रीकृतपुरं वरम् ॥ २१३ ॥ अथो मिथः समालोक्य, सर्वस्वजनमानवैः । मेलयित्वाऽयसामग्री-र्भहोत्सवपुरस्सरम् ॥ २१४ ॥

सुलग्ने सुमुहूर्ते च, सुधेलाया बलोदये । घन्यः कन्याः स्वका धन्या, महद्वर्था परिणायितः ॥ २१५ ॥ युग्मम् ॥ “को वरं प्रवरं प्राप्य,
 भाग्ययोगार्पितं पिता । साक्ष्यसद्व्यवाहाय, विवाहाय विलग्नते ? ॥ २१६ ॥” चतुर्णे मङ्गलेष्वेवं, प्रष्टुत्तेषु प्रदक्षिणम् । ऊल्लङ्घन-
 निरावेने, पौराणां श्रवणोत्सवम् ॥ २१७ ॥ स्फेरकेषु प्रष्टुत्तेषु, चतुर्णे चतुर्षी परि । हस्तमोकविधौ वध्वा, यष्टुब्धं तन्निशम्यताम् ॥ २१८ ॥
 देश-प्रासाद-हरत्यश्च-विश्वविष्मभराऽऽदिकम् । मणि-मुक्ताफल-रवर्ण-पूर्णपात्रमनेकशः ॥ २१९ ॥ दिव्यवस्त्र-परीभोग-राज-
 चिह्नानि यानि च । सुतास्नेहाच्च पितृभि-रतस्मै तत् सर्वमर्पितम् ॥ २२० ॥ युग्मम् ॥ पुरस्यान्तर्विदेषेण, कीर्चिः स्फुरिप्रस्तुवरा ।
 देहे श्रीश्च स्त्रियो गेहे, धन्यं पुण्यादधीभजन् ॥ २२१ ॥ ‘यस्य धर्मो धनं तस्य, धनात् कामः सुखं ततः ।’ समकालं श्रये दध्रे,
 धन्यः पुण्यात् पुराऽर्जितात् ॥ २२२ ॥ भोगास्तद्भोगक्षिप्र, दारास्तत्प्रीतिरुपरा । वैभवं दानक्षिप्र, भाग्याद् धन्ये तदा-
 ऽभवत् ॥ २२३ ॥ वीप्सा कान्ताऽप्सरोऽभीप्सु-गीतामृतवतिस्थितिः । दिव्यं शय्यासुखं साधो-दाम(दो)मुन्दुक इवामरः ॥ २२४ ॥
 “ददते पात्रदत्ति दे, बाला बालाश्च भावतः । लभन्ते सुखभं ते हि, वैभवं प्राप्य वै भगम् ॥ २२५ ॥” शाल्येति तत्त्वतो दानं,
 ददानोऽर्धिगणार्थितः । सकान्तः सुखमेव नन्तं, सुदुक्ते भोगफलोदयम् ॥ २२६ ॥ युग्मम् ॥ प्रसदात् प्रमदाक्लीडे, क्रीडन् क्रीडा-
 तनीडमुत् । तिष्ठत्युक्त(त्विष्ट)सौभाग्य-भाग्योऽसौ भौम(भोग)भासुरः ॥ २२७ ॥ इत्यादिसुखसंलीनः, श्रीनवद् भोगसागरे । क्षणत्र
 पुण्डरीकाक्षो, वासरान् समसीसत् ॥ २२८ ॥ इति सततसुखश्रीभासुरो भासुरो वा, इत्युवतिसुतारं राजते राजतेजाः । जयति
 च यतिचर्य्यं भावदन् जैनधर्मं, स्वहृदि सहृदयोऽयं सत्त्वयानन्दलक्ष्मीः ॥ २२९ ॥ एवं तत्र पुरे नरेश्वरपुरःप्रोद्ध्यतभाग्योदयः, पुण्यन्
 मुरत्यमनुष्यसौख्यमखिलं विख्यातिमाख्यानं सुराग्र । सन्मानं त्वत्समानमात्मनि दधद् धन्यो नृपेभ्यो गणे, यत् संयोगमवाप ताप-

रहितस्तत् साम्प्रतं प्रोच्यते ॥२३०॥ इति धन्यमहापुण्य-नरत्नशिरोमणेः । जिनधर्मजयानन्द-प्रस्तावो द्वितीयोऽभूत् ॥२३१॥
इति श्रीधन्यचरिते सुकुलावतार-जन्म-यौवनावसर-विदेशप्रचार-राजगृह-
प्राप्ति-विवाहलाभ-भोगसंयोगलक्षणो द्वितीयः प्रस्तावः ॥ २ ॥

अथ तृतीयः प्रस्तावः ।

अथास्य धन्यस्य यथार्थनाम्नः, क्रमात् परीणामधुरन्धरस्य । राजगृहस्थस्य गृहस्थितस्य, यज्ज्ञातमेतत् परिकीर्तयितुं शक्यः ॥ १ ॥ “धर्मेण लक्ष्मीरतिनिर्मलाः कलाः, धर्मेण सौख्याप्तिरतीव सत्कला । धर्मेण श्रजनादियोगता, धर्मेण निःशेषसुखो-
पयोगता ॥ २ ॥” अथान्यदा मुदोपेत-धेतुः प्रियः श्रियाऽन्वितः । गवाक्षस्यो महावक्षा धन्यः पश्यन् पुरं पुरः ॥ ३ ॥ राजमार्गे
क्षिपन् दृष्टिं, वृष्टिं पीयूषरोचिषाम् । अद्राक्षीत् पितरौ साक्षात्, क्षुधाक्षामौ कुम्भिक्षुवत् ॥ ४ ॥ युग्मम् ॥ प्रथमं प्रथयंश्चेतः,
यंययि । विचार्य च पुराकर्म-मर्मनिर्माणकर्मणाम् ॥ ५ ॥ सम्यग् निरीक्ष्य विज्ञायाऽ-यज्ञाय च मनोभ्रमम् । उपलक्ष्य
द्वाः स्येनाकारयत् ततः ॥ ६ ॥ वेदममध्यमयो नीत्वा, ममत्वादरसुन्दरम् । समावर्ज्य संमभ्यज्य, संस्नाप्य च
७ ॥ यद्वामरुणसम्भारै-र्धूपयित्वा विशेषतः । पुरस्कृत्य च सत्कृत्य, स तत्पादौ मुदाऽनमत् ॥ ८ ॥ युग्मम् ॥
ऽऽसतमानम्य, तौ पुनर्विनयान्वयात् । प्रपच्छ सच्छधीरर्थ-वन्धुशुद्धिमधि सयम् ॥ ९ ॥ हे मातृ-पितरौ ! व्रतं, किं
श्रुतं फलं गतं धनम् ? । कथमेतादृशी जावाऽ-प्यवस्था दुःस्थितत्वतः ॥ १० ॥ ततस्तौ धन्यसम्पृष्टौ, संस्पृष्टौ हर्षवर्षणेः ।

तं च प्रत्यक्षतुर्वाचा, यथा वृत्तमथात्मनः ॥ ११ ॥ यत् त्वया त्वर्जितं वित्तं, स्वभाग्याभोगभागतः । त्वया सहैव तव् धार्यं,
 सर्वमुर्वेयि सम्प्रति ॥ १२ ॥ “यथा च(चा)न्द्रं महस्तेन, दिनेनेन सदा दिनम् । तथैव धनिना सार्धं, धनमेतीति निश्चितम् ॥ १३ ॥”
 सत्येधैविधसम्बन्धे, निम्नये नु स्वकर्मणाम् । त्वमस्माभिः श्रुतः श्रुत्या, राजा राज्यश्रिया धितः ॥ १४ ॥ आगच्छामो वयं
 वत्स !, वत्सलं त्वो पुनः प्रति । यदाप्येवर्जनेः स्वीयः, स्वजनो ह्यनुगम्यते ॥ १५ ॥ पुनर्धन्याभिधोऽभाणीत्, प्रमाणीकृतसवृणुः ।
 नावर्मे भातरस्ते क १, सन्ति ये दुर्लभा भुवि ॥ १६ ॥ “देशे देशे कलत्राणि, मित्राणि च पदे पदे । देशं तं नैव यस्यामि, यत्र
 भ्राता सहोदरः ॥ १७ ॥” इति धन्यपरिप्लुते-ऽवशिष्टेऽभ्यावदद् व्रत । ते सन्ति त्रायमाणस्याः, पुराद् बहिरिहादिताः ॥ १८ ॥
 धन्यस्तु वान् तमानाद्य, न्यायवित् सगरिप्रदान् । सन्मान्य मान्यवद् धान्य-धनाद्यं च ददौ तदा ॥ १९ ॥ विभज्य च
 क्रनान् याम-सीमासारं पुष्पकं । स्थापयामास सायासे, सुजनास्वाद्या यतः ॥ २० ॥ “ये सन्तः सन्ति सन्तुष्टा, विशिष्टा-
 भीष्टचेष्टिताः । दुर्जनैरपि ते कुर्युः, सुजनेधिब सुन्दरम् ॥ २१ ॥” “उपकारिणु ये तूप-कारिणस्ते जना घनाः । अपकारिणु ये
 चोप-कारिणस्ते हुतमनाः ॥ २२ ॥” एवं स्वजनसौजन्य-संयोगे योगमागते । घेऽमभारं सदाचारं, पित्रोस्तत्र न्यवीविशत्
 ॥ २३ ॥ जालनाऽस्ते मनानिष्ठा-ऽमीषुको वाञ्छितोत्सवम् । विलसन् ललना लीला-कमलाः कमलायते ॥ २४ ॥ गथा गृन्दावने
 सीभि-गौदिन्दो विन्दते सुतम् । तथाऽऽयासे स पत्नीभि-र्भुङ्क्ते वैषयिकं सुखम् ॥ २५ ॥ गद्वद् विन्ध्यावनीमध्ये, करिणीभिः
 फरीश्वरः । कान्वाभिस्ताभिरभ्रान्तं, क्रीडत्यन्तःपुरे तथा ॥ २६ ॥ एवं सति गते काले, कियत्यपि सुखाशिपाः(खाः?म) ।
 पुनर्धन्यस्य भ्रातृगो, दुर्कर्मदयनासदत् ॥ २७ ॥ कदिच्छामत्सरोत्सेकं, धन्ये दधति तेऽधिकम् । तच्छ्लाघालाघवं श्रुत्या,

परेर्व्यन्ते प्रतिक्षणम् ॥ २८ ॥ “येऽधमाः प्रायशः पूर्वा-धर्मकर्मकुवर्मिताः । स्वस्मै परस्मै धन्याय, ते द्विपन्ति द्विपो यथा ॥ २९ ॥” ते त्रयः कुधिया सत्रा, पर्यालोच्य -युतोचितम् । पृथग्वासाय सापायाः, प्रोचुर्नोचाः पितुः पुरः ॥ ३० ॥ स्थास्याम-
स्वात ! नैक्य, तद् विभज्य प्रयच्छ नः । यच्छारं येन धन्येन, पृथग्भृता वयं परम् ॥ ३१ ॥ पृथग्भृता वयं श्रेष्ठा ज्येष्ठानुक्रम-
भागिनः । वत्स्यामो निजभाग्येन, किं धन्येन तताऽपि हि ? ॥ ३२ ॥ सकर्णः स समाकर्ण्य, श्रेष्ठी ज्येष्ठात्मजोदितम् । व्यचि-
न्तयदिति स्वान्ते, यदेते भाग्यमदगुराः ॥ ३३ ॥ लभन्ते त्विति निर्भाग्याः, खादन्तः खादितुं न यत् । स्वदुर्बुध्या विराध्यैनं,
धन्यं धन्यतमाग्रिमम् ॥ ३४ ॥ “भाग्यायोग्या नराः प्रायः, प्राग्दुर्गमप्रणोदिताः । तच्चेष्टन्ते विनष्टं, न तिष्ठति यतोऽखिलात् ॥ ३५ ॥”
द्यात्तेति हेतिवञ्चित-पीडकं घ्रीडकं सताम् । प्राह तान् सहितं शिक्षा-ऽन्वक्षं क्षणमवेक्ष्य यत् ॥ ३६ ॥ अये पुत्राधमाधन्या !,
जन्याजन्यमनोध्रमाः । धन्यार्जितं हतात्मानः, सन्तु जेमन्त इत्यराः ॥ ३७ ॥ युष्माकं कथ्यते कथ्यं, किमथापथ्यमुत्पथा ।
पूर्ववचाधुना येषां, दुर्बुद्धिः सविधीभवेत् ॥ ३८ ॥ तत् तत् तातवचोऽन्वक्षं, मत्वाऽऽत्मनि नियोजितम् । तेऽप्युचिरे विरेकोक्तं,
वाक्यं पाक्यमिवांसः ॥ ३९ ॥ धन्योऽयं लघुरप्याशु, युष्मन्मस्तकचाटितः । सारल्लान्यलं लात्वा, पलायिष्ट स दुष्टवन् ॥ ४० ॥
ततो घनप्रधानत्वा-दन्नाध्वेप विशेषतः । राजादेरभवद् भावा, जामाता जातसातमृत ॥ ४१ ॥ पितृपादाः प्रकुर्वन्तु, राज्यं धन्येन
संयुजः । वयं प्रमाते भोक्ष्यागः, पृथग्नय ततस्ततः ॥ ४२ ॥ इति श्रुत्वा श्रवोऽन्वक्षं, आतृणां वचनाञ्चनम् । जागर्ति मे पुन-
र्भाग्यं, शुभते यदमी तदः ॥ ४३ ॥ चेन्मे पूर्वमवोपाचं, पुण्यमस्ति सुविस्तृतम् । पुनस्तस्य परीक्षार्थं, यामि देशान्तरं वरम्
॥ ४४ ॥ विमृश्येति हृदा मुदा । घन्यम्मन्यो हृदा मुदा । चचालोचालवाचाला-नुकूलशकुनानिलः ॥ ४५ ॥ “गोष्ठ्यैः किमु

तंगेहे-नर्दिभिः कूपददुरैः १ । निःशेषां चे न वीक्षन्ते, नानाऽऽश्चर्यघरां घराम् ॥ ४६ ॥" इति आम्बन् क्षमां पश्यन्, कौतुकानि
 निलोक्यन् । प्राप प्रापविनिर्मुक्तं, चत्सदेशं सुमुन्दरम् ॥ ४७ ॥ कौशाम्बीभृतभृतला । स्फारप्राकारविस्तार-
 कारस्तपुरस्कृता ॥ ४८ ॥ यस्यां लोकः कुपालोकः, शोकशङ्काविवर्जितः । दानादिपुण्यनैपुण्य-पण्यपुण्यापणक्षणः ॥ ४९ ॥
 शतानीको नृपस्त्वत्र, शतानीकसमाकुलः । राजते राजसत्कीर्तिः, कान्ता यस्य मृगावती ॥ ५० ॥ स राज्यं कुरुते राजा, जाय-
 मानमना गुणैः । लोकप्रणस्फुरद्वातो, वात्स्यः प्रातरपि प्रभुः ॥ ५१ ॥ एकदा दापितार्थेन, भाण्डागारानुयोगिना । अनुमु-
 क्तेन विशिष्टः, कोशे रत्नं विभोऽस्त्यदः ॥ ५२ ॥ तत्परीक्षा-निरीक्षाऽऽप्तः, दृष्टाः प्रष्टास्तदीक्षकाः । न सम्यक् कोऽपि जानाति,
 तत्परीक्षां परीक्ष्यपि ॥ ५३ ॥ तदा सन्देहमुच्छेत्तुं, परिच्छेत्तुं च तद्गुणम् । डिण्डिमो वादयामासे, राज्ञा विज्ञातुमिच्छता
 ॥ ५४ ॥ एकमस्ति महामूर्खं, मत्कोशे रत्नमुत्तमम् । यस्त्वत् सम्यक् परीक्षेत्, ददे तस्मै मुदेस्त्वितम् ॥ ५५ ॥ तथाप्येत-
 न्ननस्तुष्टौ, श्रूयतां श्रवणप्रियम् । येन प्रत्ययमायाति, मानसं मानसं विदा ॥ ५६ ॥ दन्तिनां शतमुन्मत्त-मश्वानां शतपञ्चकम् ।
 सौभाग्यमञ्जरीं पुत्रीं, ग्रामपञ्चशतान्विताम् ॥ ५७ ॥ एतच्छ्रुत्वाऽब्रतः स्थित्वा, श्रीपथे श्रीपथे स्थितः । स धन्यः स्पृष्टवान् स्पष्टं,
 पटर्दं पटुहस्ततः ॥ ५८ ॥ तत्समं स ययौ राज-वेशम् विस्मयसस्मयम् । गुणाः प्रायेण मान्याः स्युः, किं पुनः पुण्यधन्यगाः ?
 ॥ ५९ ॥ बहुमानं ददौ राजा, समाजाथितसंश्रितः । योग्यमागन्तुकस्यापि, गौरवं गुणिनां किमु ? ॥ ६० ॥ तदाकृतिप्रकृत्या-
 ऽपि, नृपः प्रभुमुदेवमाग्र । स्थानेऽस्य गुणिता यस्मा-दुक्तौ ता कृतस्थितिः ॥ ६१ ॥ पञ्चाङ्गस्पृष्टमृष्टः, स ननाम क्षमापतिम् ।

दुःखालापसंलापात् सोऽपि राज्ञा व्यभाव्यत ॥ ६२ ॥ रत्नयत्नविदा तेन, परीक्षोदीक्षिता तथा । यथा राज्ञः समायात्र,
चमत्कारोऽभ्यगिरम् ॥ ६३ ॥ सर्वे समासदः सद्यः, प्रमोदामोदमेदुराः । राज्ञे विज्ञपयामासु-स्तेन रत्नवर्ती भुवम् ॥ ६४ ॥
“सन्ति सन्तः कियन्तस्ते, ये गुणैः प्रगुणैर्निजैः । गुणिचित्रप्रदस्त्यश्म-न्यात्मानं तुत्किलन्त्यरम् ॥ ६५ ॥” रत्नजातिश(शि)रो-
रत्न-परीक्षाक्षेपरीक्षणात् । रञ्जितः सरुलो लोक-स्तं व्यलोक्त लोक्तः ॥ ६६ ॥ शतानीकोऽय सन्नीकः, स्ववचथयनिश्चयी ।
तस्मै श्रोक्तघनस्मेरा, ददौ पुत्री प्रसादतः ॥ ६७ ॥ “तैर्धन्यैर्धृषिता भूमि-र्ये निजोक्तसुयुक्तयः । मुक्ता इय गुणैर्युक्ता, निरुह्यन्ते
प्रयत्नतः ॥ ६८ ॥” “ते जनाः सञ्जनाः सन्ति, कियन्तो न घनाघनाः । घनायना इव घन-प्रतिपन्नप्रतिक्रियाः ॥ ६९ ॥” अथ
धन्योऽपि पुण्यात्मा, सात्म्यतः सरुलाः कलाः । कैलयन् मोदयाञ्चक्रे, सचक्रं पूर्णचन्द्रवत् ॥ ७० ॥ धन्यस्तु शस्तलप्रज्ञा-ज्ञप्ते
लप्रेऽस्तिलप्रके । हस्तमोचनदानाभ्या-मुपयेमे नृपालजाम् ॥ ७१ ॥ तत्रोत्सवा नवनवा, दान-मानमुखाः सुखम् । लोकाः
सम्प्रीणिता दद्या, निरोपाच वनीपकाः ॥ ७२ ॥ यतः—“ जल्प प्रियं प्रदर्शय, हृदादरं सुहृदि निपत पादेषु । दानं विना न
किञ्चित्, सुशोभते दन्तदर्शनिका ॥ ७३ ॥” “सर्वः कोऽपि जनः प्रायो, महत्प्राय महत्तरः । महत्त्वं प्राप्यते तर्हि, यर्हि दानं
प्रदीयते ॥ ७४ ॥” राजपुत्र्या समं धन्यः, पौनःपुन्येन पुण्यतः । सुखं वैषयिकं झुङ्क्ते, लक्ष्म्या लक्ष्मीपतिर्यथा ॥ ७५ ॥
योग-क्षेमधमाक्षेपः, सदादार्थमहोर्जितः । धन्यः साधुरिति ख्याति, प्राण क्षमापसमोऽपि सः ॥ ७६ ॥ नव्यद्रव्यार्जनेर्धन्य-कृते
सरुल्य कृतमिति । वाणिज्यकारकास्तेन, ग्रहिताः ग्रहितायतेः ॥ ७७ ॥ मुगणिज्यानि ते कृत्वा, भृत्वा द्रव्यमुपाजितम् ।
आगच्छन्ति च गच्छन्ति, वणिजां सत्कमोऽस्त्ययम् ॥ ७८ ॥ एवं याति पुरा ख्याति-भाति काले निराकुले । धन्यस्य तस्य

सौभाग्य-भाग्यभोग्यं किमप्यश्वत् ॥ ७९ ॥ अन्यस्मिन् दिवसे कस्मिन्, स्वकीर्त्यर्थं यथार्थकृत् । लोकाचारकृते चार्त्ता-रेमे
 खानयितुं सरः ॥ ८० ॥ यतः—“श्रास्त्रं जलाश्रयो वृक्षा, देवतायतनानि च । मृतानामपि जन्तूनां, जीवितं मनुब्रवीत् ॥ ८१ ॥”
 वापीरपापो सरसीरसीमाः, कूपानकूपारगभीरचेताः । प्रपाः] कृपावानतनिष्ट देव-सौधान्यसौ धार्मिकचक्रवर्ती ॥ ८२ ॥ अत-
 स्तन्नगराभ्यर्ण-चातुर्वर्ण्यांस्पर्णनम् । तेन खानयितुं नीत्वा, प्रारेमे रमसा सरः ॥ ८३ ॥ यतश्च—“सरो वापी प्रपा कूप-कुण्ड-
 देवकुलादिकम् । कीर्त्तनं कार्यते तीर्थे, कीर्त्तिस्फूर्त्तिममीप्सुभिः ॥ ८४ ॥” इतश्च श्रेष्ठिनो गेहाद्, धन्ये धन्ये विनिर्गते । सङ्गते रज-
 दोजोभि-दीपे वोदीपितानुरे ॥ ८५ ॥ दारिद्र्यं सान्द्रसायातं, ध्वान्तवद् ध्वंसिताच्चक्रम् । पुण्योद्योतं गते तस्मिन्, विस्मयः कः
 रत्यूच्यते ? ॥ ८६ ॥ युगम् ॥ यतः—“तैलं नास्ति घृतं नास्ति, नास्ति घृतं नास्ति, नास्ति तद्
 यत् तु भुज्यते ॥ ८७ ॥” यथा च—“न तस्यास्ति तैलं घृतं नास्ति किञ्चिन्न मुद्रा युगन्धयुपेताश्च सन्ति । न पल्लादिशकेऽपि
 लावण्यमस्ति, न तद्यास्ति यद् भुज्यते भोज्यकार्ये ॥ ८८ ॥” इति सर्वप्रकारेण, धनसारस्य मन्दिरे । धनसारश्रुटिजाता, विना
 धन्यं तमुत्तमम् ॥ ८९ ॥ ततः श्रेष्ठो मतिश्रेष्ठो-कृतचित्तो व्यचिन्तयत् । यदस्माकमश्वद् भृति-स्त्वद् धन्यस्यैव पुण्यतः ॥ ९० ॥ गौरवं
 च गतं स्पेपु, स्नापतेयं विनाऽधुना । ‘धनाधीना यतः सर्वा, गृहस्थानां गृहस्थितिः ॥ ९१ ॥’ धन्याधीनं धनं तन्न, तेन यातं समं
 समम् । दीपे वेश्मान्तरस्मरे, भासते भवनं किमु ? ॥ ९२ ॥ धन्यप्रभावतः ख्यातः, पुरे पूज्योऽमवं पुरा । किमु शक्रध्वज-
 व्याजात, स्वम्भः पूज्यैर्न पूज्यते ? ॥ ९३ ॥ “यस्मिन् कुले यः पुरुषः प्रधानः, स यत्नतः स्यात् परिरक्षणीयः । तस्मिन् प्रयाते
 तरुलं प्रयातं, न नाभिभिन्नास्त्वरकास्त्वरन्ते ॥ ९४ ॥” “ते घन्या ये निजं भाग्य-भाजं राजसमं समम् । चकोरा इव सेवन्ते, तदानन्द-

मृतपुत्राः ॥ ९५ ॥ ” अहं त्वनिष्ठापिष्ट-वृद्धपुत्रग्रयोऽग्रः । दक्षिणे रत्नवद् यत्नाद्, यत् तं न सम्भालयम् ॥ ९६ ॥ एतत्पुत्र-
म्यितो दुःस्थः, स्थित्यपेतमना ममारु । लघुबाणिज्यकं कर्म, कार्यं दुर्गे धनं विना ? ॥ ९७ ॥ इति स्फुटं कुटुम्बेन, मिश्रश्या-
मस्य चालमना । दूरेदेशान्तरं यातु-मुद्यतः ॥ ९८ ॥ यत्र कोऽपि न जानाति, परमार्थमनर्थकम् । परकर्मापि निर्मा-
यो-दरेवत्र तु पूर्यते ॥ ९९ ॥ यतः-“सर्वदुष्टैरपि मुद्विस्तु, निर्धनस्य स्मिन्स्यति । घृत-रैलान्न-पानाप्ति-वस्त्रेन्धन-धनायया ॥ १०० ॥ ”
नदीशिर्यदि नोदीर्ण-ययोभिः परिपूर्यते । तदोदरेषु स्रुत्वान्न, दीयमानः प्रह्रीयते ॥ १०१ ॥ इति चिन्ताचिताचान्त-स्नान्तस्ना-
नो निगान्ततः । यच्चमाराऽस्तुरः श्रेष्ठी, तत्स्वरूपं प्ररूप्यते ॥ १०२ ॥ धन्यजायाद्वयं त्वाद्यं, प्रेष्य पितृगृहं बृहत् । यशुरश्च पुरस्कृत्य,
सुभद्रामित्यभाषत ॥ १०३ ॥ भद्रे सुभद्रे ! ते भद्रं, यथाद् भद्रद्वरं चिरम् । प्रिया हि त्वं पितुर्वैश्व, तिष्ठ तत्र स्थिता सुखम्
॥ १०४ ॥ बुलह्नीभिर्द्वयं श्रेयं, श्रेयोऽयं सम्मदापदोः । पर्युर्वैश्व पितुर्वैश्व, नात्र काऽपि त्रपा ननु, ॥ १०५ ॥ इति ध्रुत्वा श्रवोऽपे-
य-मित्र तस्य वचनयम् । सुभद्रा साऽस्तमेद्रेव, म्रूते स्म विगतस्मयम् ॥ १०६ ॥ हे दात ! ममसाऽऽख्यातं भवसाऽऽयामचेतसा ।
अश्रोतव्यगतव्ययं, उरुस्त्रीणां मनागपि ॥ १०७ ॥ त्वया नु तावतुल्येन, मद्विषं कर्तुमिच्छता । तुच्छतामस्सलं प्रोच-ऽनुचितं
न्यायममदः ॥ १०८ ॥ तथाप्यहमहङ्कार-मिकारचित्वजितम् । वदामि दामवत् वार्यं, तत् त्वं कर्णायितं सय ॥ १०९ ॥ सुत्वेऽति-
सगुप्तौ सगत्-मम्पत्तिममये श्रये । स्त्रीभिः पितृगृहं श्रेयं, श्रेयसे यशसेऽस्तमा ॥ ११० ॥ यशुरस्य सूरस्येव, सैत्य(व्य)गेहमगर्हितम् ।
दुःखे दीःह्येऽपि संसेव्यं, यशुरं रंढसाहसम् ॥ १११ ॥ “ बुद्धी पित्रालयं याति, दुःखे त्यक्त्वा पित्रालयम् । पित्रालयं गताः
सत्य-स्तं त्यजन्ति न गुप्तिवः ॥ ११२ ॥ ” श्रेष्ठी तद्वचनं शीत्वा, वीथूषमिव सौरत्यदम् । सौमवस्यं मनस्याध्यात्, सुवाशन दया-

शनैः ॥ ११३ ॥ यथा—सुजानता यदा जानन्, मिलन्म(लेदग्)लचेतनः । तदा तदोर्महानन्दः, सम्पद्येत चिदात्मतः ॥ ११४ ॥
 श्रेष्ठी श्रेष्ठा वधूं ध्यात्वा, तत्त्वार्थगुणसार्थतः । सुखाशिषामिषाद् वीक्ष्य, विदेशायोधमं दधौ ॥ ११५ ॥ हर्षश्रेष्ठततः श्रेष्ठी, प्रेष्ठीकृत-
 वधूवचाः । कलत्र-पुत्रवध्वाप्तः, क्षिप्तं(ग्रं)देशान्तरं प्रति ॥ ११६ ॥ यियासुर्वसवेष्मादौ, मुद्रां दत्त्वा भक्त्यतः । द्वारं पिधाय सन्ध्या-
 यां, निर्यधौ नगराच्चिशि ॥ ११७ ॥ युग्मम् ॥ यतः—“ शुकं वाटिका गावः, कुरिचलनं वनम् । समुद्रः पर्यतो राजा, नव
 दौर्गत्यशनवः ॥ ११८ ॥ ” आम्बन् ग्रामान्तरं ग्रामा-दाक्रमन् क्रमशः क्षमाम् । कर्म कुरेन् परागारं, दृष्टिद्वारेण वर्त्तयन् ॥ ११९ ॥
 क्वापि द्वित्राणि वस्त्राणि, क्वापि त्रिचतुराण्यपि । चतुःपञ्चानि च क्वापि, पञ्चपाणि तथा क्व च ॥ १२० ॥ एवं तिष्ठन् श्रेष्ठी,
 श्रमविश्रामपूर्वकम् । सहृदुष्माः स्फुटं प्राप, कौशाम्बीनगराब्जिकाम् ॥ १२१ ॥ त्रिमिविदोपकम् ॥ तां दृष्ट्वा परितः स्पृष्ट्वा, [स्पृष्ट्वा]
 सञ्जीवनावनिम् । तिष्ठसुः कश्चिदप्राधीत, साक्षीकृत्य कुटुम्बकम् ॥ १२२ ॥ अद्र ! बृहि हितं सत्यं, मत्वा तत्सततद्वतः ।
 कथं निर्वहते ह्यत्र, निर्धनस्तद्वनो जनः ? ॥ १२३ ॥ यतः—“ किं पुरा पूर्वजावारे-निरर्थनेविनाडपि किम् ? । प्रशस्यते प्रश-
 सार्हः, स देशो यत्र जीव्यते ॥ १२४ ॥ ” श्रेष्ठिष्ठमिदं ध्रुत्वा, पीरोज्वादीभरस्त्विति । शृणु लोकाघृणस्यास्य, पुरस्याऽऽजीविका
 नृणाम् ॥ १२५ ॥ यो धनाढ्यो जनः प्रौढ-वाणिज्येन स लाभश्रु । ‘वाणिज्यं वणिजां यस्मा-सुक्ष्मीलम्भनमाक्षिकम् ॥ १२६ ॥’
 “ न्यवहारस्य संशुद्धि-वणिजां दुर्लभा ग्रसा । यथाऽऽहारस्य संशुद्धिः, साधूनां सुदधीष्टता ॥ १२७ ॥ ” निर्द्रव्याणां विनाद्रव्यं,
 वाणिज्यं तु कथं पृथु ? । वाणिज्याय धनं तेषा-मपि प्रायेण युज्यते ॥ १२८ ॥ धनादेन प्रधानत्वं, पूज्यत्वं प्राप्नुयाज्जनः ।
 धनहीनः कुलीनोऽपि, न किञ्चिन्मान्यतेऽन्यतः ॥ १२९ ॥ उक्तं च—“ नयेन नेता विनयेन शिष्यः, शीलेन लिङ्गी प्रशमेन

साधुः । जीवेन कायः सुकृतेन देही, वित्तेन गेही रहितो न किञ्चित् ॥ १३० ॥ ” “ वित्तेन लभते लोकः, स्वजनेऽपि गौरवम् ।
निर्धनो मानसः क्वापि, मान्यते न मनागपि ॥ १३१ ॥ ” तथाप्यत्र पुरे यो यत्-कर्मकर्मणितापणः । सगुणां तनुते वृत्ति, विशेष-
स्त्वेय योपदः ॥ १३२ ॥ धन्योऽस्ति धनिर्विख्यातः, साधुराजापराख्याया । प्रत्नेन तेन वित्तेन, ख्यातये खान्यते सरः ॥ १३३ ॥
नराः कर्मरुस्तन, युज्यन्ते कर्मरुमठाः । लभन्ते कृतकर्माणो, भूतिमाजोभनोचिताम् ॥ १३४ ॥ सर्वारम्भेण तत्रापि, मृत्तिका-
कर्षणक्षणे । भूयांसः सनरा नार्यः, प्रयुज्यन्तेतरां पुरा ॥ १३५ ॥ सरःखननमु(मृ)द्राह-कर्मन्ते दीयते त्वदः । दीनारौ द्वौ नृणां
स्त्रीणा-मंकञ्चकेन साधुना ॥ १३६ ॥ भोजनं हि प्रवाहेन, कटाहो च यथास्पृहम् । अनया नियतं दृत्त्या, वर्तते निर्धनो जनः
॥ १३७ ॥ युगम् ॥ सकुटुम्बः स्फुटं ध्रुत्वा, अत्रिा त्वाजीविकां तन्नाम् । तच्चिरीपुतिभृत्सेष्टी, कर्मणामीदृशी दद्या ॥ १३८ ॥
तद्विरा स सरःखात-कर्मणा शर्म मानयन् । गतः श्रेष्ठी कुटुम्बेष्टः, श्रेष्ठः किं कुरुतेऽर्चितः ? ॥ १३९ ॥ खातकर्मकरैः सार्धं, स्प-
र्धमानः कुक्कुर्भभिः । सरः खनन् वहन् मृत्सनां, कुत्सन्मस्ति कुटुम्बयुक् ॥ १४० ॥ यतः—“ यदा यस्य पुरोपात्तं, कर्मोदिति
दुरासदम् । स सीदति पदापेक्षो, विपादः कोऽत्र चित्रदः ? ॥ १४१ ॥ ” कर्मणा रामचन्द्रोऽपि, सीता-लक्ष्मणसंयुतः । आमितः
आमितः काम-भटन् पञ्चगटीयने ॥ १४२ ॥ हरियन्द्रः सुतारा च, रोहिताश्वस्तदात्मजः । कर्तरं(स्त) कारितं कर्म, परयेऽसु कर्मणा
॥ १४३ ॥ पाण्डवाः पञ्च विख्याता, द्रौपद्याञ्जुषदाहताः । विदेक्षे विविशुः क्लेश-महो ! कर्म महोजितम् ॥ १४४ ॥ राजाऽपि
रक्षवत् क्वापि, रुलति प्रतिनीवृतम् । कर्मणामग्रतः कोऽपि, न बली सगलः खलु ॥ १४५ ॥ इत्यात्मकर्मनिर्माणं, न शर्मणे घृणन्
हृदा । श्रेष्ठी श्रेष्ठकुटुम्बोऽपि, दिनानि नयति स्थितः ॥ १४६ ॥ कियत्सपि दिनेष्वेवं, गतेषु कुतकर्मतः । यदश्वदञ्जुतं भयः,

श्रूयतां तच्छ्रुतप्रियम् ॥ १४७ ॥ अन्येधुरुयतः सद्यः, सरोवरदिदृक्षुया । तात्पर्याल्लभः प्रभाप्रौढ-च्छत्र-चामरचञ्चुरः ॥ १४८ ॥ पुरःस्फुरत्पदात्युच-श्रेणिः श्रेणिगणावृतः । शुभलोककृतालोकः, कोकिलालिरसालवत् ॥ १४९ ॥ हाराधेहार-कैयूर-
 कुण्डलाखण्डलद्युतिः । मुकुटमण्डथीरु-दिव्यवस्त्रसमास्तृतः ॥ १५० ॥ घन्य साधो ! जय जये-त्यादि-
 वादिभिरादितः । गीयमानो गुणग्रास-रामणीयकर्मभिः ॥ १५१ ॥ कल्पद्रुम इवानल्प-धिन्तामणिरिवोचितः ।
 कामधेनुरियान्त-स्तूयमानः पुनः पुनः ॥ १५२ ॥ वन्दितदृढकृतलोकं, लोकं पश्यन्वितस्वतः । साधुराजः साधुराजः,
 समायासीत् सरस्वते ॥ १५३ ॥ पद्मभिः कुलकम् ॥ ततः कर्मज्ञाः सर्वे, कर्म त्याग्य स्वकीयकम् । तं तत्रायातमा-
 लोप्य, लोचनासेचनामृतम् ॥ १५४ ॥ महाभक्त्या स्तकयक्त्या, जीय जीयेति जल्पकाः । तेऽष्टाङ्गस्पृष्टभृष्टं, नमन्ति स्म
 समन्ततः ॥ १५५ ॥ साधुराजः स निर्व्याज-सुधावृष्टिसुदृष्टितः । लोकानालोकयामास, सोल्लासविनयानतान् ॥ १५६ ॥
 पुनरालोक्यन् तांस्तान्, प्रीतिस्फीतिस्पृशा दद्या । स कुटुम्बं विटव्यत्स-मद्रास्त्रोदक्षतोक्षितः ॥ १५७ ॥ दध्यौ स्वहृदये स्वेदं, दधन्
 निर्वेदमेदुरम् । दैवं हि बलवद् वेभिः, दुर्दशा-सुदशाप्रदम् ॥ १५८ ॥ माता ममेवं प्रख्याता, पिता दुर्जनकम्पिता । सोदराः
 सुन्दराङ्गास्ते, आतृजाया मता मया ॥ १५९ ॥ बहूमा दुर्लभाक्षराः, शीललीलाकलाकलाः । सुधिनीतगुणोपेत-चेतःस्थितिरति-
 प्रदाः ॥ १६० ॥ युगम् ॥ गोमद्रो मुद्रगोभद्रो, जनको धनकोटिधः । भद्रा च जननी यस्या, जननीतिपुरस्कृतिः ॥ १६१ ॥
 शारलिभद्रोऽग्रजश्चाभूद्, भोगभोगसुसप्रभः । एवमग्न्यसवर्ग्याऽपि, सुभद्रा मृत्तिकां बहेत् ॥ १६२ ॥ युगम् ॥ या सा गुणगणा-
 ग्रण्या, गणपरेणशिरोमणिः । प्रसह्य कर्मणाऽमहा, बाह्वते मृत्तिकामियम् ॥ १६३ ॥ इत्याद्यन्तर्विचिन्त्याऽऽशु, तानाह स महा-

मनाः । समवोचत् समाकार्यं, कुतो यूयमिति स्वयम् ॥ १६४ ॥ स्थानायानसमाख्यान-कृते मुकृतिना कृते । प्रश्ने तेऽथाऽऽत्म-
गोपाय, किमप्याख्यन् यथा तथा ॥ १६५ ॥ यतः—“ यदा न समयः स्वीयः, समुदेति मुदेनवत् । पद्माकरभिर्ब्र स्वान्तं,
तावन्नोद्वाटयेत् पटुः ॥ १६६ ॥ ” यतः—“ स, कोऽपि मुजतो नास्ति, यस्याग्रे स्वाश्रयः स्फुटम् । प्रायशः कथ्यतेऽकथ्यो,
निःश्वसन्नुच्छ्वसन्नपि ॥ १६७ ॥ ” ततो धन्यपरीष्टे, स्पष्टे पृष्टेऽपि शिष्टितः । विमुग्धाऽऽमृश्य चावश्यं, यत् किञ्चिन्नोत्तरं ददुः
॥ १६८ ॥ धन्यसाधुस्ततः साधु-शुद्ध्याकर्ण्य सकर्णवत् । यमिमे चेत्तसा नोप-लक्षयन्ति सपक्षकाः ॥ १६९ ॥ एतके दुःखिता
दुःस्था-वस्थाप्रस्थापितास्थया । स्वजनास्तेऽप्यजानाना, इव जानन्ति नैव माम् ॥ १७० ॥ यतः—“ किं करोति नरोऽस्य(स्यु)-
ग्र-दुःखदौर्गत्यसंगतः । हानं ध्यानं गुणाधानं, हीनं दारिद्र्यमुद्रया ॥ १७१ ॥ ” तथापि तु मयाऽऽस्तन्यं, पितृवार्सल्यतुल्यकम् ।
शूनैः शूनैः परीक्ष्यैतां-श्रेतमिष्ये हृदयेतः ॥ १७२ ॥ भोजने स्वजने का(पा)त्र, घृतं स्नेहं निमुज्य सः । सर्वकर्मकरैः साकं,
निरातङ्कं गृहं ययौ ॥ १७३ ॥ ततः कर्मकरास्तत्र, सर्वे सम्भूय सर्वतः । परस्परं प्रजल्यन्त्य-मल्पजल्यविकल्पतः ॥ १७४ ॥
सर्वेषामारमनानामग्नं, यदभ्रदाज्यमोज्यकम् । तदेतस्य कुटुम्बस्य, प्रभावः प्रभवत्ययम् ॥ १७५ ॥ शुग्मम् ॥ पुनरन्येषुरागत्य, धन्यः
श्रेष्ठिनमृचिवान् । भवदामस्ति श्रुतत्वं, भोजने स्वजनैः समम् १ ॥ १७६ ॥ श्रेष्ठी तु लज्जया सज्जः, किञ्चिन्नाख्यत् तदग्रतः ।
, प्रापः परं प्रार्थयितुं, सज्जिह्वा न ग्रगल्मते ॥ १७७ ॥ ’ धन्यः साधुस्वतोऽवादी-दनादीनवसद्वाचाः । तन्नाद् अते कुटुम्बस्य,
भान्न्यस्य निशान्धता ॥ १७८ ॥ इति संश्राव्य गेहेऽग्रा-दुष्कारचिकीरसौ । ग्रगेऽद्वाय द्वितीयेऽद्धि, तन्नागत्य स तानवक्
॥ १७९ ॥ विशेषाच्छ्रेष्ठिनं श्रेष्ठ-गिरा प्रीतिसुधाकिरा । जगाद् सदयस्वान्त-स्तं प्रति ज्ञातुमिच्छुधीः ॥ १८० ॥ भवतां

श्रीमतां मन्ये, कुटुम्बं मुकुटोपमम् । वर्णिका वर्ण्यते यस्मात्, काञ्चनेपि चिरन्तने ॥ १८१ ॥ कुतश्चेपमस्तथा वो, दुःस्थताऽवस्थि-
 वात्मनाम् । तदेतत् कथ्यतां तथ्यं, शुश्रूषा मे प्रकर्षतः ॥ १८२ ॥ साधुनेति तदा पृष्टे, तस्मिन्ते मौनवर्तिनः । धन्योऽपि
 पुनराह स, तान् प्रति प्रीतियामय ॥ १८३ ॥ यद्गृहे बहुलं तक्र-मस्ति अस्ततमं ततः । युष्माभिरन्वहं ग्राह्यं, न ह्यत्र कापि
 बहूपा ॥ १८४ ॥ एकैको घटको ग्राह्य-स्तक्रपूर्णो महत्तमः । कुटुम्भार्थे बधुः प्रेम्णा, यतो ॥ १८५ ॥ स्यात् सुखात्रहम् ॥ १८५ ॥
 श्रेष्ठी तद्वचने युत्वा, श्रित्वा चान्तमुदं तदा । महाप्रसाद इत्याख्य-छलाटघटिताञ्जलिः ॥ १८६ ॥ धन्योऽप्यनन्यसामान्य-मनाः
 प्राधर्मं निर्मितम् । निन्दन्निन्द्यद्वन्द्वः, प्रागाद् गेहं जनाश्रुतः ॥ १८७ ॥ अथ धन्यस्म निर्देशा-च्छ्रेष्ठी तुष्टमना मनाक् । तत्रा-
 नयनयत्नाय, यथाऽनुक्रमपूर्वकम् ॥ १८८ ॥ बधूचतुष्टयीं शिष्ट-चारकावनुवासरम् । सम्प्रेषयति सुप्रात-नियतं तक्रहेतवे ॥ १८९ ॥
 शुग्मम् ॥ धन्यस्तु गृहमागल्य, तत्कालमनुलाशुयः । सपत्नीं ज्ञापयामास, तक्रादानाय तद्दिने ॥ १९० ॥ प्रियादेशप्रवेशेन,
 शतानीम्सुता मता । विशेषसुन्दरं तक्र-मवकवदनं ददे ॥ १९१ ॥ यतः—“यत्र कापि हि यत् तद् वा, दीयते वस्तु दिव्सुना ।
 तदादरपदागारं, सारं तत् स्वर्णसौरभम् ॥ १९२ ॥” पुनः कदाचित् प्रस्तावे, अस्वायेश्वरशब्दः । प्रियां धन्यः समाचष्ट,
 शिष्टात्मा सुविशेषतः ॥ १९३ ॥ हे सुश्रु ! यदि सर्वत्र, समं सज्जनमानसम् । तथापि तन्यते तज्ज्ञे-र्गुणागुणविचारणा ॥ १९४ ॥
 ततो यदा यदाऽन्येति, सुमद्रेति सुमद्वन्धः । तदा तदा त्वयाऽऽधेयः, स्वप्रेयःप्रणयान्वयः ॥ १९५ ॥ धन्यः पुनः प्रियां ग्राह,
 पुण्याहसमनारम्भः । जनो जानीहि मानी हि, प्रेयः सर्वः समानसे ॥ १९६ ॥ तथापि भ्रेष्ठिनस्तस्य, चित्रं पुत्रचतुष्टयम् ।
 तत्पत्न्यः क्रमशस्त्वेताः, सुविनीताः परस्परम् ॥ १९७ ॥ सर्वासु तासु लब्धयेषा, स्तुषा मुख्या यदा गृहे । समायाति क्रमायाति-

स्तदा मान्या त्वया त्वियम् ॥ १९८ ॥ यदा किमपि सदस्तु, सा पश्येत् स्पृहयालुहृत् । कञ्चुकादि तदा देयं, शाटिकाऽदि च कर्षट्पम् ॥ १९९ ॥ आलि-गोधूम-सद्धान्यं, तस्यै देयमवश्यतः । तदस्तु वस्तुतः स्वाध्यं, यत् सतामुपयुज्यते ॥ २०० ॥ यतः—“ सञ्चितं सञ्चितं यमो-पयुज्येत क्रतुष्वहे । याच्यमानं च यद् यत्नाद्, गुणवद्भ्यो न दीयते ॥ २०१ ॥ तद् कदर्यमदो द्रव्यं, रक्षितं मुरुपतापहम् । भुज्यते युज्यते वीरे-योर-यर्थिव-आग्रवैः ॥ २०२ ॥” इति धन्यवचोवीच्या, सिञ्चितो-चित्यपादपा । राजपुत्री धरित्रीय, तत्फलैग्रहितायगात् ॥ २०३ ॥ शाटिकाऽद्यं तदा दत्ते, तच्चित्तनान्वितेव सा । राजपुत्री सुभद्रायै, सुभद्रायै गुणधिया ॥ २०४ ॥ यदा सा दधि घोलं च, सद्वा(वाऽ)न्यं कञ्चुकादिभत् । समानयति सन्मान्या, तदा श्रेष्ठी वदत्यदः ॥ २०५ ॥ स्युर्पेपा भाग्यभागस्ति, वधूवर्गे निसर्गतः । यदाऽप्यौ याति तक्राय, सद्स्त्वानयते तदा ॥ २०६ ॥ इति श्रेष्ठिवचः भुत्वा, क्षिप्त्या घान्तलपान्ततः । श्रेष्ठिरे सातिरेकास्ता, वध्वस्तित्सोऽपि तं प्रति ॥ २०७ ॥ श्वशुर ! प्रसरत्नेष्णा, व्याख्यातो देवरः पुरा । विरगान्निरगात् सोऽपि, विदेशं गतवान्तः ॥ २०८ ॥ इदानीमपि तत्पत्नी, यत्नीकृत्यतरां गिरा । व्याख्याय क्षणतः क्षीणा, तदनु ग्रेषपिप्यते ॥ २०९ ॥ दिवा तु क्रियते कर्म, मृचिकारवहनं महत् । निश्यायां शय्यते भ्रान्तं, क्षिती क्षतवपुर्लतम् ॥ २१० ॥ भ्रलिधूसरत्वा धार्या, सुकुमार्पाऽपि यत् तथा । वर्ण्यते कर्णशूलं नो, वधूर्मे भाग्यभागिति ॥ २११ ॥ तदाचा मौनमासीने, श्रेष्ठिनि व्यर्थचेष्टिनि । वध्वो वारेण तक्राय, यान्त्यायान्ति च नित्यतः ॥ २१२ ॥ ततः परिचयीचित्य-प्रस्तावे प्रस्तुते सति । धन्यः ग्राह सुभद्रां च, वदान्यः सदनगताम् ॥ २१३ ॥ मृगाक्ष्याख्यादि भो भद्रे !, सुभद्रे ! स्वां कथां मम । का त्वं तत्त्वतया केन, हेतुना किमिहादिवा ? ॥ २१४ ॥

इत्थं धन्योदिते सद्यः, सज्जलज्जदधोमुखी । श्रुते स्म विस्मयस्मेरं, वचस्तच्छ्रवणामृतम् ॥ २१५ ॥ देवं पृच्छेच्छया
 तुच्छं, स्वच्छन्दच्छदवत्सलम् । किं मां पृच्छसि हे स्वच्छ !, कर्मकर्दमरूच्छपीम् ? ॥ २१६ ॥ देवमेव वलीयोऽस्तु,
 राज-रङ्गसमक्रमम् । यज्जगज्जन्तुसन्तानं, नटवन्नयत् पटु ॥ २१७ ॥ शालिभद्रस्वसा साऽहं, भद्रा-गोभद्रनन्दिनी । निन्द-
 नीया जने जज्ञे, मन्ये पुण्येन वर्जिता ॥ २१८ ॥ भनतामभिघामाजां, वरेण श्रेष्ठिद्यमुना । परिणीताऽहं भूप !, धनपालसुता-
 युता ॥ २१९ ॥ कर्मणा कारणात् कस्मा-दरुस्मात् कलहे सति । भ्रातृणां मत्सरोच्छे(त्से)कं, सञ्जावे श्रीविघातिनि ॥ २२० ॥
 मद्भर्तरि गते कापि, जातमीदृगनीदृशम् । निरोधो गृहकुम्भेभ्यः, पयोऽपि क्षण्येदह ! ॥ २२१ ॥ यथावृत्ते तयेत्युक्ते, निर्मुक्ते
 मान-मापया । दृष्ट्यौ धन्यो धिया साधु, बहुरत्ना यस्तुधरा ॥ २२२ ॥ ततः पुनरपि प्रोचे, धन्यो नैपुण्यपुण्यधीः । भद्रे ! तन
 पतियत्तो, दूरदेशान्तरं परम् ॥ २२३ ॥ स त्वां विना यदि कापि, मृतः स्यादथ जीयति । देशान्तरं नृणां प्रायः, प्रत्यहवद्ब्रह्मा-
 वहम् ॥ २२४ ॥ कथं भर्त्रा निना तन्वि !, त्वं विप्रसि बियोगिनी ? । स्त्रीणां तु पतिरेवात्र, सर्वत्र सुपमासुखः ॥ २२५ ॥
 यक्षश्च रात्रिर्विना चन्द्रं, दिनश्रीर्दिनपादपि । शस्त्रैर्न शस्यतेऽवश्यं, तद्वत् त्वीदं विताद् मते ॥ २२६ ॥ ततः पतिनतं त्यक्त्वा,
 मुक्त्वाग्रहकदाग्रहम् । भुङ्क्ष्व भोगानयो मङ्ग्लु, मद्गृहे स्वामिनी भर ॥ २२७ ॥ तद्वचोऽनुचितं श्रुत्वा, साऽपि न्यापित-
 दुर्नयम् । वञ्चघातोद्धतस्त्रान्त-पर्वतस्यापि सर्वतः ॥ २२८ ॥ कर्णौ पिपाय पाणिभ्या-मिभ्यस्तरस्यस्यया । दोषयाञ्चक्रुपी चक्र(क्व)-
 नरुभोदनकृत् ततः ॥ २२९ ॥ शान्तं पापमिति प्रोच्य, शोच्यतामोच्यरुच्यधीः । साशङ्का पद्मनिर्मुक्त-मदः पयं जगाद सा
 ॥ २३० ॥ उक्तं च—“ गतियुगलकमेवोन्मत्तपुत्रस्य, त्रिनयनतनुपूजा चाथवा धमिपातः । निमलकुलभगवानामङ्गनानां

शरीरं, पतिकरजालो वा सेवते ससजिह्वः ॥ २३१ ॥ ” पाठान्तरम्—“ गतिगुणलमलं स्यात् काञ्चनद्रोः सुमानां, मनसिजरिपु-
पूजा वाऽथ दृष्ट्रीनिपातः । विमलकुलभवानामङ्गनानामिहाङ्गं, पतिकरजालो वा सेवते वा हुताशः ॥ २३२ ॥ ” सिद्धस्य केसरं
सारं, सत्याः पीनोन्नतो स्वनौ । शरण्यं सुभदश्रेणः, शेषस्योरुशिरोमणिम् ॥ २३३ ॥ दन्तौ दन्तावलेन्द्रस्य, सुरेन्द्रस्य कटा-
शनिम् । सौरभं जीवितेशस्य, को ग्रहीतुमलं यलात् ॥ २३४ ॥ छिद्यतां मस्तकं यद्वा, भ्रयाद् वा साधुदन्धनम् । पातु लक्ष्मी-
रमा प्राणैर्न मुञ्चेयं पतिव्रतम् ॥ २३५ ॥ धन्यः साधुरसाधुस्त्व-मादधानो धनान्वधीः । यदृच्छावाञ्छकस्तुच्छं, वदसीति
मदोद्धु(द्ध)तम् ॥ २३६ ॥ राज्यन्याय्यं परित्यज्य, मां प्रीयिकर्तुमिच्छसि । पतिं विना न शक्तो मां, स्पृष्टुं सुष्ठु शचीयतिः
॥ २३७ ॥ किं वा बहूयते सद्यः, स्वप्रणंसनपातकम् । सेन्द्रध्वन्द्रोऽपि नागेन्द्रो, नालं मे शीलहीलने ॥ २३८ ॥ इति तन्निधये
चित्ते, निश्चित्यौचित्यसत्यतः । चमत्कृतोऽन्तरत्यन्तं, साधुः सान्त्वनमाददे ॥ २३९ ॥ धन्यः साधुरथावक् तां, भद्रे ! मा कुप्य
भद्रधीः । कारणं च शृणु श्रव्यं, विद्यते यदवधमुक् ॥ २४० ॥ परस्त्रीलोसुपो नाह-मात्मना हितदेतवे । व्यसनाभ्यसनो नापि,
कापि पापपरायणः ॥ २४१ ॥ इदं च वचनं प्रोचे, बालश्रुतिप्रवृत्तिताः । किन्तु मन्तुविनिमुक्तं, सारं तव परीक्षितम् ॥ २४२ ॥
श्रुतव्यं तत् त्वया दत्ते !, क्षमाकृत्या क्षमत्वतः । परीक्षा तु सतां सत्त्व-कल्याण-कृपयद्विका ॥ २४३ ॥ त्वां पृच्छामि परं स्वच्छे !,
ब्रूहि सुष्ठु ! सविभ्रमे ! । जानासि त्वं कथं कान्तं, नितान्तस्वान्तसन्नतम् ॥ २४४ ॥ किं वा कस्मादभिज्ञानाद्, दर्शनादथवा
दृष्टोः ? । यथा विबुध्यसे बुद्ध्या, मत्पुरस्तन्निर्वेदय ॥ २४५ ॥ साऽह साधो ! विजाने त्वां, सङ्केतेन वरं परम् । दृष्टं च
वेदि मा वेप-परावर्त्यपि साम्प्रतम् ॥ २४६ ॥ सोऽब्रुत् तर्हि सङ्केतं, समाकर्णय वर्णिनि ! । श्रीश्रेणिकस्य जामाता, धन्यो-

ऽभृद् धनसारथः ॥ २४७ ॥ रात्रौ प्रियात्रय त्यक्त्वा, तत्र राजगृहे गृहे । गात्रमात्रो विनिर्गत्य, समागादत्र चित्रदः ॥ २४८ ॥
 युगमम् ॥ सङ्केतवचनं श्रुत्वा, मत्वा प्रियमधिश्चितम् । दृष्ट्वा प्रेमस्पृशा दृष्ट्वा, सुभद्रा भद्रभरश्च ॥ २४९ ॥ धन्यम्मन्या पतिं
 धन्य-भयेत्य प्रीतचेतसा । त्रपामावशा नम्र-वदना सा मुदं दधौ ॥ २५० ॥ चक्रमाकी यथैगर्कं, चकोरी चन्द्रमण्डलम् ।
 मयूरी धारिदं दृष्ट्वा, दृष्ट्वा तं वीक्ष्य सा तथा ॥ २५१ ॥ अथ वासोदरे नीत्वा, राजपुत्र्या त्रपात्रतीम् । धन्यः सम्मानयामास,
 प्रियैर्यं मे प्रकाश्य सः ॥ २५२ ॥ शीर्णे वस्त्रे परित्याज्य, माज्यहर्षप्रकर्षतः । दिव्यवस्त्राश्रिता चक्रे, शक्रेणैव शची रुचा ॥ २५३ ॥
 विदूष्य भूषणश्रेण्या, वैष्णवाद्या परसम्पदः । सत्कृत्य स कृती प्रोचे, त्वं गृहस्वामिनीति ताम् ॥ २५४ ॥ समजनि जनमान्यः स्तौतया
 रामचन्द्रः, सपदि च दददन्त्या श्रीनलक्षोणिपालः । सकलसहजपूज्यः कृष्णया धर्मसन्तुः, सप्त(सु)रसुप्तमिमासीत्, कान्तया धन्य
 एवम् ॥ २५५ ॥ इति धन्यमहापुण्य-नररत्नशिरोमणेः । जिनधर्म-जयानन्दः, प्रस्तावस्त्वृतीयोऽभवत् ॥ २५६ ॥

इति श्रीधन्यचरिते स्वकर्मपरीक्षार्थकौशान्गोप्राप्ति-रत्नपरीक्षा-राज्याङ्गप्राप्ति-राजपुत्रीपरिणयन-स्व-
 कुटुम्बमिलन-सुभद्रोपलक्षणोपाख्यानवर्णनो नाम तृतीयः प्रस्तावः ॥ ३ ॥

अथ चतुर्थः प्रस्तावः ।

अथ सुपुत्रुलभाग्यश्रीप्रियाश्रीधरस्य, प्रविदितिमतिजाते वल्लभातुल्ययोगे । सुपमसुखमुखस्य श्रेयसा धन्यसाधो-रपरतरकुटुम्बे
 यत् त्वभूत् कथ्यते तत् ॥ १ ॥ तथा चोक्तम्—“ स्याने निवासः सुकुलं क्लृप्तं, पुत्रः पवित्रः स्वजनानुरागः । न्यायस्यवित्तं

गुह्यं च चित्तं, निच्छद्यधर्मस्य सुखानि सप्त ॥ २ ॥” पुनश्च—“सविनयास्तनया दयिता हिता, नयमवो विभवो निपुणा गुणाः ।
चतुरनाधि ममाधिरि(१)तिर्दृष्टां, शुभतरोः प्रथमाद्भुतका अभी ॥ ३ ॥” “दानेन विद्यानि वशीभवेयु—दानेन वैराग्यपि भङ्गभाञ्जि ।
परेऽपि दानेन सुवन्धयेयु—दानं हि सर्वव्यसनप्रणाशि ॥ ४ ॥” इत्यथ श्रेष्ठिना सुष्ठु, दृष्ट्वा यत्सर्वं वध्विविधो(घो) । द्वितीयिका स्तुपा-
ऽम्नापि, प्रायः शङ्कितचेतना ॥ ५ ॥ वत्से ! विच्छेदमादाय, सुभद्रां द्राग् विलोकय । वेलाविलम्बः सञ्जातः, कुतश्चिदेतु—सेतुतः
॥ ६ ॥ तत्र तापनिर्वाणं लाल्ता, तमुप श्वशुरेतिता । धन्यगेहमगाद् वेगात्, सुभद्रासंदिदृक्षया ॥ ७ ॥ तत्र गेहाङ्गणे गत्वा, निरी-
हं तत्ततः क्षणम् । स्वग्ममध्यधुनेदीय, चिरप्टी दीकतेऽचिरम् ॥ ८ ॥ पुनर्मण्डपमध्येऽगाद्, गर्भगेहे ददे दृष्टौ । तत्राद्राक्षीन्मृगाक्षी
तां, दिव्यामरणमारिणीम् ॥ ९ ॥ ततः सत्वरस्मागत्या—ऽऽतुरचेतस्विनी सका । श्रेष्ठिने ज्ञापयामास, तं दृष्टान्तमयोपतः ॥ १० ॥
तच्छ्रुत्वा श्रयणश्रेणि—तत्तदनुनिर्भं वचः । वज्राहत इव श्रेष्ठी, पीतः पुन्येन द्रुतवान् ॥ ११ ॥ स किं कर्त्तव्यवान्मूढः, प्रौढोऽपि दृढ-
धीरपि । क्षणमास्थाय विच्छाया—ऽऽश्रयश्चिन्तितवानिति ॥ १२ ॥ अनया कुनयाचार—वत्सा हत्यासमं नियाम् । किमाचरितमाचार-
परिहीनं कुलश्रिया ? ॥ १३ ॥ जने जन्येन धन्येन, पांशुने(ले)नैव साधुना । प्रसङ्गात्स रागाद्रि—मपजहं द्विया विना ॥ १४ ॥
तत्र गर्भं दृग्दुन्ध्याय, क्षापयित्वा ममत्वतः । तं दृष्टान्तं द्रुतं गत्वा, व्याहरद् व्यवहारिणाम् ॥ १५ ॥ तेऽप्यचिरे चिरेणेति, तं
निमृश्य हृदा तदा । नायं कुमार्गमंसर्गी, निसर्गगुणगर्भणः ॥ १६ ॥ अद्याद्यागमतः पूर्व—मत्रस्थस्यास्य सर्वज्ञः । दृष्ट्या न दृष्टं
न श्रुत्या, ध्रुतमन्यायवर्तनम् ॥ १७ ॥ युग्मम् ॥ मीतेषु गीयते चेति, परजारीसहोदरः । पुण्यवन्मानवाग्रण्यो, धन्यः साधुरहो !
ममम् ॥ १८ ॥ नाग्र्यतं भगता तस्ये—त्वं स्वरूपं प्ररूप्यते । विपरीतमिदं कस्मात्, कारणान् गण्यतेऽन्यथा ? ॥ १९ ॥ तथापि ज्ञाप-

पिथ्याम-स्तं गत्वा सत्त्ववत्सलम् । विनयेन नयेनापि, विद्वप्याः स्वामिनः पुनः ॥ २० ॥ विसृज्य श्रेष्ठिनं शिष्ट-वाण्यास्ते वणिजो-
 ऽद्भुता । गत्वा नत्वा च तत्त्वाव-बोधाद् धन्यं व्यजिज्ञप्नु ॥ २१ ॥ धन्यस्त्वं पुण्यनैपुण्य-पण्यताकुत्रिकापणः । विशेषाद् राज-
 जामाता, माता-पित्रोः समः सताम् ॥ २२ ॥ न चेदं युज्यते पूज्य-पूजनीयस्य ते सतः । परस्त्रीहरणं शस्त्री-समं न्यायलतातले;
 ॥ २३ ॥ यतः—“ यदि सूर्यात् तमो भूया-धन्वाच्चामिक्रणोच्चयः । समुद्रात् सीमविद्राव-स्ततो लोकस्य का गतिः ? ॥ २४ ॥ ”
 तेषामिति वचश्चञ्चामराभं श्रुतिश्रियोः । श्रुत्या बहुश्रुतः किञ्चित्, स्मित्वा चान्तरधान्मुदः ॥ २५ ॥ अशृण्वन्न निर्धृत्या-
 कारोपनमन्तरा । वार्त्तान्तरं तदाऽऽरेभे, धन्यः साधोस्वीधरः ॥ २६ ॥ ततो धन्यमतो ज्ञात्वा, तत्त्वज्ञा अपि तेऽद्भुत । गृहं ययुः
 ‘स्पृहाहीना, सेवा स्वामिसुखा सलु’ ॥ २७ ॥ तत्स्वरूपं तथाऽरेत्य, चिन्तासन्तापयानसौ । स्वयं गत्वा स्वविज्ञप्ति-माघाद् धन्य-
 पुरो गुरुः ॥ २८ ॥ “दुर्यलानां बलं राजा, बालानां रोदनं बलम् । बलं मूर्खस्य मौनत्वं, तस्करस्यानृतं बलम् ॥ २९ ॥ ” अन्यायं
 तजुते योऽन्य-स्तद्वण्डः क्रियते त्वया । तदन्यायमनादृत्य, बधूं मुञ्च ममोत्तम ! ॥ ३० ॥ ततो भिन्नमना धन्यः, पितृभ्रमसुधा-
 रसैः । मढानाचष्ट विस्पष्टं, श्रेष्ठिने दीयतां वधूः ॥ ३१ ॥ ततस्ते श्रेष्ठिनं श्रेष्ठ-मुपादाय तदग्रतः । सौधान्तरनयचिद्धं, शुद्धान्त-
 मिव सम्पदाम् ॥ ३२ ॥ अयोत्याय हतापाय-प्रह्वायेष्टस्य पृष्ट(ष्ठ)तः । गत्वा नत्वा पितुः पादौ, स प्रोचे प्राचदञ्जलिः ॥ ३३ ॥
 सप्रसादैः पितृपादैः, सुगामादैर्विदां पदैः । सन्तव्यं नव्यमन्यत्वा ! मत्कृतं दुष्कृतं त्वदः ॥ ३४ ॥ इदं साधुमचः श्रुत्वा-पलस्य
 च सुतं स तम् । प्रोक्तुल्लभदनाम्भोजो, जज्ञे श्रेष्ठी महिमुत ॥ ३५ ॥ हर्षप्रकर्षसंशर्प-पर्येत्योषितमानसः । पत्नी-पुत्रादिकं पश्चाद्,
 व्यस्मार्णत् सुरवच सः ॥ ३६ ॥ प्रपिष्टे चोषविष्टेऽपि, मध्ये श्रेष्ठिनि सद्यः । धन्यमता तथैवाऽऽगाद्, रागाद् रात्राविधित्तया

॥ ३७ ॥ सा तत्राद्यविग्रह-भाषातुं तत्परोऽसीत् । गृहीता मद्रथरादी, त्वया न्यायवशास्तु तत् ॥ ३८ ॥ मत्कान्तोऽपि हतः
कस्मा-दमन्तुर्नन्तुमागता(तः) । तं दर्शय निमग्नं हि ! निष्ठाणयाननैपुणः(णः) ॥ ३९ ॥ मात्रेत्यकृत्रिमे प्रोक्ते, सम्यक्ते द्युक्तियुक्तिभिः ।
धन्यः मग्मुत्तमागत्य, नत्पा स्वाभ्यां ननाम ताम् ॥ ४० ॥ समायाताः क्रमेणेति, प्रातरस्ते त्रयोऽपि हि । पञ्चाङ्गाश्चत्त्रणामेन
ते प्रत्येकं प्रणेसिरे ॥ ४१ ॥ एवं कल्प-सत्पितृ-भातृ-आतृसमागमे । धन्येन सत्रा सञ्जाते, यज्ज्वारं तत् प्रतन्यते ॥ ४२ ॥ यदा
देवरभार्या सा, मधू-मधुरकौ वराः । नारुः कारणतोऽध्वन, आतृजायास्तदाऽङ्कुलाः ॥ ४३ ॥ सर्वाः सम्यय वा मयो, धन्य-
द्वारमयास्थिताः । पूषदुरुगै राव-मिति तारं परस्परम् ॥ ४४ ॥ नियतेर्वायते नैव, किं भविष्यति दुःखदम् ? । राजसौघमिदं
प्रायः, भीजनस्यास्ति दुर्गमम् ॥ ४५ ॥ संलज्येति मृगं द्वाःस्याः, दुःस्थाः कल्पसरम् । स्थित्वा यामं मियोदामं, समादुः
स्वदुटीरकम् ॥ ४६ ॥ त्रियामो दतयामो वा, दुःखाभीत्वा विषादतः । प्रभाते तास्तु सम्यय, शतानीकसमामयुः ॥ ४७ ॥
विषिग्रमन्त्रि-सामन्द-सन्धिपाल-भटोद्वटाम् । श्रेष्ठि-श्रेष्ठगुणज्येष्ठ-मिशिष्टमिधुधाधिकाम् ॥ ४८ ॥ किं बह्विन्द्रसमाशोमां, समां
मम्राप्य ताः त्रियः । व्यपू रागां महीन्द्राये(त्रि), धन्यान्यायविवक्षया ॥ ४९ ॥ युग्मम् । प्रतापजितमार्तण्डमण्डलपुतिमण्डल ! ।
न्यायपट्टिनाम्भोद-जोदरस्यफोत्कर ॥ ५० ॥ भातृपित्रु[च]मस्यामि-न्नुर्गां सर्गां सुम(समु)चये । जीवेत्याशीर्वशाः प्रोचुः, शतानीकं तु
वा वजाः ॥ ५१ ॥ चिरं विरित्रिग्रीय, चिरं नन्द च नन्दगत् । चिरं राज्यं भजन् स्वैरं, सुचिरं पालय प्रजाः ॥ ५२ ॥ श्रीमदा-
श्विलोकानां, कल्पद्रु-मणि-चैतुगत् । समीहितं हितं तन्नन्, सौराज्यं कुर्वण्डितम् ॥ ५३ ॥ इत्याशीर्वचनाम्भोद-सुन्दरोदक-
वृष्टिभिः । अमिपिन्य धमाधीशं, मिष्यं वा व्यजिह्वयन् ॥ ५४ ॥ वयं कर्मकालेन, किङ्करत्वेन वा निमो ! । विनामावादिहा-

याता, निरातङ्गे भवत्युरे ॥ ५५ ॥ यत्र तत्र विचित्राणि, कृत्वा कर्माणि जीवन्त । वर्तेनायायतोद्योगा, देव ! वर्तमाने महन् ॥ ५६ ॥
 धन्येन साधुना साधु, नाधुना विधिनाधिना । प्रथमं प्रथमन्दाक्षा, देवास्मद्देवप्रिया ॥ ५७ ॥ तदनु श्वशुरः श्वश्रू-रस्मदीया वरा
 वराः । वराका वा कुटुम्बाम्या, ह(ह)तं सर्वमिदं मदात् ॥ ५८ ॥ तत् कुटुम्बमिदं मन्दं, मन्दं विश्वस्तमस्तहत् । धारितं मारितं वाज्रं,
 जीवितं वाऽवितं वत । ॥ ५९ ॥ शोधयित्वा नयाम्गोघे । अस्माभिर्मेलयानालं, लोकपालोऽसि पञ्चमः
 ॥ ६० ॥ युग्मम् । इत्यादि तद्वचः श्रुत्वा, श्रोतव्यं मन्वयमुसृताम् । नीत्या गीत्या क्षमांध्यर्क्षः], सोमधाम स्वबन्दिनम् ॥ ६१ ॥
 धन्यपार्श्वे ततो मङ्गलु, प्रेक्ष्य(व्य) प्रेक्षावतां वरम् । समासात् कथयामासं, मुञ्चमान् मानुषानिति ॥ ६२ ॥ धन्यसाधुरथाऽष्ट
 स्म, बन्दिनं युक्तिबन्दिनम् । निवेदय नृपं गत्वा, नाहमन्यायमस्तुमान् ॥ ६३ ॥ करोमि वैभिरोधेन, तर्हि किं तव भृशता ? ।
 प्रायः स्पृच्छा महेच्छानां, निरोधं केन शुच्यते ? ॥ ६४ ॥ तत् सर्वमुर्वरीयाया-ऽऽज्यत् बन्दी न्यवीविदत् । स्वखर्वगर्ववचनात्,
 क्रोधाध्मातः क्षमाघवः ॥ ६५ ॥ शतानीकः शतानीकः धतानीकः, कृतनीकर्मकर्मठः । धन्यं जामातरमपि, शत्रुशत्रुमिवैक्षत ॥ ६६ ॥
 सैनिकान् काञ्चिदादिश्य, धन्यं हन्तुं समन्तुकम् । प्रेषो द्वेषीव तत्प्रेषी, भीषयमिव दुःखलान् ॥ ६७ ॥ युग्मम् । धन्योऽपि
 रोषितौचित्य-मित्यवेत्य हृदा तदा । विरोधो भृशजा जातो, दुर्निरोधो महाधिपा ॥ ६८ ॥ ततोऽहमपि सामग्री-मप्रीकृत्य युवो-
 चित्वाम् । तिष्ठामि शिष्टनीत्येषोपेक्ष्यः खलु बिद्धिष्व ॥ ६९ ॥ ध्यात्येति द्रुतेराज्ञाप्य, ग्रामपञ्चशुतादतः । सुभटान् कटक-
 निष्ठान्, संनष्ट स्थितवान् स्वयम् ॥ ७० ॥ समायाताः शतानीका-नीकयोधा महाकुघा । तैः सार्धं समरो जज्ञे-ऽसमरोपे शरा-
 दुरि ॥ ७१ ॥ धन्यः पुण्यप्रभागादि-भावनामिरमि प्रशुम् । भग्नाः पलायितुं जप्ता भृमास्याः शतशस्ततः ॥ ७२ ॥ भग्नं कटकमा-

टीस्य, सष्टशतं विकटं नृपः । स्वयं युयुत्सुरायासीन्दुदुदासीनविक्रमः ॥ ७३ ॥ सर्वाभिसारसंस्मृतं, प्रारम्भाज्जम्भकारिवत् ।
धनं दानरसामन्य, समन्युरुदभद्रं युगे ॥ ७४ ॥ गृहरक्षामतो मङ्गु, कृत्वा धन्यो निर्जेर्भटः । स्वसैन्यमन्यमादाय, निर्ययौ
नगराद् पटिः ॥ ७५ ॥ रणसेत्रमयाग्र्य, सुग्रामसमविक्रमौ । क्रमौचित्यं विना सैर-प्रसुत्वरचरत्वरौ ॥ ७६ ॥ राम-रावण-
यद् विष्णु-जरासन्धानिवोद्धरी । युधिष्ठिर-कुरुप्रस्था-विव सुख्यौ विशेषतः ॥ ७७ ॥ कल्पान्तभ्रान्तपाथस्का-विव वार्धी
परापरो । वीरस्य दस्यविलस्यस्त्रा वीर्याऽऽपन्ना इवामवन् ॥ ७८ ॥ किं मावि भवितव्येन, द्वयो राजन्य-धन्ययोः । किङ्कर्तव्य-
तया मृदाः, प्रोढा इति इडौक्तिरे ॥ ७९ ॥ चतुर्भिः कलापकम् । अग्रान्तरे वरामात्ये-रेत्य जात्यैर्धियेद्वया । परस्परं विमृश्याद्यु,
रिपुर्भूतः पुरः ॥ ८० ॥ हे नाय ! न्यायपायोचे । दीर्घदक्षिणोपणे । । जामात्राऽमात्रा(त्र)तः सत्रा, न युद्धयं शुद्धयते तय
॥ ८१ ॥ भन्यस्त्वदुदितुः प्रेषो-स्त्रयाऽजीगसि मानितः । वर्धितो पृथग्द दाक्ष्यात्, स्वयं छेत्तुमसाम्प्रतम् ॥ ८२ ॥ नाप्ययं
दुर्गणाम्भर्णः, फदाचिदपि दृश्यते । धीनिधिस्तु स्वयं शश-न्मर्यादायादसाम्प्रतिः ॥ ८३ ॥ कारणं गणयते किञ्चित्, स्त्रीणां पार्श्वं तु
पृच्छन्ते । विचित्राधिप्रदाः प्रायो, गतयः कर्ममर्मणा ॥ ८४ ॥ अयामात्यैर्नृपान्नपत्या, गत्वा पृष्टास्तकाः स्त्रियः । धन्याहः स्वजनो
यन्नु-दैवतो वाऽस्ति कथन ? ॥ ८५ ॥ प्रोनुस्ता देवरोऽस्माकं, पुत धन्याभिषोऽमत्र । गृहान्निर्गत्य कुत्रापि, मृतो वाऽथ स
जीवति ॥ ८६ ॥ धीसर्तः प्रोचिरे वाम्बु, लवणं कित्य तस्य किम् ? । देहजं स्नेहजं वाऽपि, येन स प्रकटो भवेत् ॥ ८७ ॥ प्राहृस्ता
मेरतो नः न, पान्तेऽप्येष पुग यदा । तदाप्रबालनाद् द्यौः, पमाङ्गी कल्पदी मुदा ॥ ८८ ॥ मन्त्रिभिश्च ततः प्रोत्ते, चिद्वेष्टाहेतुनाऽधुना ।

प्रधात्येतां पुनः पादौ, देवरो विधते यथा ॥ ८९ ॥ ततः सरोवरं जग्मुः, साकं ता मन्त्रिभिर्द्रुतम् । धन्योऽप्याकारितस्तत्र, बहु विज्ञप्य सत्य-
 रम् ॥ ९० ॥ आतृजाया भृताशया वीक्ष्य धन्योऽनमत पुरा । गिरा सुधाकिरा तात्र, भायते स्म सुभाषणः ॥ ९१ ॥ किमर्थमागता
 द्यूयं, किमस्माभिः प्रयोजनम् ? । विनाशं कोऽपि नायाति, नाकारयति कञ्चन ॥ ९२ ॥ प्रोचुस्ता देवरोऽस्माकं, प्राणेभ्यो-
 ऽप्यतिबल्लभः । न प्रीणयसि नः कस्मात्, पूर्ववन्मर्मसम्पदा ? ॥ ९३ ॥ धन्योऽवक् किं भ्रमो वोऽत्र, किं वा चित्तविर्ययः ? ।
 गार्धेल्यग्रथना वाऽस्तु, वस्तु स्त्रीत्वस्वभावतः ? ॥ ९४ ॥ योऽतिश्रोतोऽस्ति वो धन्यः, स त्वन्यो मन्यतां ननु । भृतो राजगृहे-
 दस्य, सुतापतिरिति भूतिः ॥ ९५ ॥ तास्तिषोऽपि पुनः प्रोचु-रनुबैर्वचनाञ्चनः । स जु(ह्नु) विज्ञायतेऽस्माभिः-लक्षणेन विचक्षणः
 ॥ ९६ ॥ लक्षणं लक्ष्यते मुख्यं, देवस्य क्रमाभ्युज्जे । तत् तत् प्रधात्य ते भवत्या, ज्ञात्वा मो निजदेवरम् ॥ ९७ ॥ धन्यः प्रोचे
 परस्त्रीणां, स्पर्धः पातकजातकृत् । सत्रा परस्त्रिया नाहं, भाषे का स्पर्धसंकथा ? ॥ ९८ ॥ तेनेत्युक्ते द्विया व्यक्ते, तास्तूष्णीमाल-
 लम्बिरे । परायत्ते पुनर्यत्ने, किं करोति महानह ? ॥ ९९ ॥ मन्त्रिभिस्तु धिया बुद्ध्या, परमार्थपरिस्पृशा । स एव देवरोऽस्त्यासा-
 मेय वैपान्तरापरः ॥ १०० ॥ मन्त्रिणस्तत्र प्रोचु-र्धन्यमन्येतरं गिरा । मा खेदय दयापाद !, आतृजाया निजा मुधा ॥ १०१ ॥
 दृष्ट्वाद्यमात्यसम्योक्ते, स्नेहार्द्रः स्वयमभ्यथम् । तदा सः प्रिदितीकृत्य, आतृपत्नीर्ननाम सः ॥ १०२ ॥ सहसा मधुरोदार-गिरा
 प्रीतिकिरा चिरात् । समानन्द तदाऽऽशु स्रे, मन्दिरं प्रैषयत् खलु ॥ १०३ ॥ अथ सैन्यसमारम्भ-प्रारम्भं प्रोज्झ्य तत्परम् ।
 द्रुतं द्रव्याययौ प्रीत्या-ऽऽयत्या विनयवामनः ॥ १०४ ॥ राजाऽप्यात्राबुषा(दा)सीनो, धन्यमुद्रीक्ष्य दक्षिणम् । सिंहासनार्धदानादि,
 दृष्ट्वा गौरवगीरवम् ॥ १०५ ॥ जगाद सादरं सधः, सुधास्वादास्पदं पदम् । ' सन्तो हि सत्समायोमेऽ-प्येगे मधुरा गिरा '

॥ १०६ ॥ युगम् । धन्यसाधो ! धिया साधो !, सुन्दरेण वरेण च । आतृजायांस्त्वयाऽपायाः, स्वेदिताः सुचिरं किमु ? ॥ १०७ ॥
मन्योज्योचद् वचस्तथ्यं, पथ्यं राज्ञः पुरः परम् । श्रूयतामर्चनीनेतः !, सर्वसाधारणं वचः ॥ १०८ ॥ “ वन्धूनां स्नेहन-
दानां, प्युतिर्नारी विना न वै । तालकं यद् द्विधाऽऽध्यातु, कुञ्जिकाऽन्तरुपाञ्चिता ॥ १०९ ॥ ” ‘ स्त्रीणां दुर्वचनेद्वैव !,
स्युर्द्विधा वान्यथा जयात् । ’ तत्परीक्षया प्रातृ-जायास्त्वास्वेदिताः खलु ॥ ११० ॥ यथा—“ स्त्रीणां कृते आतृयुगस्य भेदः,
संभिन्नमेवै द्विप एव मूलम् । अग्रासकाले बहवो नरेन्द्रा, नारीभिरुच्छेदितराजं वञ्चाः ॥ १११ ॥ ” परमेता मग्न आतृ-कान्ताः
द्यान्तवचोऽञ्चिताः । न कदापि द्विधाऽऽध्यायि, वचोऽवोचन् परस्परम् ॥ ११२ ॥ “ परीक्षितं हि सद्रस्तु, क्षमते क्षेममक्षतम् ।
अतो नराद्य नार्यश्च, सुपरीक्ष्या विचक्षणैः ॥ ११३ ॥ ” इत्याद्यासादितासाद-प्रीतिसंवादसादरी । तस्यतुः क्षितिभृद्-धन्या-
मन्योऽन्यं मान्यतामिवौ ॥ ११४ ॥ विसृज्याय कृणार्थं तै, धन्यं स्वावासवस्तुने । स्वयं स्वान्तःपुरं प्राप, हर्षोत्कर्षसुखो नृपः
॥ ११५ ॥ धन्योऽपि धाम चागत्य, नत्था नत्था यथोचितम् । तातादिकांस्त्वदा सर्वा-नतिप्रीताश्चयस्ततः ॥ ११६ ॥ यमच्छा-
तुच्छजास्तत्वं, दृत्तान्तं भूतपूर्वकम् । पुरातननिकेतस्य, प्राञ्जलिलुलितालिकः ॥ ११७ ॥ युगम् । प्राह श्रेष्ठी गुणजयेष्ट !, श्रूयतां
पतस ! वत्सल ! । तदा निर्गतेऽकस्मात्, सद्यनस्त्वयि सत्वरम् ॥ ११८ ॥ जाभातुस्नेहसम्मोहात्, सन्नछन्न प्रकल्प्य च । कुपितो
नृपतिः क्षिप्त(प्र), श्रेणिकः स्वजनोऽपि सः ॥ ११९ ॥ सर्वस्वं जगृहे हन्त !, गृहाये च तदा नृपः । ‘ किमभाग्योदये पुंसां,
विपरीतं न जायते ? ’ ॥ १२० ॥ यदुक्तं च—“ पत्यलं ज्वलति शुष्यति शास्त्री, मर्मरं चपुषि नर्बति चन्द्रः । वासरः सृजति
रात्रिभिर्भागं, माग्यमग्नसमये हि जनस ॥ १२१ ॥ ” जल-न्यसगतं द्रव्यं । कलान्तरगतं यथा, तद् विनष्ट-

मञ्चिष्टतः ॥ १२२ ॥ देशे देशान्तरे चापि, यदश्वशूभीतिहेतुकम् । तत् सर्वं श्रुतिवद् वाता-दुड्डीनं कर्ममर्मणः ॥ १२३ ॥
 युग्मम् । दरिद्रे क्षुद्रतासान्त्रे, समुद्रेकात् समागते । गृहे मुद्रामथादृत्य, निराकृत्यान्यकृत्यताम् ॥ १२४ ॥ रजनीं व्यञ्जनीकृत्य,
 स्वजनादिविनादितः । निर्गत्यात्कुटुम्बोऽपि, समायातोऽत्र सन्नपम् ॥ १२५ ॥ अत्रायते यथा जाते, वर्त्तना-वृत्तिवृत्तये ।
 तत् सर्वं मचता वत्स !, ज्ञायते ज्ञायते किमु ? ॥ १२६ ॥ धन्योऽसामान्यसौजन्य-पाञ्चजन्यजनार्दनः । यच्चकाराय सभायः,
 श्रूयतां कथ्यते हि तत् ॥ १२७ ॥ अयाणामपि बन्धूनां, सिन्धूनामिव चन्द्रभाः । ग्रामपञ्चशतीवेला-विलासमतनोत् स तु
 ॥ १२८ ॥ गृहसारं तदाज्यारं, पारम्पर्यादितः पितुः । तत् सर्वं जनकायत्वं, वित्तं चाचीरुत् स च ॥ १२९ ॥ इति द्वयेऽपि
 संश्लेष्य, कार्यमारमनारतम् । पत्नीद्वैतयुतस्वत्वा-न्युत्कलाप्य नृपादिकान् ॥ १३० ॥ प्रति राजगृहद्रङ्गं, सद्रङ्गं प्रचचाल च ।
 मुखेन चतुरङ्गेन, सैन्याङ्गेन सुसङ्गतः ॥ १३१ ॥ क्रमाद् राजगृहासन्न-सीमामासाद्य वाच्यतः । वर्धापन्या सुवर्धाप्य, श्रीश्रेणि-
 कर्मदीमता ॥ १३२ ॥ महेन महता धन्यः, प्रवेशनपुरस्तरम् । पुरं प्रवेशितः स्सीता-पतिवत् पौरवीक्षितः ॥ १३३ ॥ युग्मम् ।
 दानमानविधानेन, प्रधानेन धनद्विभिः । स प्रजा रञ्जयामास, प्रजावज्जनको निजाः ॥ १३४ ॥ तत्रस्थः सुस्थितात्माऽयः, (य)मनपायभया-
 यतिः (महेभ्यैरभिद्वीकिताः) । परिणिन्ये पुनर्धन्य-श्रतसः कन्यकोचमाः ॥ १३५ ॥ रूप-लावण्य-लक्ष्मीभिः, समुद्राभाः समुद्रया ।
 कलाकैलिकलाकैलि-कलाः कलिकलाधराः ॥ १३६ ॥ बन्धुराबन्धुरा बन्धु-राजिता राजिताः श्रिया । महोत्सवमहोत्से, शुभलभे
 सुखार्थतः ॥ १३७ ॥ त्रिभिर्विशेषकम् । प्रियाष्टकयुतो धन्यः, शोभते स सुविस्मयम् । मृष्टवः स्वस्वयीस्वामी, हरिवद् भरितः
 श्रिया ॥ १३८ ॥ तत्तत्त्यष्टकप्रविष्टा-भोगसंयोगयोगश्च । धन्यः सुखोद्भिदं लेभे, दोगुन्दकसुरेश्वरः ॥ १३९ ॥ धन्यस्य

घननाथस्य, ययार्थस्वाभिधाधुजः । ऐश्वर्यस्य घनोजस्य, सङ्ख्या नाख्यायि मुख्यतः ॥ १४० ॥
यस्य घर्मोऽस्ति विस्तीर्ण-दीर्णः पूर्वमवार्जितः । स सर्वेभ्यो मह्येभ्यः स्याद्, ' यतो घर्मस्ततो जयः ' ॥ १४१ ॥
यदि जिह्वाऽयुतं तु स्याद्, वदने सदने गिराम् । अमरायुर्गिरां पत्यु-र्मतिवैभवभासुरम् ॥ १४२ ॥ प्रमादमदमुच्छिद्य,
सदिपाविदुरत्नतः । तद् धन्यपुण्यसौरूपदमां, वर्णयेयं तुर्निर्णयम् ॥ १४३ ॥ युग्मम् । किं वर्णयेते सकर्णस्य, धन्यस्य स्पर्धिवैमघम् ?
सौभाग्यश्रीर्धनश्रीश्च, सार्वभौमश्रीर्मित्रतामयात् (वैणिग्दु गुणेः) ॥ १४४ ॥ कर्पूरः पूरताम्रले, चन्दने स्वर्णमणिका । रत्नं हेमनि सिता क्षीरे,
धन्ये पुष्पं तथाऽहुतम् ॥ १४५ ॥ एवं धन्यस्य सत्यार्थ-नाम्नः पुण्यस्य नेपुणात् । प्रयाति कालः श्रेयःश्री-मिश्रीरुणकर्मठः
॥ १४६ ॥ ये चत्सर्वेदशामेषु, आतरस्वश्रियोगिनः । ते यथा जङ्घिरे व्यर्था-स्तत्स्वरूपं प्ररूप्यते ॥ १४७ ॥ इतो धन्याग्रजन्मानः,
सन्माना दुर्मदिग्गवः । घनाढ्या ग्रामभूदाढ्याः, श्रीदृष्टिस्तस्वामीभवन् ॥ १४८ ॥ तद्ग्रामेषु समग्रेषु, निजान्नां ते त्ववीद्वृतम् ।
' सत्यं न जानतेऽज्ञानाः, खादन्तः खादितुं न रे ' ॥ १४९ ॥ घनाघनो घनोऽयाधत्, समग्रे चत्सनीदृति । ग्रामपञ्चशतीं
त्यक्त्वा, तदाज्ञां निगृहीतः ॥ १५० ॥ तदभाग्यनियोगेन, वियोगेन शुभश्रियाम् । नाशद् वर्णप्रवर्षोऽत्र, ' भाग्याधीना घना
ननु ' ॥ १५१ ॥ तल्लोका वृष्ट्यामायेन, दुःस्वमायेन सम्पदाम् । विमनस्कास्त्रिस्कार-भानो वाऽप्यभवंस्तदा ॥ १५२ ॥ तद्ग्रामा-
नस्तनीवातन्, जन्तुनिव दुरात्मनः । प्रोज्झ्य ग्रामान्तरानारुः ' ते देगा यत्र जीव्यते ' ॥ १५३ ॥ अनिप्यक्तेषु, भिक्षेषु, तेषु
ग्रामेषु सर्वेषा । तेऽभनन् निर्धना धन्य-रन्धवो विधवोपमाः ॥ १५४ ॥ तेऽनुस्तातमयोद्विगा, मग्राश्च विवशाश्रयाः । पित्रा सिर-
स्त्वा ' भाग्य-मङ्गादङ्घ्रिनिर्पणः ' ॥ १५५ ॥ लज्जासज्जास्तव्यो ते तु, हेतुदीना विना घनात् । मालवं मण्डलं जग्मुः, सक्षुर्वा

शरणं स यत् ॥ १५६ ॥ आजीविकामथाधातुं, विधातुं कर्मनिर्मितिम् । वृषमान् बाहयन्तस्ते, ग्रामाद् ग्रामे पुरात् पुरे ॥ १५७ ॥
 अमन्तः परितो भ्रष्टा, विनष्टाश्च हनिष्टाः । निर्माग्याः सन्ति लाभाय, लोभभाजोऽभितो भुवम् ॥ १५८ ॥ तेऽन्यान्यदा मुदाऽपेता,
 लामार्थग्रन्थिताशयाः । वाणिज्यव्याजतास्थित्यै, कृत्ये तूद्यतचेतसः ॥ १५९ ॥ गोधूमधान्यपण्येन, पौष्टिकानुपभानिति । भृत्वा राजगृहं
 जग्मुः, 'किं दूरं व्यवसायिनाम् ?' (वाणिज्यार्थमभीप्सकाः) ॥ १६० ॥ चतुर्गन्धमथास्याय, स्थापयित्वा स्वपौष्टिकान् । विक्रीणन्ति
 पणीकृत्य, तत्कणानां क्रयाणकम् ॥ १६१ ॥ देवादवसरे त्यस्मिन् नक्षस्माद् विस्मयस्मयः । महोत्त(त्तु)ङ्गाथमारूढः, प्रौढः परिबृढो
 दृढः ॥ १६२ ॥ सोद्रेकानेकसच्छेक-सुविवेकजनावृतः । तत्रायातः श्रिया ख्यातो, धन्यः क्षितिपयेदमतः ॥ १६३ ॥ युगम् ॥
 धन्यसत्कां श्रियं श्रेष्ठां, वीक्ष्योद्वीक्ष्य च नागराः । तद्वन्धूनां तमोधूना-मिव नीचैर्गतत्वेषाम् ॥ १६४ ॥ लोकाः परस्परं प्रोचु-
 र्बुधैर्करोय केवलम् । दैवेनाहो ! कुतः कस्मा-दन्तरं धान्ययेन्पि १ ॥ १६५ ॥ युगम् । 'न कोऽपि प्रतिमल्लोऽस्ति, दैवस्यानश्यमस्य
 हि । ततो बलीय एवान्, दैवमेव न चापगम्' ॥ १६६ ॥ क धन्यः पुण्यनैपुण्य-पाञ्चजन्यसरित्पतिः । कैते तद्वान्धवा दौस्थ्या-
 ऽवस्थाप्रस्था व्यवस्थया १ ॥ १६७ ॥ जगद्भुतिमिति श्रुत्वा, धन्यः श्रव्यां बहुभुतः । प्रविलोक्योपलक्ष्यापि, दक्षत्वाद् वान्यनांस्त-
 कान् ॥ १६८ ॥ विनीतस्तुरगात् तूर्णं, समुत्तीर्य समुत् ततः । स्वभ्रातृपादयोर्धन्यः, पपात ख्याततद्गुणः ॥ १६९ ॥ 'सत्सु
 सन्तस्तु ते सन्ति, बहवः क्षितिमण्डले । ये ह्यसत्सवपि सन्तः स्यु-स्ते द्वित्रा धन्यमनिभाः' ॥ १७० ॥ लज्जिता भ्रातरोऽत्यर्थे,
 धन्यं दृष्ट्वोपलक्ष्य ते । मौनमाददिरैऽमन्दं, लज्जामाजां तद्विद्वितम् ॥ १७१ ॥ धन्यो महान् महाभक्त्वा, युक्त्या सन्मान्य वान्य-
 वान् । गृहीत्वा गृहमानेयी, मनीषी हि करोत्यदः ॥ १७२ ॥ तान् प्रति प्रकृतिप्रीति-वचमाऽजीवदत्त मुदा । पूज्या मे घृद्धय-

न्युत्वाद्, मरन्तो हि भवन्ति यत् ॥ १७३ ॥ तस्मीरेषा गृहमदः, प्रभुत्वमतिश्रुतिमृत । सर्वं मे भवदायत्तं, विलसन्तु लसन्तु च ॥ १७४ ॥ 'विस्तीर्णांडपि न सा तस्मी-लक्षणीया विचक्षणेः । श्रयो श्रयोऽपि सम्भूय, श्रुज्यते या न बन्धुभिः ॥ १७५ ॥ "

"नीचविर्यैर्बुडपि प्रायो, वर्णनीयो मनस्विनाम् । काकोऽपि रोषितप्रीते-जातिपोषाद् निशेष्यते ॥ १७६ ॥ "

एवं घन्योदिते सप्तः, प्राप्तिप्रीतियुचेतसः । कियन्तो वासरानाराध, सधन्यास्तेऽवतस्थिरे ॥ १७७ ॥ इत्थं कियत्सु घसेषु, सुखमिश्रेषु मुख्यतः । प्रजन्तु सत्सु चे मयः, श्रेयिताः प्राक्कुर्यणा ॥ १७८ ॥ प्रोचुर्नैर्मितित्वेन, विजनेऽसज्जनत्वतः । पृथग्भूय कथं धन्य !, त्वत्तः स्यात्साम इत्यलम् ॥ १७९ ॥ "स्यस्वेन समाश्रित्य, स्वस्वकृत्पाकुलात्मभिः । धान्यवैरप्यवस्येय-मिति न्याय्यं सतां मतम् ॥ १८० ॥ "

ततो गन्योऽस्तदोर्जन्यो-ऽन्योन्यं पशुभिरन्यथा । नाहं स्वजिह्वा ग्रहो, वदामीदं भवत्पुनः ॥ १८१ ॥ द्यूषं दृढा गुणिसर्पा-श्रदावन्तो यच्छ्रया । प्रकुर्वन्तु ततः सर्वं, कार्यं यत् रोचतेऽयं च ॥ १८२ ॥ पुनः किमपि संस्मृत्य, धन्यः कृत्यकृतां परः । तुष्टमार्गं धनं दद्या, मयं वासमयान्तरम् ॥ १८३ ॥ भुत्विति धन्यसत्कोक्तं, घृत्तं नञ्छ्रुतिसौख्यदम् ॥ पृथग्भावकृतेऽत्यर्थं, त्वरन्ते स्मातिमत्त्वम् ॥ १८४ ॥ भागवयं स्वमात कृत्वा, साक्षात्कृत्वा निजोदितम् । भागे भागे तदायाताः, स्वर्णकोट्यधतुर्दंष्ट्र ॥ १८५ ॥ यदा यदुग्रातृभिश्चक्रे, पृथग्भावविभाजना । पदपञ्चाशत् तदा कोट्यो-ऽमवंतेषामशेषतः ॥ १८६ ॥ घटितस्वर्ण-रूपादि-तलवन्तु समस्ततः । पट्टह्लादि तत्सङ्ख्यायां, नाख्यात सङ्ख्यावतां वरः ॥ १८७ ॥ युग्मम् ॥ "द्वित्रास्ते पुरुषा धान्यां, त्रित्रदाः मभरिषतः । दीपमानमपि भायो, ये नेच्छन्ति महेच्छया ॥ १८८ ॥ "

"बहवस्ते नराभामा, न मासन्ते श्वितेस्वले । स्वकीयं

परकीर्णं वा, सर्वं लातुमतिवराः ॥ १८९ ॥ पश्यन्तु सन्तस्तेऽवश्यं, कर्मनिर्माणमुत्पन्नम् । तादृशो निःस्पृहो धन्यः, सुस्पृहास्तस्य बन्धवः ॥ १९० ॥ आततः स्वर्णमादाय, कदाश्चयवदाश्रया । यातुं स्वयेश्वरविस्मरा-स्त्वरन्ते सातिकम्पलाः ॥ १९१ ॥ तद्वत् वित्तमादाय, मदान्धा इव दुर्धियः । द्वास्तसीम्नि ययुः स्वैर-चरिता दुरितेरिताः ॥ १९२ ॥ तावत् तदाप्तविषाधि-धायकैर्यथानायकैः । सायकैरिव ते रुद्धा, विद्यात्मानः पुनः पुनः ॥ १९३ ॥ युग्मम् । भाग्यमङ्गीविनाश्रुता, द्वाहादृता यतस्ततः । व्यावृत्त्य विगलवृष्टता, भन्त्ये क्षरणमाभयन् ॥ १९४ ॥ अर्कं कर्णेन ततस्ते तु], गर्वसर्वस्वदुर्विधाः । भन्यं प्रति गतागुण्यं, बान्धवास्ते बभाषिरे ॥ १९५ ॥ द्युतु धन्य ! मधुपुष्प-पुष्पनैपुष्पपण्यान् । पुरा सुष्टमपि स्पष्टं, दृष्टं ते भाग्यमधुसुखम् ॥ १९६ ॥ एतावन्ति दिनान्यैवं, मत्सरः दुस्सितेन्द्रुभिः । तस्याऽमाज्जसाभिरिभ्येन, प्रारेयेऽनर्थमर्थिभिः ॥ १९७ ॥ " परं यदि खला न स्पु-र्ध्वपलाः शूकलाः कलौ । कथं ततः प्रयीयोस्तः सज्जनाः द्युर्बलान्तिताः १ ॥ १९८ ॥ " सतां प्रियकृतां मण्ये, त्वं सीमाऽसीममानदः । वसतामसतामन्तः, सीमानो द्यनेन तु ॥ १९९ ॥ गुणगुणगुणस्त्वे च, वये च यदि सोदराः । इदयामहे महेन्द्रेणो-धामदे घरणेन वा ॥ २०० ॥ दो सरोजिनि गर्जेन, मानरो प्रध्वते पृथा । ' कर्मैव बलान्तृणां, स्त्रीणामपि शुभाशुभम् ' ॥ २०१ ॥ ' युज्यते भ्रुज्यते चापि, निबोधनाक्षितशुचिजन् । सौतरि जगज्जन्तु-चार्थैरिति कृतं गिरा ॥ २०२ ॥ वेडभिनन्वा तदा सद्य, इत्याद्यात्मानमात्मना । कर्मणां पश्ये दृष्टा, धन्यप्रादौ वजन्तिरे ॥ २०३ ॥ धन्योऽप्य पुपु सस्मान्य, पौनःपुण्ये(न्ये)न पुण्यवान् । सच्चकार सदाकारः, कृपाऽऽधारः । गोपारात् ॥ २०४ ॥ धन्येनेति कुवश्नेन, आततः सान्तरादिताः । सम्प्रीणितास्तथा सर्व-प्रकारैः सुखिनो यथा ॥ २०५ ॥ वेड्य गार्भमगणयुज्य, धन्ये पयसि वारिसव । मायुर्यपुर्थतामायु-रौज्ज्वल्यं च प्रसन्नवः ॥ २०६ ॥ सम्मुखेन सुखेनेति, वेड्य धन्येन

श्रद्धा-दानं, न भवन्ति स्तोत्रपुण्यानाम् ॥ २ ॥ ” धन्यस्य सर्वस्वभ्रातृ-जैत्र्यैक्यमुपेयुषः । यत् पुनः क्षुभमुपभूतं, तदशेषं
 प्रकाश्यते ॥ ३ ॥ अथान्यदाऽऽप्ययावत्, पुरे प्रवर्तसेवः । चतुर्ज्ञानदो दान्तः, क्षमा-तु(ष्ट)काविविक्तिभ्यः ॥ ४ ॥ दानचर्मोदिता-
 ग्रान्त-मधुघृतकृतप्रियः । साधुपञ्चशतीयथ-प्रथितः सद्गतिस्थितिः ॥ ५ ॥ विवेक-सेना-शङ्करः, सारसद्धर्म-सत्कर्मः । धर्म-
 घोषाभिधः स्वरि-सिन्धुरो बन्धुरोदयः ॥ ६ ॥ त्रिभिर्विशेषकम् ॥ तं तत्रायातमाकर्ण्य, कर्णामृतमिवाहृतम् । धन्यः सभ्रातृको
 हृषी-त्कर्षवर्णान्बुदोऽभवत् ॥ ७ ॥ महोत्सवमिहाहत्य, नितान्तोत्तमदानतः । स भ्रातृत्रितयोपेतो-ऽभवत् बन्दितामुद्यतः ॥ ८ ॥
 कुटुम्बाडम्बर-भ्रातृ-जाया-जायाएकान्वितः । बन्दितां प्रययौ धन्यो, ‘ बन्दितां गतिः ’ ॥ ९ ॥ भक्तियुक्तिं गुरुं नत्वा,
 तत्त्वामीप्सुतया तया । प्रतिपत्तिपुरस्काराद्, धन्यद्योग्रेऽस्य तस्यैवान्न ॥ १० ॥ अष्टाङ्गस्पृष्टभृष्ट-मिष्टमानम्य सद्गुरुम् ।
 धन्यः शुश्रूषुरास्ते स्म, ललाटघटिताञ्जलिः ॥ ११ ॥ “ उरसा शिरसा दृष्टया, वचसा मनसा धिया । पदभ्यामथ कराम्भ्यां
 या, प्रणामोऽष्टाङ्ग उच्यते ॥ १२ ॥ ” तद्भ्रातरोऽपि चारोष(प्य) श्रद्धां मनसि साजसम् । गुरोरुपाविशन्नग्रे, देशनां श्रोतुमिच्छवः
 ॥ १३ ॥ धर्मघोषाभिधः स्वरि-धर्मघोषान्वितोऽन्दवत् । भृशं ताण्डवयामास, सोल्लासं भव्य-केत्तिनः ॥ १४ ॥ भो भव्याः !
 दृष्टुत श्रव्यां, देशना क्लेशनाशिनीम् । चतुर्मुखजिनाधीश-शस्तामस्तभवभ्रमाम् ॥ १५ ॥ “ देयं दानं हृदः शुद्धया, सुपाने
 ज्ञानमावृतः ॥ शीलं शील्यमिह शीलं, कीलं मोहमहीशितुः ॥ १६ ॥ तपस्तप्यं तमः क्षप्यं, यथाशक्ति प्रशक्तितः । भावो
 भाव्यो भवाधान्यो, धर्मोऽस्त्येव चतुर्विधः ॥ १७ ॥ धर्मं चतुर्विधं शुद्धं, बालाबालाश्च ये नराः । दुःस्या वा यदि वा सुस्याः,

सङ्गताः । कालं बहुमपि प्रीता, मुहूर्तमिव मेनिरे ॥ २०७ ॥ देवपूजा-नमस्कार-स्मृति-चन्दनकर्मभिः । पौषधावश्यकाम्यां च,
कालसाफल्यमादधुः ॥ २०८ ॥ क्रमान्छ्रेष्ठयपि तच्छ्रुत्वा, पुत्रैकत्रनिगसिताम् । द्रुतं तमा(त्रि)गतस्त्पूर्णम्, 'अविरोधः सतां मतः'
॥ २०९ ॥ सकलव्रातपुत्राः, सकलव्राः समागमन् । प्राणमंथ निजं तातं, समातरमतः परम् ॥ २१० ॥ वृद्धायस्यागृहागृद्वौ,
तन्माता-पितराभौ । सुतानां सन्निपेधर्म-पाथेयाय पृथगतौ ॥ २११ ॥ प्राणाराधनमाधाय, विधिवच्छुद्धमद्विया । समाहिता-
वनशना-दुत्तमां गतिमापतुः ॥ २१२ ॥ इति सकलकुटुम्बाढ्यरोद्धमकाण्डः, सुविशदपदकर्तिस्सर्विको सुदुशरः । सुपमतमहु-
सश्रीपूर्णमावासमन्द्रः, कुमुदमविदधाति मीणनं धन्यचन्द्रः ॥ २१३ ॥ इति धन्यमहापुण्य-नररत्नशिरोमणेः । जिनधर्म-
जयानन्दः, प्रस्तावसुर्यकोऽभवत् ॥ २१४ ॥

इति श्रीधन्यचरिते स्वकुटुम्बमिलन-आतृजायापरीक्षण-आतृग्रामपञ्चशतीदान-पुना राजयुद्धप्राप्ति-
चतुरिभ्यसुतापरीणयन-पुनर्भ्रातृसमागम-विरोधनिरोधैकत्रस्यान-धर्मकरणवर्णनो
नाम चतुर्थः प्रस्तावः ॥ ४ ॥

अथ पञ्चमः प्रस्तावः ।

“ स्थाने वासः सुकुलममलं शीलपात्रं कलत्रम्, पुत्रो मित्रोचितगुणमणः सज्जनार्थानुरागः । न्यायस्थेयः सदयहृदयं वि(चि)-
चसौहित्यमेत-निश्छिद्यत्वप्रविदितमते कथ्यते सप्तसौख्यम् ॥ १ ॥ ” “ सुविवेकः संवेगः सवगुरुतज्ज्ञः कषायहीनत्वम् । पात्रे

भद्रा-दाने, न भवन्ति स्तोकपुण्यानाम् ॥ २ ॥ ” धन्यस्य सर्वस्वभ्रातृ-मैत्र्यैकत्र्यसुपेयुषः । यत् पुनः शुभमुद्भूतं, तदस्यै
 प्रकाश्यते ॥ ३ ॥ अथान्यदाऽऽययावन्न, पुरे प्रवरसंवरः । चतुर्ज्ञानरदो दान्तः, क्षमा-नु(सु)क्ताविविक्तियः ॥ ४ ॥ दानचर्मोदिता-
 ग्रान्त-मधुव्रतकृतप्रियः । साधुपञ्चशतीयश्च-अथितः सद्गतिस्थितिः ॥ ५ ॥ विवेक-सेना-शृङ्गारः, सारसदर्भ-सत्कर्मः । धर्म-
 घोषाभिः छरि-सिन्धुरो बन्धुरोदयः ॥ ६ ॥ त्रिभिर्विशेषकम् ॥ तं तत्रायातमाकर्ण्य, कर्णामृतमिवाहृतम् । धन्यः सभ्रातृको
 हर्षो-त्कर्षवर्षाम्बुदोऽभवत् ॥ ७ ॥ महोत्सवमिहातत्य, नितान्तोत्तमदानतः । स भ्रातृव्रितयोपेतो-ऽभवद् बन्दिदुमुद्यतः ॥ ८ ॥
 कुटुम्बाडम्बर-भ्रातृ-जाया-जायाष्टकान्वितः । बन्दिदुं प्रययौ धन्यो, ‘ धर्मस्य त्वरिता गतिः ’ ॥ ९ ॥ भक्तियुक्तिं गुरुं नत्वा,
 तत्त्वामीषुतया तया । प्रतिपत्तिपुरस्काराद्, धन्यश्चाग्रेऽस्य तस्थितवान् ॥ १० ॥ अष्टाङ्गस्पृष्टभूषण-मिष्टमानम्य सद्गुरुम् ।
 धन्यः शुभ्रपुरास्ते स्म, ललाटघटिताञ्जलिः ॥ ११ ॥ “ उरसा शिरसा दृष्ट्या, वचसा मनसा धिया । पद्भ्यामथ कराम्भ्यां
 वा, प्रणामोऽष्टाङ्ग उच्यते ॥ १२ ॥ ” तद्भ्रातरोऽपि चारोघ(प्य) श्रद्धां मनसि साञ्जसम् । गुरोरुपाविशन्नग्रे, देशनां श्रोतुमिच्छवः
 ॥ १३ ॥ धर्मघोषाभिः छरि-धर्मघोषान्वितोऽद्वत् । भृशं ताण्डव्यामास, सोऽस्मांसं भव्य-कैकिनः ॥ १४ ॥ भो भव्याः !
 नृणुत श्रव्यां, देशनां क्लेशनाशिनीम् । चतुर्मुखजिनाधीश-शस्तामस्तभवन्नमाम् ॥ १५ ॥ “ देयं दानं हृदः शुद्ध्या, सुपात्रे
 आनमानतः ॥ शीलं शील्यमिह शीलं, कीलं मोहमहीशितुः ॥ १६ ॥ तपस्तप्यं तमः स्वप्यं, यथाशक्ति प्रशक्तिवः । भावो
 भाव्यो भवाश्राव्यो, धर्मोऽस्त्येय चतुर्विधः ॥ १७ ॥ धर्मं चतुर्विधं शुद्धं, बालाबालाश्च ये नराः । दुःस्था वा यदि वा सुस्थाः,

कुर्युस्ते स्युः शिवास्पदम् ॥ १८ ॥ पुनर्मुनिवरः प्राह, महाबोधविधित्तया । पृच्छया श्राद्धधर्मस्य-धन्यादीनामिदं मुदे ॥ १९ ॥
दानपुण्यवनप्राञ्चत-सेचनाम्बुधरोद्धराय । व्याख्याद् विख्यातिमुत्सङ्गां, मृगाङ्कस्य कथाभय ॥ २० ॥

तथाहि महिमाऽऽकीर्ण-दानश्रद्धानक्षोभिना । श्रूयतां श्रवणश्रेणी-श्रव्या तस्य कथा प्रथा ॥ २१ ॥ संसाराम्बुधियानं,
दानं ददतेऽत्र ये सुपात्रेभ्यः । ते नर-सुर-शिव-सौख्यं, सुलभन्ते हंसपाल इव ॥ २२ ॥ वाराणसी वरा पुरी, मकरध्वजभूयभूः ।
तत्र विशदसम्पद्मान्, श्रेष्ठी सन्मकरध्वजः ॥ २३ ॥ तस्य स्वयंप्रयेत्याख्या, भेष्टिनी श्रेष्ठचेष्टिता । तत्पुत्रोऽक्षन्तुगाङ्गाह्वः,
प्रह्वः पित्रोरविह्वलः ॥ २४ ॥ तं बाल्येऽध्यापनार्थायि-पाध्याचार्यार्पयत् पिता । 'तौ माता-वितरौ सत्यौ, यौ स्वं पाठयतः
सुतम्' ॥ २५ ॥ इतश्च नगरेऽप्यस्ति, भेष्टिशिष्टो धनञ्जयः । तदङ्गजा प्रजासज्जा, पद्यावत्यस्ति शलघीः ॥ २६ ॥ तत्रैव
दिवसे साऽपि, प्रापिताऽध्ययनधर्मे । 'पुत्रिकाऽपि तु पितृभ्यां, प्रायोऽध्याप्या श्रिये धिये ॥ २७ ॥' तयोश्च तुल्ययोर्बाल्य-
गुण-रूप-वयः-श्रिया । साक्षात् सख्यमभ्युख्यं, ज्योत्स्ना-ज्योत्स्नावतोरिव ॥ २८ ॥ खापं स्वाद्यं तथा भोज्यं, पाथ्यं सवृच-
स्तु वस्तुतः । तौ तु सम्मय सुञ्जाते, पुंजातेः प्रीतिकृत त्वदः ॥ २९ ॥ कुत्रचिद् दिवसेऽन्यत्र, पद्यावत्या गृहस्पृशि । धनञ्जयेन
तत्पित्रा, पुत्रीकीर्णार्थमर्धवत् ॥ ३० ॥ कणर्दाशीतिप्रमितः, पणः प्रीति सुताकुटे । तद्वयस्यमृगाङ्गेन, विश्रम्भाशितचेतसा ॥ ३१ ॥
भोज्यं पणकपर्दाना-मानीयानीय भावतः । श्रुक्तमेकाकिना तेन, बाल्यलौल्यवता सता ॥ ३२ ॥ त्रिभिर्विशेषकम् ॥ पद्यावत्या-
मुपेतायां, मृगाङ्गेनोदितं हि तत् । तथा रुपितयाऽप्यापि, कृतं सुष्ठु तया न मोः ॥ ३३ ॥ यदि ते मेऽन्तिके सन्तोऽभवि-
ष्यंस्तत्कर्पर्दकाः । तान् विक्रीय ततोऽहं त्वकारिण्यं यरणं पुणात् ॥ ३४ ॥ एवमेव तया व्यर्थ-मग्रप्युदरिणा कथम् ? ।

'नात्मीयः प्रायशः कश्चित्, कदाऽप्यौदरिकस्य हि' ॥ ३५ ॥ कुमारस्तदाकारो, निधाय हृदये स्थितः । 'न विस्मरति विस्मरे,
 केषोचिद् दुर्वचः कदा' ॥ ३६ ॥ अथाध्ययनपर्यन्ते, गुरणा तावमावपि । पित्रोः समर्पितावन, विद्यापात्रे श्वोक्षरे ॥ ३७ ॥
 श्लोक-काव्य-कथाग्रन्था-स्यसैनैर्व्यसनेर्विना । स्वसवर्गजनान्त्रित्ये, तावमुच्यतां मुदा ॥ ३८ ॥ क्रमेण यौवनारूढौ, प्रौढाविव
 चियर्धया । परस्परं परस्परम-प्रोताविव बभूवुः ॥ ३९ ॥ पित्रोरपि प्रपापेत्, तदावेद्य स्वसर्वविदा । कृतनानककर्मणौ, व्यूढौ
 निर्व्यूढसल्यकौ ॥ ४० ॥ ततस्तावतिसञ्जात-विख्यातस्नेह-मोहनौ । तिष्ठतः सुष्ठुतानिष्ठौ, पुष्ट्रेमतर्यौकसि ॥ ४१ ॥ अन्य-
 स्मिन् दिवसे रात्रे-रन्तिमे प्रहरे विधेः । मृगाङ्गस्य तदाद्यक्तं, रमृतं पद्मावतीवचः ॥ ४२ ॥ "येन केनापि यत् किञ्चिद्,
 प्रोक्तं दुर्वचनं हृदः । न विस्मरति कस्यापि, भवितव्यमिदं यतः ॥ ४३ ॥" इत्यथ दिवसे तस्मिन्, सागरचन्द्रनामकम् । स्वमित्रे
 तु प्रतिष्ठासुं, द्वीपे सागरवर्त्मना ॥ ४४ ॥ पूरयन्ते प्रवहणं, वार्धियोग्यक्रयाणकैः । ह्यात्वा तदा मृगाङ्गोऽपि, तवधिवलिपुस्तत्रयत्
 ॥ ४५ ॥ मुक्तलाप्य स्वपितरौ, वारयन्तावपि स्वयम् । गत्वा पद्मावतीं प्रोचे, प्रतिष्ठासुरिति प्रियाम् ॥ ४६ ॥ मन्द्रे ! रूपरमा-
 मुद्रे !, प्रेमसान्द्रे ! गृण्यदितम् । समुद्रेऽहं तु यास्यामि, लाभवानिज्यकर्मणे ॥ ४७ ॥ युग्मम् । त्वया कुलस्त्रिया सन्यग्-रीत्या
 स्वयमनाकुलम् । 'कुलकाष्ठं स्त्रियस्ता हि, याः पतिव्रतसंयुताः' ॥ ४८ ॥ ततः पद्मावती प्राह, विरहासहमानसा । नाहं
 त्वद्रहिता स्याता, समायाता त्वया समम् ॥ ४९ ॥ दिनश्रीर्वा दिनशीघ्रं, रजनी रजनीश्वरम् । विद्युदन्तं विना विद्युत्, क्वापीष्टे
 स्यात्सुमातुरा ? ॥ ५० ॥ तथाऽहमपि विज्ञेया, प्रिय ! त्वदन्यामि(यि)नी । सुखं दुःखं कुलस्त्रीणा-मस्तु पत्या समं सदा ॥ ५१ ॥
 तेनोक्तं तर्हि भवता-वेवं वेद्यु रोचते हि ते । स तया सार्धं वार्धयन्तो, राक्षसद्वीपमाप च ॥ ५२ ॥ पद्मावत्याऽन्वितः सत्या,

मदस्या उदिद्यया । कीलुकं पूरयामास, स्वद्योर्दोषशृमिषु ॥ ५३ ॥ ते वातरमयिक्रम्या, रम्ये कदलिकानने । समियोऽयि स
मुत्पाप, रात्रावधृतसीर्यताः ॥ ५४ ॥ एवं दितानि श्रूयसि, समुपास्य सुखं मुदा । त्रियाग्रियायविप्रष्ट-सुखादिष्टावतिष्ठतम् ॥ ५५ ॥
पुनः प्रवहणेव्येदं, पूर्यमाणेषु तज्जनैः । पियासुरभवत् स्वीको, मृगाङ्कोऽचिन्त्यव सन् ॥ ५६ ॥ वदेतथा पुरा भर्वाद्, दुर्बोऽयाचि
वाच्यवत् । तदेतस्या य(अ)ग्रयायाः, कुर्वे दुर्बघवद् वियः ॥ ५७ ॥ प्यात्वेति चेतसैकन, रात्रादेव विधेर्वैशात् । कपदांशीतिप्रमितं, पूर्णं
वज्रा तदञ्जले ॥ ५८ ॥ सुक्तामेव विमुच्यानु, निश्रुतं सम्भृताक्षपम् (पद्मावर्त्तं स्वच्छम्, स त्रियोऽयि त्रियामयि) । समुत्पायायवहिरयात्मा,
मृगाङ्कः प्रपलायत ॥ ५९ ॥ त्रिमिर्विशेषकम् । प्राप्य पोतसमीपे स, कण्ठं नाटयन् पटु । पूर्यकारेति दुर्वारं, चारं चारं दुस्तरम्
॥ ६० ॥ यद्गमो मोः । अक्षिताऽत्राशु, प्रेयसी रक्षसा स्पृता । दृष्टा नष्टा पलाययाया-महं कष्टादनिष्ठतः ॥ ६१ ॥ प्रेयन्तां पानपात्रं
वत्, लहरितं भरितं यतः । समेव्यसि न चेव् रक्षः, क्षामकृद्धि वुस्तथा ॥ ६२ ॥ एवमुक्ते मिया मुक्ते, तेन तद्वितेन हि । प्रेरितं
तेः प्रवहणं, वायुवेगमनर्गलम् ॥ ६३ ॥ एवञ्च सा अजागार, कुस्वप्नेनैव बोधिता । सम्भ्रान्तेव क्षपाम्रान्ते, प्रेयांसं न संसेवत
॥ ६४ ॥ तदोत्पायायचिरापरं, तीरं ठत्वा सरित्पथेः । नापश्यत् पोतमुत्पन्ना, पोतवचेतसाः प्रियम् ॥ ६५ ॥ इतस्तत्तदालोकाय,
सर्वशून्यमियाय सा । कोमास्तोकताया तप्ता-ऽपमद् सुमि मुमुर्च्छं च ॥ ६६ ॥ प्रातः क्षीतेन वृतेन, विनीचेनैव वन्धुना ।
क्षयं लम्बितचैतन्या, रोदःक्षोदं रुतेद सा ॥ ६७ ॥ क्षोपचक्षुन्मयेमान्ते-मालिनीव वनान्तरे । व्यर्षं मा विललापोधि-ने केना-
पि निराशिता ॥ ६८ ॥ स्वयं यस्याञ्जलेनास-भगनेतुमना भनारु । कर्षदकणं बद्धं, ददशे वियमशं च ॥ ६९ ॥ यद् बान्योक्तं
स्मृतवती, निमि चिन्तितवत्यपि । 'अहो ! यन्मादयि प्रायाः, पुरुषाः परुषा रुषा ॥ ७० ॥ अथ प्राप्तस्वरूपा सा, ज्यावृत्त्य

द्वीपमापतत् । तपस्विनीव सा तस्यौ, गिरिकन्दरमन्दिरम् ॥ ७१ ॥ तत्र चित्तविनोदाया-पनोदायापदहसम् । श्रीयुगादिजिन-
 स्याधाद्, विभ्यं लेप्यमयं सुधीः ॥ ७२ ॥ परमेष्ठिनमस्कार-पुरस्कारमनारतम् । विधिज्ञा विधिवत् पुष्प-फलैः सा देवमार्चयत्
 ॥ ७३ ॥ ववन्दे च चिदानन्दान्, देवान् शक्रस्तवादिभिः । 'प्रायः स्त्रीणां सतीश्रीणां, मावपूजा मतोचिता' ॥ ७४ ॥ पूर्वा-
 धीतं च साञ्ध्येति, बुधवद् वन्युरादरा । सामायिकवतावश्य-कादि सादितपातका ॥ ७५ ॥ कन्दमूलफलैः प्राण-वृत्तिं च प्राप्तुकै-
 रथात् । सा काले सफलं तेने, धन्यम्भन्या दिने दिने ॥ ७६ ॥ समानमिमं द्वीप-मिति ज्ञापनहेतवे । ध्वजं वंशाग्रं वध्ना,
 दृक्षोऽग्रे धृतवत्यपि ॥ ७७ ॥ अत्रान्तरे कियत्स्येवं, दिवसेषु व्रजत्स्यथ । पद्मसायात्रिकस्तत्र, द्वीपमापदपाम्पतेः ॥ ७८ ॥ ध्वजं दृष्ट्वा
 पदस्पष्टं, पोतादुत्तीर्यं सत्तरम् । पदपङ्क्त्यनुपदी, प्रापद् गिरिशुहान्तरम् ॥ ७९ ॥ तत्राधिष्ठातृदेवीव, देवार्चाकर्मकर्मठा । ददृशे
 सुदृशां दृश्या, विस्मयेन हि तेन सा ॥ ८० ॥ तां स्वसारमिति प्रोच्य, व्याजहार गिराञ्छरत् । साऽपि तद्वचसा भूत-विश्रम्भा
 तमभाषत् ॥ ८१ ॥ हे आर्तर्यदि सत्योऽसि, भ्राता तन्मामतः परम् । वसति नय पोतेन, चिरं जीव वराशिषा ॥ ८२ ॥ तेन पोते
 समानायि, प्ररि पोतस्ततः परम् । स तां रूपोद्भूतां दृष्ट्वा, चलच्चित्तोज्ज्वलीदिति ॥ ८३ ॥ यदि भग्नि ! मदीयेन, जीवितेन
 प्रसीदसि । तर्हि मां भज भोगार्थं, त्वं स्मरज्वरज्वरम् ॥ ८४ ॥ यतः-“ तावन्महत्त्वं पाण्डित्यं, कुलीनत्वं विवेकिता । याव-
 ज्ज्वलति नोद्ग्रेषु, हन्त ! पञ्चेषु-पावकः ॥ ८५ ॥ ” “ मध्यत्रिवलीत्रिपथे, पीवरकुच-चत्वरे च चपलदृशाम् । छलयति मदन-
 पिशाचः, पुरुषं हि मनागपि स्वलितम् ॥ ८६ ॥ ” “ तावदेव कृतिनामपि स्फुर-त्येव निर्मलविवेक-दीपकः । यावदेव न कुरङ्ग-
 चक्षुषां, वीज्यते चटुललोचनाञ्चलैः ॥ ८७ ॥ ” इत्यादि । ततः सा वर्णिनी कर्णौ, विधाय विधुरा पुरा । शान्तं पापमिति प्रोच्य,

ग्राह साहससं(सि)हिता ॥ ८८ ॥ आः ! पापव्यापसंलापाद्, भगिनीं प्रतिपद्य माय । मध-मांसादिव चक्षि, विलक्ष्यमसमञ्जसम् ? ॥ ८९ ॥ “ सन्तस्त एव सन्तस्तु, शीललीलाकुलाः कुलात् । ये प्रतिपन्ननिर्वाह-साहसाङ्गसहाः सहाः ॥ ९० ॥ ” “ ये रताः सुस्वला लोलाः, कोलायितकुलाकुलाः । ते पुनः स्ववचश्च्युत्या-हत्यात्याहृत्यसंहताः ॥ ९१ ॥ एवं सत्यां तदा पद्या-वत्यामत्यन्तनीवितः । द्रुवाणायां गुणाग्रण्यं, यज्जातं तद् वितन्यते ॥ ९२ ॥ अत्रान्तरे वरेण्याभिः, पोतदेवीभिरोच्यत । रे दुरा-त्मन् ! दितःशूलं, पोतारुढः करोषि किम् ? ॥ ९३ ॥ कुर्मन् धर्मनिर्मुक्तं, धर्ममित् कुल्ये ल्ये ? । ततो भवतु चे पोत-स्फोटः संस्फोटकः धियाम् ॥ ९४ ॥ ततः सम्पात-दुर्वात-महोत्पात-निपाततः । भये पोते तु सा लेमे, फलकं पुलकाञ्चिता ॥ ९५ ॥ तद् मुज्जाम्यामयादाय, समुदायं मुदामिव । तरीतुमन्विमार्च्य, लब्धोद्यमवती सती ॥ ९६ ॥ तत्राप्यत्रान्वरे देवा-ज्ज्वाज्जलकरे-शुना । करेणोल्लालिता सोर्बैः, कन्दुकोल्लाललीलाया ॥ ९७ ॥ अपतन्त्येव साऽऽकाशाद्, दध्रे विद्याभृता यता । ‘ प्रायः प्राण-भृतां स्वाता, देवाद् द्वे सम्पदापदं ’ ॥ ९८ ॥ विद्याघरोऽपि तां रूप-निरूपीकृतदेवताम् । निरूप्य प्रार्थयाञ्चक्रे, कामार्थे चाडु पाटवम् ॥ ९९ ॥ रूपमर्घधिया मिश्रं, प्राप्तरूपे न्यरूप्यत । कापि स्यादधियामथ-मेतच्छीता निदर्शनम् ॥ १०० ॥ सा तं विद्या-धरं आठा, त्वं मेऽसीति यदीन्द्रिया । त्रत्यगोधि धियः शुद्धया, सुबोधो बोधवान् बुधः ॥ १०१ ॥ तदा विद्याधरेणापि, परितु-ष्टेन शिष्टवत् । अटन्यकारिका चैरि-विद्योच्छेदकरी यथा ॥ १०२ ॥ विद्या रूपपरावृत्ते-रेतत् तस्यायदीयत । वितेने तेन सा चेति, निघाशक्तिनयीमयी ॥ १०३ ॥ इत्थं सत्कृत्य तां भक्त्या, आरुवद् भगिनीमिव । सं(सु)सुमारपुरोधाने, स सद्यस्तामममुच्य ॥ १०४ ॥ “ सज्जनः सुजनः पुण्यः, पण्डितः शीलमण्डितः । यत्र यत्र व्रजत्येवं, तत्र तत्र स पूज्यते ॥ १०५ ॥ ” साऽपि

पद्मावती रूप-परवर्तनविधया । पुरूपं प्राप्य पूर्वमेव, जगामोदामधामधीः ॥ १०६ ॥ स ग्राह साहसार्होऽह-मिति पृच्छति
 पूर्जने । 'प्रायः साहसिकाः स्वार्थे-सिद्धये स्युरलक्षिताः' ॥ १०७ ॥ तत्रैकस्यास्तु वृद्धायाः, प्रग्रेष्यं गेहमागतः । माता मे त्व-
 मिति प्रोच्य, तस्यावास्थादितिसुस्थितः ॥ १०८ ॥ सबलं सकलाभिः स, कलाभिः कलितः कलः । कलावानिव तत्कालं, कलया-
 मास सत्कुलम् ॥ १०९ ॥ ज्ञान-विज्ञाननिष्ठानात्, पौरगौरवगौरगीः । धर्मिष्ठानप्यधर्मिष्ठां-स्तोषयामास भासनः ॥ ११० ॥
 यतः—“लवणाभ रसोऽस्त्यन्यो, न विज्ञानात् परः सुहृत् । धर्मादन्यो निर्धिर्नद्धः, क्रोधादन्यो न वैरवान् ॥ १११ ॥” एकहिं
 कौतुकाद्वेतात्, क्रीत्वाऽर्धेणदानतः । बहिर्बहान् प्रबहोऽथानाद्यं प्राज्याङ्क्यर्णकान् ॥ ११२ ॥ पृष्ठेण संसृज्य, व्यञ्ज(ज)ने
 जनरञ्जनम् । नरवर्ममृपमङ्गे, नामाङ्कमचीकरत् ॥ ११३ ॥ तज्जरत्याः करे प्रार्थ्य, पुरान्तः प्राहिणोव स हि । पोटशोचरसत्पञ्च-
 शर्ती ब्रम्हान् ददाति यः ॥ ११४ ॥ तस्मै देयमदस्ताल-भृन्त्वमित्यनुशिष्य च । 'विज्ञानेन विना न स्यात्, प्रसिद्धिस्तद्वता
 सताम्' ॥ ११५ ॥ युग्मम् । तद् रम्यमपि तद्वद्रग्म-बाहुल्य(बहु)मूल्यतया तथा । न लोकः कोऽपि गृह्णाति, 'द्रग्माः खलु सुदुस्त्यजाः'
 ॥ ११६ ॥ येन केनापि लोकेन, द्रव्याणुऽपृष्टयालुना । ग्रहीतुं शक्यतेऽशक्यं, तादृशं वस्तु वस्तुतः ? ॥ ११७ ॥ राजा व्यजन-
 वार्तां तां, भुत्वा स्वान्तिकमानयत् । नेत्रमित्रे तु तद् दृष्ट्वा, स्वकनामाङ्कमेकतः ॥ ११८ ॥ तदुक्ताद् द्विगुणं मूल्यं, दत्त्वा सत्त्वा-
 धिकत्वतः । पप्रच्छातुच्छयदृच्छं, कोऽस्य कर्तेति तां प्रति ॥ ११९ ॥ मत्पुत्रः साऽह राजेन्द्र !, साहसाङ्कसमाह्वयः । तमहाय
 समाह्वय, भूयः पप्रच्छ वत्सलः ॥ १२० ॥ भो वत्स ! वेत्ति विज्ञान-मन्यथापि मनःप्रियम् ? । तेनोक्तं युक्तिमत् सर्वं, वेष्टि
 निच्छद्यसम्पत् ॥ १२१ ॥ राज्ञाऽथाचल-विजया-दिकाः पुत्राः स्वकास्तवः । तस्मै वत्तास्तदा तेन, कलासु कुशलाः कृताः

॥ १२२ ॥ राजे समर्पितास्तेन, ते सर्वेऽभ्यस्तसत्कलाः । ' कुशाग्रीयधियां यस्माद्, बुद्धेरसुकरं किमु ? ' ॥ १२३ ॥ राज्ञा तुष्टेन स प्रोचे, किं तुभ्यं दीयते चद ? । सर्वदानाधिकं येन, विद्यादानं तया ददे ॥ १२४ ॥ साहसार्द्धो नृपं ग्राह, तदा स्माभिमतं हृदि । शुल्कमण्डपिका-मुद्रा, मलयमर्णा मदीपते ! ॥ १२५ ॥ राजा तथैव तच्चक्रे, वक्रैतरहृदा मुदा । लोकानां तेन दानार्द्धं, त्यक्तं युक्तिमत्ता सत्ता ॥ १२६ ॥ ऊचे चेति परं दान-चौरौ कार्या न सर्वथा । यः करिष्यति सर्वस्वं, हर्ताऽहं तस्य निश्चितम् ॥ १२७ ॥ पुम(न)र्पयेयमितं दण्डं, करिष्ये तस्य तत्क्षणम् । इति रीतिश्रुते वन्दे, निर्वन्देन स निर्वहेत् ॥ १२८ ॥ अत्रान्तरे परं चौरौ-यदुर्वैस्तत्पुत्रीजनैः । राज्ञो निजसमाश्लेस्य, सर्वं चौरविचिष्टितम् ॥ १२९ ॥ राज्ञाऽऽहूतस्तलारक्षो, रक्षितुं लोकमक्षतम् । प्रोचे च रे तलारक्ष !, चौरं द्रक्ष्यति नो कथम् ? ॥ १३० ॥ स ग्राह हे महाराज !, पश्यन्नपि दिवानिशम् । न चौरं कापि पश्यामि, शूद्रमद् मल तत्पारम् ॥ १३१ ॥ स्वयमेव तवो राजा, चौरनिग्रहहेतवे । प्रच्छन्नं निर्गतोऽत्राम्पत्, पुरे वायुरिवान्तरः ॥ १३२ ॥ राज्ञाऽप्यत्रापि नान्पायी, भ्रमक्रममग्रादसौ । अदृष्टा चौरमागार-मागादात्मवदेश(प१)यम् ॥ १३३ ॥ इतश्च मन्त्री सन्मन्त्रः, समागत्य प्रणम्य च । व्यजिज्ञापन्नृपं देव !, मा विपीदेति तं वदन् । १३४ ॥ दिनपञ्चक्रमच्ये तं, ग्रहीष्यामीह चौरटम् । विडम्बनाहं मद्भुद्धे-नांस्त्वसाध्वं प्रसिद्धितः ॥ १३५ ॥ स चौरस्तु महाशूरः, श्रतिज्ञां मन्त्रिणोऽजृणोत् । राज्ञो मन्त्रिगृहे गत्वा, दत्ताऽपस्त्रा-पिनी पुनः ॥ १३६ ॥ विशेषमर्षवांस्तस्य, सर्वस्वं मन्त्रिणोऽग्रहीत् । ' दस्यवो दुर्धराः स्युर्ये-न्नुणां विद्यावलोल्लवणाः ॥ १३७ ॥ युगम् । एवमन्ये बुधमन्या-स्तापसाद्यास्तदुष्ट(घ)ताः । सर्वे विडग्मितास्तेन, मन्मथेनेन सर्वथा ॥ १३८ ॥ अत्रान्तरे तु मकर-दंष्ट्राऽऽज्ञा शु(श)म्भली सभाम् । समेत्य मृषति नत्वा-ऽवादीदिति समङ्गरम् ॥ १३९ ॥ देवाहं महदुत्तमाहा, ग्रहीष्ये चौरमारम् ।

'स्त्रीचरित्रं यतश्चित्रं, सपत्न्याकुरते जगत्' ॥१४०॥ चौरोऽपि शु(श)म्भलीसन्ध्यां, श्रुत्वा सत्त्वाधिको धिया । मारुह्यः सशृङ्गारो,
 रात्रौ तवगेहमारुह्यः ॥१४१॥ तद्गृहद्वारि सञ्चारि-कुब्जां दृष्ट्वा स चेष्टिकाम् । प्रहृत्य मुष्टया सरली-चक्रे रूपामरीमिव ॥१४२॥
 तथा विस्मितया त्वेत्य, विद्वप्त्वा शु(श)म्भली शुभे ! । स्वामिनि ! द्वारि चेष्टसो, दक्षः कोऽप्यस्ति शुस्तना ॥१४३॥ येनाहं सरली-
 चक्रे, हत्वा सुष्ठु स्वमुष्टिना । चमचक्रे ततो वेदया, वक्ष्यालस्या कुर्मसु ॥१४४॥ शु(श)म्भल्या स तदाऽऽहूतः, पुरुहूत इनादरात् ।
 जगात् तामहं सर्व-कलासु कुशलोऽस्म्यलम् ॥१४५॥ ततः साऽऽह नता स्वच्छ !, यत्स ! मां तरुणीं कुरु । पुनर्येन जने सर्वे,
 चश्यामि दिवानिशम् ॥१४६॥ ततः स औपधं दत्त्वा-ऽवादीदेमतः परम् । त्वयाऽपरकस्यान्तः, प्रविश्य स्थेयमास्थया ॥१४७॥
 सम्यग् नियम्य तद्द्वारं, भक्ष्यभौषधमिक्षुवत् । प्रमाततश्च तरुणी, भविष्यसि सुरी घरा ॥१४८॥ तद्गृहात् सर्वमादाय, गतोऽ-
 द्वाय कचिच्च सः । कु(य)तो मुहूर्त्ततो धूर्ते-धूर्त्यते खलिलं किल ! ' ॥१४९॥ ततश्च प्रातरायाता, शुभाशा शु(श)म्भलीसुता ।
 खरं खरीस्नरं श्रुत्वा, हत्वा चात्मानमात्मना ॥१५०॥ रुदत् विपाद्या तद्द्वार-मकामैक्षिट रासभीम् । काहूयमानामधिकं, कर्ण-
 स्फोटस्फुटं कटु ॥१५१॥ युग्मम् ॥ विखिन्नमानसा दीना, तस्यावस्थानदुःस्थिता । धूर्तघृ(धृ)ष्टस्तु कस्याग्रे, समाचेष्टेऽन्यमुष्टवत् ?
 ॥१५२॥ यतः-“ तद्द्वारः स्थगितो घृ(धृ)ष्ट-रुच्छकु(ठक्कु)रः स्थानमृ(अ)ष्टकः । रणनष्टोऽक्षया घृ(धृ)ष्टो, मुष्टोऽष्टौ स्युरघोदशः
 ॥१५३॥ ” तदा परिच्छेदैर्दण्ड-मस्या यद् रोरुदीत्यदः । ' चौरमाता मुलं कोष्ठयां, न्यस्य रोदित्यवश्यतः ' ॥१५४॥ पुन-
 दिने तु कस्मिंश्चि-न्यपुत्रीमपि द्रुतम् । जग्रे चिरण्यरेखाऽऽख्यां, सुबुद्धिं दुष्टकर्मम् ॥१५५॥ ततश्चानन्तरं राजा-ऽदीदपत् पटहं
 पुरे । पतदुद्धोष्य सद्योमय, सर्वलोकमभि स्फुटम् ॥१५६॥ यो मत्पुत्रीमिमांमिद्या-भानयेच्छलवद्वलात् । तस्मायस्मि ददाम्येतां

ययं पितृधनं वतः ॥ १५७ ॥ ग्राम्यतीति पुरेणं, पटहे पटहेतये । न कोऽपि रोषितप्रीति, पटहं तमपस्पृशत ॥ १५८ ॥
साहसी साहसाङ्गोऽस्वो, श्रीपथे सञ्चरन्वय । ग्रास्याक्षीत पटहं दाख्या(क्ष्या)द्, वीक्षाऽऽपन्नजनेक्षितम् ॥ १५९ ॥ यतः—“अर्थपाठश्च
कुप्यश्च, दस्यो दुष्टोऽपि निष्ठवत् । रहन्ति छत्रं न कापि स्वन्दाच्छत्रोदितार्कवत् ॥ १६० ॥ ” सतां प्रीतिर्मत(मेति)श्चाप्य-भोगेऽपि
शुभगा शुभा । ‘ निधानस्याऽपि किं न श्रीः, सुस्मिन् कुरुते मनः १ ’ ॥ १६१ ॥ ततो राजसमीपे स, गत्वा नत्वाऽवदन्त्यम् ।
विष्णो मन्त्र मा भूय !, स्वरूपं भज श्रुते ! ॥ १६२ ॥ तव पुत्रीमहं मित्री-भृतस्त्वत्पुण्यभूतितः । समानयामि श्रीराम-सखि-
वञ्जनकात्मजाम् ॥ १६३ ॥ इत्युक्त्वा स गृहं गत्वा-ञ्जुचरानाह साहसात् । भाण्डागारगुरुद्वार-मुद्घाटं रक्ष्यमद्य तत् ॥ १६४ ॥
निभृतं स्येयमग्रेय-श्रीरमाशङ्क्य सङ्कलम् । न पूत्कार्यमितस्स्यैर्यं, शिक्षयामास चेति तान् ॥ १६५ ॥ युग्मम् । स्वयं सस्मार तां
विद्या-मदङ्गीकरणधमाम् । परविद्याच्छिदि विद्यां, दध्यावध्यात्मिवत् स च ॥ १६६ ॥ स चौरस्तत्प्रतिज्ञां तां, भ्रुत्वा गत्वा च तं
प्रति । बालोद्घाटकरि विद्या-भणस्यापनिकां स्मरन् ॥ १६७ ॥ तस्म वैष्णव विवेकाश्रु, वस्तु जग्राह चाहितः । निर्जगाम धियो-
दामा, घाम स्वं यातुमुद्यतः ॥ १६८ ॥ कुमारस्तु धियोदारो, लग्नस्तत्पु एव सः । खड्गभाग् निर्ययो पुर्या-स्तत्पातालगृहं गतः
॥ १६९ ॥ चौरो घनं घनस्यानं, नीत्वा मुक्त्वा च यत्नतः । राजपुत्रीसमीपेऽजात, तां च प्रोवाच चञ्चलः ॥ १७० ॥ सु-
न्दरि ! त्वरितीभूय, भूयो मत्कथितं कुरु । ग्रमदा(अबला)सु बलात्कारः, कापि न क्रियते यतः ’ ॥ १७१ ॥ कृत्वेति हेतुना नाहं,
बलात्कारं करोम्यरम् । कामग्रासे यतः प्रोक्तं, ‘ स्त्रीषु मार्दवमाचरेत् ’ ॥ १७२ ॥ भृतमन्युस्ततः कन्या, ग्राह साहसवन्मनाः ।

नाहं कर्तामि रे पाप !, त्वद्वचः पापपाकिमम् ॥ १७३ ॥ परमद्याधुना सद्यः, पापं ते पाकमागतम् । पतिष्यति शिरस्येव, रे बराक !
 स कालतः ॥ १७४ ॥ बुक्ताणामिति तां कन्या-मन्यायी स स्वमन्युतः । करे धृत्वा तु तामाह, स्मरेष्टं सुष्ठु निष्ठुरे ! ॥ १७५ ॥
 अत्रान्तरे वरेण्योराः, कुमारः सारविक्रमः । प्रकटीय्य प्रोवाच, तं चौरमचित्तादिति ॥ १७६ ॥ रे ! दुरात्मकरं क्रूर !, कन्या
 इति नृवंस हे ! । कयं सिध्यति ते राज्ञ-श्शुल्यत्कच्छस्य कुत्सितः ? ॥ १७७ ॥ तन्मुक्तः कुमरे खन्नः, कापि चारुफल्य बल्यपि ।
 काष्ठलव्ण इव लघ्नो, भग्नो भ्रमोऽभ्युपगमवत् ॥ १७८ ॥ तवो मुद्गरमुद्यम्य, तं धावन्तं क्रुधोध्युरम् । कुमारः पादघातेन, पातयामास
 लासतः ॥ १७९ ॥ निहत्य मुष्टिभिः सुष्ठु, तं कात्स्न्यात् पदपाणिभिः । मक्षरबन्धात् सोऽबध्नात्, वृथ्यत्सन्धि व्रटत्सन्सम् ॥ १८० ॥
 युग्मम् । कुमारीं च तथाऽऽश्रास्य, विधास्य च वरादरम् । पिपाय च गृहद्वारं, निरगादात्तकन्यकः ॥ १८१ ॥ मातः सदसि
 गत्वा च, स नत्वा प्राह शनिम् । राजन् ! पुत्रीं गृहाणेमो, क्षेमवाञ्छ भवाभितः ॥ १८२ ॥ पुण्यस्त्रोकाश्च ते लोका, विलोक्या-
 लोक्यलोकनैः । स्वं स्वं वस्तु च गृह्णन्त्व-निह्वाच व्यजिज्ञपत् ॥ १८३ ॥ युग्मम् । राजा चमत्कृतधान्तः, आ(स्वा)न्ते भ्रान्तोऽभवत्
 यः । तव तथा कारयामास, समासेन समादिशन् ॥ १८४ ॥ चौरमानाय्य चामा(न्या)ध्य-निवृत्त्यै न्यायवान् नृपः । सकृपः कल्प-
 यामास, सुरूपां कुट्टिनीं च ताम् ॥ १८५ ॥ तस्मात् पुनरपस्वाय-वालोढाटकर्त्री द्वयीम् । विद्यामादाय विषयात्, स तं च निरवा-
 सयत् ॥ १८६ ॥ एवं विद्यावते तस्मै, साहसाङ्गाय रंहसा । राज्ञा हिरण्यरेखा सा-ऽद्यापि पूर्वमुदीरिता ॥ १८७ ॥ अत्रान्तरे
 परद्रीपात्, स्तिहलाब्दैवयोगतः । चक्षुष्युषार्ज्यं तत्रागा-न्मृगाङ्कः पोतसार्थयः ॥ १८८ ॥ गृहीत्वोपायनं सोऽपि, साहसाङ्गमु-
 पाययी । दृष्ट्य साहसाङ्केनो-पालयि च तदेक्षणात् ॥ १८९ ॥ त्यक्त्वा शुल्कार्थयुक्ते स, कार्यं चौर्यं न शुल्कगम् । विलोकितुं च

ततोत-माण्यात स्वयं स्यात् ॥ १९० ॥ विदन् नन्दगतिं नन्द्या, दानचौर्यादि विधया । गत्वा पोतान् व्यलोकिए, शिष्टदौषिक-
चत् स्वयम् ॥ १९१ ॥ तदुक्तादधिकं वस्तु, विलोक्य क्रोधदुर्धरः । स तमाह महादुष्टं, प्रागपि ज्ञातवृत्ततः ॥ १९२ ॥ रे ! त्वया
सातिरेक्यपि, दानार्थेऽपि कृते सति । किं दानचौरिकाऽकारि, न्यक्तव्यवहारिता ? ॥ १९३ ॥ स ततोऽहिप्रहारेण, हारेऽपि क्रुधः
द्वियः । निजमे गतविघ्नेन, साहसाङ्केन मस्तके ॥ १९४ ॥ तत्सर्वस्वं गृहीत्वा तं, संगृह्य च महाग्रहम् । निन्ये स्ववेदम् निगडै-नि-
गड्य निहितो रहः ॥ १९५ ॥ प्रत्यहं क्रियते तस्य, कस्याभिस्ताडनं पुनः । प्सानं पर्युपितं चोष्णं, वारिपानमवारितम् ॥ १९६ ॥
दुःखमेवं विपदते, मृगाङ्को मृगवद् विधेः । कदाचिन्नुनिर्वन्धा-निर्वन्धो बन्धुरः कृतः ॥ १९७ ॥ स सेवां साहसाङ्कस्य, कुर्वेस्ति-
ष्ठति शिष्टवत् । साहसाङ्कं साहसाङ्कं स, पश्यन् चकुम्पारयन् ॥ १९८ ॥ चिन्ताविधुरितस्वान्त-ध्विन्त्यत्येवमेव सः । पद्यावती, किमेया
न, परावर्तितरूपमृत् ? ॥ १९९ ॥ पुनः स्वचित्तं तद्भ्रान्तिं, निवारयति सान्तरम् । 'यच्चित्तं नयने चैवे, जातिस्मृतिवती स्मृते'
॥ २०० ॥ गतेऽत्र चिरकालेऽथ, विचा(का)ले प्राप्तस्त्यपि । साहसाङ्कं स चाह स्म, विस्मयापन्नमानसः ॥ २०१ ॥ स्वामिन् !
प्रसद्य मां मुख, बन्धूनां मिलनाय यत् । गच्छाम्यहं महासत्त्व !, सत्वरं हि त्वदाज्ञया ॥ २०२ ॥ ग्राहाथ साहसाङ्कस्तं, न त्वां
मुखामि वञ्चकम् । सापराधमित्र व्याधं, गुणमार्गोपसर्गदम् ॥ २०३ ॥ स पुनः ग्राह पुण्याह !, स्वामिन् ! केनापि हेतुना । प्रकारेण
च मां मुख-स्यसिस्पर्शमिवादिश ॥ २०४ ॥ तेनोक्तं युक्तितो मत्क-पादयोः पलमात्रकम् । यद्याज्यं शोषस्येषणु(?), मुखामि
त्वां तदाऽऽपदः ॥ २०५ ॥ तेन प्रोक्तं तथैवेति, पारवश्यवता सता । 'यतो नरकसङ्काशं, परायत्तत्वमुत्तरम्' ॥ २०६ ॥
ततः पलप्रमाणज्यं, कृत्वा कञ्चोलेकञ्चलम् । साहसाङ्कः समं तेना-स्वाप्सीच सदनोपरि ॥ २०७ ॥ मृगाङ्कः सोऽपि

सुप्तस्य, साहसाङ्कस्य वयगः । स्नेहेन प्रक्षयत्याग्नी, ग्रीमान् संवाहनवहः ॥ २०८ ॥ साहसाङ्कस्य पादान्ते, दान्तेच्छं तस्य पश्यतः । न क्षीयते घृतं न्यक्षं, दुःखितस्य यया दिनम् ॥ २०९ ॥ कुमारः साहसाङ्कस्तु, सुप्तः कपटनिद्रया । विलोकयति कर्ताङ्ग्यं, किमतः परमित्यतः ॥ २१० ॥ स कश्चालस्तुपाद्य, मृगाङ्को रङ्गवेष्टया । पयःपिपासुवत् त्वार्ज्यं, पर्षी प्रौढोऽपि मृढवत् ॥ २११ ॥ कुमारेण ततः प्रोचे, सोऽचेतन इवोचितम् । रे पाण ! किं पये पाद-संवाहनघृतं नृतम् ॥ २१२ ॥ इत्युक्त्वा जतया हत्वा, स वभापे विभाषया । तव किं क्रियते ब्रूहि, किङ्कस्स्येव देवतः ? ॥ २१३ ॥ दोषाङ्केन मृगाङ्केन, दिने विच्छायातो यता । विद्वत्त्वमिति सङ्क्षिप्तं, साहसाङ्कस्य भास्वतः ॥ २१४ ॥ त्वत्करा मास्वराः स्वेरं, तमस्काण्डनिराकृतः । मत्पृष्टिश्च तमःस्पृष्टी, रोचते तत् कुरुत्तरम् ॥ २१५ ॥ ततस्त्वेन प्रशस्तेन, कृपापरवशात्मना । कृत्वा स्वं रमणीरूपं, विश्वरूपप्रियोपमम् ॥ २१६ ॥ भुजे सौख्यसुजे धृत्वा, पर्यङ्के स न्यवेक्ष्यत । प्राञ्जला प्राञ्जलिः पदचादु, व्यजिज्ञपदिदं हि सा ॥ २१७ ॥ युग्मम् । स्वामिन् ! स्वदमिमामेन, विमानेन, विपद्रुच्चां(द् ध्रुवम्) । विरूपं तेऽकृताकृत्यं, तत् क्षत्तव्यं क्षमानिचे ! ॥ २१८ ॥ मुदितेनाय तेनोक्तं, युक्तिगुणं वचनं शुचि । हे भद्रे ! शीलसङ्ग्रे !, धन्योऽहं पुण्यवानहम् ॥ २१९ ॥ यस्य धर्मवयस्येयं, वर्या भार्या मवाहशी । दृश्यते शीललीलाली, जाता ख्याता प्रभावधुः ॥ २२० ॥ युग्मम् ॥ राजाऽपि ज्ञापितोदाच-पत्कव्यतिकरोत्कहत् । ध्रुत्वा समागतस्तन, चित्रवान् प्रोचिगानिति ॥ २२१ ॥ अहो ! सत्यमहो ! सत्य-महो ! तत्त्वमहो ! मतिः । विद्यते विद्ययाऽद्यापि, पुं-स्त्री-रत्नधरा धरा ॥ २२२ ॥ नृपेणाथ पृथुन्याय-चताऽनेत्य यथातथम् । मृगाङ्केन तदात्तेन, व्यवास्तत कुमार्यपि ॥ २२३ ॥ स्था-

पयित्वा कियत्कालं, चतुर्मानसगौरवम् । ससुखं प्रेपयामास, राजा तं वत्पुरं प्रति ॥ २२४ ॥ तत्र पित्रोर्मुदा पादावभिवन्द्याभिनन्दितः । सकलत्रः थिया सत्रा, सुरात् तिष्ठति शिष्टतः ॥ २२५ ॥ अन्यदा बहिरुद्याने, मुनीन्दुर्मतिसागरः । समायासीदयोश्चासी, विलासी श्रुतसम्पदाम् ॥ २२६ ॥ तं श्रुत्वा श्रुतिपीयूष-पुं श्रद्धाधिया सुखम् । नृपाद्या बन्दितुं जग्मु-र्भृगाङ्गोऽपि प्रियाडनुगः ॥ २२७ ॥ गुरुं नत्वा पुरः स्थित्वा, पीत्वा धर्मसायनम् । लब्ध्वाऽजस्रसंरम्भं, भृगाङ्गः पृष्टवानिति ॥ २२८ ॥ भदन्त ! ब्रूहि सन्वेहा-पोहदं मोहरोहहृत् । मया पूर्वभवेऽकारि, दुष्कृतं मुकृतं किमु ? ॥ २२९ ॥ येन लक्ष्मीरलक्ष्मीश्च, जाता सापायता यता । तत् सर्वमुर्धेपि प्राच्यं, कर्मचिदय मे दयिन् ॥ २३० ॥ तद्विज्ञप्तिमिमां श्रुत्वा, तत्त्वाधिकशिरोमणिः । मुनिः प्राह महोत्साह !, शृणु पूर्वभवं तव ॥ २३१ ॥ त्वया पूर्वभवे दानं, दत्त्वा भावस्तु खण्डितः । खण्डितं तेन ते सौख्यं, जज्ञेऽगण्यविहम्बनम् ॥ २३२ ॥ दानाद्याः सफला धर्माः, गर्भणेक्ताः (ते) परस्परम् । सम्पद्यन्ते अपघस्व, पञ्चाङ्गुलिनिभालनात् ॥ २३३ ॥ “दानाद्याः संगताः सन्तः, सन्तु स्वार्थसमर्थकाः । पृथक् पृथक् न ते प्रायः, पञ्चाङ्गुलिनिदर्शनम्” ॥ २३४ ॥

तद्यथा—“ सचेतनाचेतनेषु, समुदायो जयप्रदः । अचेतनेषु हस्तस्य, पञ्चाङ्गुल्या निदर्शनम् ॥ २३५ ॥ ” एकदा तर्जनी दध्यौ, यदहं गुणभाजनम् । तदन्या निष्कस्थाने, किं कुर्वीरन् गुणोज्झिताः ? ॥ २३६ ॥ विश्वे सङ्कतितं वस्तु, यदास्ते दर्शयामि तत् । गुणिनो वर्णयामीति, तर्जयामि सदृपणान् ॥ २३७ ॥ गुणत्रये विचारेण, गर्विता मध्यमा जगौ । रे ! इत्यसर दूरं(रे) त्वं, न ज्यास्याहि निजान् गुणान् ॥ २३८ ॥ तयोक्तं चेद् गुणैरर्थे-स्तन्मत्तः काऽस्ति पण्डिता ? । गीततालानहं येऽत्रि, कार्यैस्तुक्तये तु बुद्धिदा ॥ २३९ ॥ ताम्यां तृतीया स्वगुणान्, पृष्टा प्रत्युत्तरं ददौ । देवपूजादि माङ्गल्यं, भदधीनं च चन्दनैः ॥ २४० ॥ ततः

यनिष्ठिका स्वीयं, शीर्यं दक्षत्वमालपद् । देहकष्टे सहे च्छेदं, वर्तेऽङ्कगु(ग)णने धुरि ॥ २४१ ॥ सख्यश्चतस्रोऽपि वयं, प्रत्येकं गुण-
धृषिताः । अङ्गुष्ठः किं च तनुते, निवृत्तस्योऽतिमन्थरः ? ॥ २४२ ॥ रे ! रेऽहं भवतां भर्ता, वि(व)भाषे स कुधाऽरुणः । मत्सामीप्याद्
विना यूयं, कुरुध्वं कवलादिकम् ॥ २४३ ॥ एवमालोच्य निर्वाच्य-मङ्गुल्योऽङ्गुष्ठकोऽपि च । स्वस्मिन् स्वस्मिन् गुणं वीक्ष्य, समवा-
याच्च चैक्य(क)तः ॥ २४४ ॥ लुलित्वाऽलि(लं) मिलित्वा च, सङ्गतेन परस्परम् । स्वसार्थं प्रार्थयामासुः, समुदायोजयस्त्विति ॥ २४५ ॥
एवमाहत्य दृष्टान्ते स्पष्टान्ते निजदेहजम् । चातुर्यधुर्यधीर्धर्म-चातुर्यमभितथरेव ॥ २४६ ॥

निशाम्य स्वभवं दूरे, मृगाङ्ग ! त्वमथो पृथु । यतस्ते यतते शुद्ध-धर्मधीरत्यधीश्वरी ॥ २४७ ॥ अस्मिन्नेवामभवत् क्षेत्रे
धन्यग्रामे पुरे वरे । दरिद्रमुद्रानिर्निद्रः, क्षत्रियो हंसपालकः ॥ २४८ ॥ तस्य भार्या गुणैरर्या, नाम्ना लीलावतीति च । सकलत्रः
स दुःस्योऽपि, गृहस्यत्वाय कल्पते ॥ २४९ ॥ अन्यदाऽऽगृच्छ्य वारसख्यात्, त्रियवाचा निजप्रियाम् । धनार्जनाय सोऽञ्जालीव
दूरेऽग्रान्तरे प्रति ॥ २५० ॥ सकलं भूतलं भ्रान्त्वा, सोऽल्लङ्घ्याऽर्थमपि क्वचित् । पुनर्निर्विण्णवेतस्त्वाद्, ववले स्वगृहं प्रति
॥ २५१ ॥ मार्गमध्यमयागच्छन्नन्यदा क्वापि कानने । विल्ववृक्षे प्ररोहं स, ददर्श विममर्शे च ॥ २५२ ॥ यदौषधस्य कल्पवेऽस्ति,
'दु(धु)व' विल्व-पलाशयोः । प्ररोहरोहणादास्ते, तदवो धनम् 'इत्यदः ॥ २५३ ॥ स्मृत्यैतद्वचने स्मृत्यो-च्चखानावनिमुन्मना ।
तवो लेभे महारम्भा-दैककं हेमटङ्कम् ॥ २५४ ॥ ततो विशेषतोऽप्येष, विखिन्नात्मनः पुनः । गृहमागत्य सत्येन, तत्र तत्प-
त्ये न्यवेदयत् ॥ २५५ ॥ सा तूत्तमस्वभावत्वात्, प्राप्तं प्राप्तव्यमन्यथम् । प्रियार्थे परमाणं त्व-पक्व भक्तिमती सती ॥ २५६ ॥
अग्रान्तरे तयोर्गेहे, भोजनायोधतात्मनोः । मुनिः कोऽपि समायासी-न्मासक्षणपारणी ॥ २५७ ॥ दृष्ट्वा स भावनादृष्ट्या, प्रत्यलाभि

शुभाश्रयः॥ प्रतिलेभे मुनिः सोऽन्नं, धर्मलामाश्रिपा तुफम् ॥२५८॥ गते मुनौ निजस्थानं, ताभ्यामित्ययघारितम् अहो ! आवाभ्या-
मेतत् किं, क्षीराद्यं मुनये ददे ? ॥ २५९ ॥ ग्राक् पथाचापमाप्यान्तः, पुनर्भावः स्थिरो दधे । शुभाश्रुमंस्वभावेना-ऽभवत्
कर्म शुभाश्रुमम् ॥ २६० ॥ युग्मम् । धर्मं सम्यक् समाराध्य, तदनालोच्य किञ्चन । सौधर्मकल्पे जज्ञाते, तौ समेतौ सुरोत्तमौ
॥ २६१ ॥ तत्र चित्रो(त्तो)चितं सौख्यं-भलुश्रयोचरोचरम् । ततश्च्युत्वाऽवतीर्येह, मृगाङ्कस्त्वं भवेऽभवः ॥ २६२ ॥ त्वदीया
दयिता जाता, सेयं पद्मावती चत । पुनः प्राग्जन्मसम्बद्धौ, भवन्तौ भवतः स्म तौ ॥ २६३ ॥ एवं भावविपर्यय-वृत्तं प्रवष्टते द्वयोः
मदन्तावमिजानीतां, तद्विदं कर्मणः फलम् ॥ २६४ ॥ प्रतिशुद्धौ ततस्त्वौ तु, जातजातिस्त्वौ इव । शुद्धधर्मविकीर्णयै, स्पृहया-
लूतमात्मकौ ॥ २६५ ॥ ततो गुरोर्गिराऽऽराध्य, श्रद्धाश्रान्दत्वमाप्य तौ । तदन्ये भद्रकोपज्ञा, जज्ञिरे श्रीजिनाज्ञया ॥ २६६ ॥
युग्मम् ॥ तद्वये प्रतिपद्यापि, शुद्धधर्ममनश्चरम् । लेभिरेऽच्युतदेवत्व-मिन्द्रत्वावृतसद्रमम् ॥ २६७ ॥ च्युत्वा ततः पुनरवाप्य
कुले सुजन्म, सन्मानवं सततसङ्गतवोधिवीजम् । कैवल्यमाप्य जिनधर्मगुरुपदिष्टं, प्राप्स्यन्ति मुक्तिकमलाममलामनन्ताम् ॥ २६८ ॥

इति भाव-भावदानधर्मकर्मणि श्रीमृगाङ्ककथा ॥

तंसपाल-मृगाङ्कस्य, देशनाऽन्तः कथाभिमात्रम् । भावे भावे निश्चम्याथ, प्रथमानस्ववासनम् ॥२६९॥ देशनान्ते तु धन्येन, मिल-
त्वाञ्जलिनाऽलिके । विद्वत्सिर्विदधे साधो !, शोधिसद्वोधिसिद्धये ॥ २७० ॥ युग्मम् ॥ भगवन् ! कर्मणा केन, प्राक्तनेन दुरात्मना ।
आतरोऽमी समीपस्था, दुःस्थास्ते मेऽग्रजा अपि ॥ २७१ ॥ व्यवसायवृत्तायासा, गुणवद्वणिजोऽन्यु । न तादृग् धनमासेदु-
र्भेदुरात् कर्मणः कुतः(दुरोदरपरा इव) ? ॥२७२॥ सरीन्द्रः प्राह निस्तन्द्रा, भो मद्र ! श्रूयतामथ । कथ्यमानं यथातथ्यं, त्वत्स्पृष्टस्योत्तरं वरम्

॥ २७३ ॥ एतैरादिभ्ये दानं, ददे यतिनि यत् परम् । भावाविर्भाविकलं, सकलं तत् कलङ्ककृत ॥ २७४ ॥ तथाहि कथ्यते
 कथ्यं, श्रूयतां तल्लवान्तरम् । ग्रामे कापि पुराऽयत्नः, स्नेहेद्वा बान्धवास्त्रयः ॥ २७५ ॥ कुतश्चित् कर्मणः प्राच्या-दवाच्या ज्ञानिना
 विना । दारिद्र्यं नात्यजत् तत्कं, सदैकः स्नेहमागिव ॥ २७६ ॥ दारिद्र्यविद्रुतास्ते तु, हेतुकेतुनिराकृताः । प्रासादा इव निर्देवा-
 ध्वक्तासन्ते न किञ्चन ॥ २७७ ॥ निद्रिव्यो दीव्यति प्रायो, न च चञ्चापुमानिव । चञ्चाना तु विनोदाय, मुत्प्रमोदाय निर्धनः
 ॥ २७८ ॥ त्रयोऽपि आतस्ते हि, नैदितं कापि लेभिरे । काष्ठान्यानीय कष्टेन, चैष्टन्ते काननाननाव ॥ २७९ ॥ चतुर्थे
 कथञ्चित् ते, काष्ठविक्रयनिक्रयाः । पोषयन्ति कुटुम्बं स्वं, 'विडम्बः खलु कर्मजः' २८० ॥ कोष्ठेभ्यस्तेज्यदा प्रापु-रर्त्तवी
 रुरुदशम्बलाः । भरानामृत्य तत्कृत्याद्, बध्वुश्च बुभुक्षयः ॥ २८१ ॥ सम्भूयाद्वाय मप्याद्दे, त्रयो भोक्तुमुपाविशन् । तरोरधस्तु
 कस्यापि, छायाश्रयमभीक्ष्णः ॥ २८२ ॥ युग्मम् ॥ तत्राप्यमात्रपुण्येना-रण्ये तेषां तु तस्थुवाम् । प्राप तापान्मुदस्पर्दः, कन्दो
 धर्मतरोरिव ॥ २८३ ॥ मासोपवाससंवातः, सदीर्घासमित्तिस्थितिः । पारणाकारणार्ति]क्षामः, क्षमासारमुनीश्वरः ॥ २८४ ॥ युग्मम् ॥
 मुनिमालोक्य तं वाक्य-अमोदामोदमेदुरम् । जहृपुस्ते प्रकर्षेण, कर्षुका इव यर्षणम् ॥ २८५ ॥ मुदमादधिरे दातुं, सामुदायिक-
 शम्बलम् । दोऽवृम्पूर्विकया चेद-मदुस्तस्मै सदुस्तवम् ॥ २८६ ॥ तदादाय गते साधौ, समाधौ वा सुधानिधौ । कुमुदानीय ते
 भेजु-भविस्कोचशोच्यताम् ॥ २८७ ॥ पश्चात्तापमवापुथे-त्ययं लात्वाऽगमद् धृथा । कुतोऽरूमादिहागाच्चा-डस्माकमातद्गपङ्कज-
 ॥ २८८ ॥ न दायादो न संगन्धी, न गोत्री नात्र मैत्र्यवान् । न प्रातिवेशिकोऽस्माक-मस्मै तत् किं ददे तदा ? ॥ २८९ ॥
 युग्मम् ॥ नार्यं निन्दोऽप्यग वन्द्यः, साधुमोधुर्करी अमन् । वयमेव पुनर्निन्द्या, गेडविमृश्य विधाग्निनः ॥ २९० ॥ सर्वं मुष्टाऽप्यटत्

साधु-लिप्सासिन्धुरितोऽधुना । वयं मूर्खाः क्षुधा शुष्का, भविष्यामो मुधाऽबुधाः ॥ २९१ ॥ पश्चात्तापोपसन्तापा-स्ते ययुर्निज-
मन्दिरम् । तेन दानानुभावेन, किञ्चिच्च घनिभोऽभवन् ॥ २९२ ॥ भावादभावतो दानं, प्रायः पात्राय बोधये । ततः प्रदेयं तद्दानं,
दानाद् भावोऽपि (त्रि)भाव्यते ॥ २९३ ॥ कदाचिदन्यदा ते तु, पात्रे दत्त्वाऽशनादिकम् । सानुतापाः पुनश्चासन्, भवितव्यप्रतो-
दिताः ॥ २९४ ॥ पूर्ववत् तादृशं दानं, दत्त्वा पात्रेऽनुत्तप्य च । धर्ममाराध्य धिक्त्रुद्धं, सुत्रदं वा पुनः क्वचित् ॥ २९५ ॥
पूर्णकृत्य तदायुस्ते, वयोऽस्ते वार्धके गताः । तत्तादृशनिजोपात्त-धर्मधर्मद्वयास्त्रयः ॥ २९६ ॥ स्वल्पद्विव्यन्तरावास-मासेदुरु-
दयास्तदम् । 'व्युप्यते यादृशं क्षेत्रे, तादृशं फलमाप्यते' ॥ २९७ ॥ व्यन्तरायुरपि प्रान्त्य, ततश्च्युत्वा यथाक्रमम् । आतरस्ते
त्रयोऽश्ववन्, भवतो भवतोऽत्र ते ॥ २९८ ॥ सुपात्रदानतः श्राद्ध-कुले ते धर्मसङ्कुले । त्रयः समुदपद्यन्त, विद्यमानास्तवाग्रजाः
॥ २९९ ॥ तत्तादृगदान-भावाभ्या-मभ्यावृत्तिप्रवर्तितः । लक्ष्मीरेयामलक्ष्मीर्वा, विद्युद्दर्शनाश्रदा ॥ ३०० ॥ लक्ष्मीः कादम्बि-
नीबालं, लीयते च विलीयते । पूर्वोपात्ताघवातौघ-भावाभावेन मृस्यशाम् ॥ ३०१ ॥ कादम्बिनीव कमला कमलाचलाऽलं,
सम्पद्यते सुखसमाश्रयसंश्रयाय । चेत् पूर्वकर्मभक्ता स्फुरता नितान्त-मातन्यते भवता महता हताशम् ॥ ३०२ ॥ दानक्षेत्रधरा
शुभा सुरतडित्-श्रील्लासशश्वस्तुति-प्राप्त्युत्पन्नसदृजर्जनमनः सत्केतका धान्यदः । भावाब्दोऽद्भुतश(स)स्यदः प्रतिपदं सम्पद्यते सम्पदे,
पश्चात्तापमरुन्न चेद् गुल्तरं दूरं निरस्यन्न तम् ॥ ३०३ ॥ येऽन्येऽपि दात्वा (दत्त्वा) मुनिपुङ्गवेभ्यो, दानं तु पश्चादनुतापमापन् । ते दुःख-
दीर्गित्यगतिं लभन्ते, यथैव धन्यस्य सदग्रजास्ते ॥ ३०४ ॥ "दानं देयं सद्यथाशक्ति युक्त्वा, भावो भाव्यो नव्यनव्यो विभाव्य ।
पश्चात्तापो नैव कार्यो निवार्यो, यस्मात् सर्वं निष्फलं स्यादलं तत् ॥ ३०५ ॥" उक्तं च—"दानं दत्त्वा ये मुनिभ्यस्तु पूर्वं,

शुभा, गुणा वा च द्वितीयया ॥ ३२१ ॥ राण्ड्याखण्डमाधुर्यो-द्वायि ताभ्यां तृतीयया । प्राज्यमान्यं चतुर्थ्यां च, व्यतीर्यत
द्वितो जितम् ॥ ३२२ ॥ इत्यभेताभिरिभ्याभि-श्रुतसुभिरतिप्रमम् । तत्तद्दानसमायोगाद्, भोगभृत् कर्म निर्ममे ॥ ३२३ ॥ “एवं
यो यत्र कुत्रापि, प्रस्तावौचित्यकृत्यवित् । दत्ते दानं मुदादानं, स स्यात् सर्वत्र भोगश्च” ॥ ३२४ ॥ हे सुभद्रे ! त्वया भद्रे !,
यन्मृद्वदनरूपं तत् । न्यवन्ययन्धुरं किञ्चित्, तदाप्यथ शृणु प्रथम् ॥ ३२५ ॥ निर्वहन्ती वहन्ती च, काचिद् दासी तु गोमयम् ।
व्यज्जित्वा श्रयापात्रा, किञ्चित् त्वामिभ्यसत्प्रियाम् ॥ ३२६ ॥ त्वं तु प्रायः कृपापात्रा, तदा तां कर्मयोगतः । सतिरस्कार-
संस्कारमननीरिति निन्दुरम् ॥ ३२७ ॥ हे दासि ! कुत कर्माभि-भारे वहसि काडसि च ? । तत् तदेव कुरुत्तालं, मौनमालम्ब्य
तद्वलम् ॥ ३२८ ॥ तेन सा वचसा दूनाऽऽचूना वाऽपत्यश्रवणात् । तस्युव्यधोमुखीश्रय, श्रयो श्रयो हृदापदा ॥ ३२९ ॥
“ किं करोति नरः प्रायः, पारतन्त्र्यनियन्त्रितः ? । नरकं प्राहुरेवार्याः, पारतन्त्र्यमयन्त्रितम् ॥ ३३० ॥ ”
तेनानालोचिताघेन, निदाघेनेव तल्लिङ्गा । शालिमद्रानुजाडपि च, बाहिता हन्त ! मृत्तिका ॥ ३३१ ॥ “ समर्थो वाऽस-
मर्थो वा, गर्भसर्वस्पर्पतः । साहद्वारो नरः कर्म, चिनोति ननु नीचकैः ॥ ३३२ ॥ ततो घर्माधिभिः किं वा, कर्मा-
धिभिरिहोत्तमैः । वर्चनेनाप्यहद्वारः, कर्तव्यो न मनीषिभिः ॥ ३३३ ॥ ” निशम्येति गिरं स्त्रे-निस्तस्वान्तसंशयाः । विनम्य च
शुः वेऽया-भूयन् वेदम-यियामनः ॥ ३३४ ॥ इत्येवं संशयाद्रि विपमतमगतिं मोहमालानुकूलं, भिन्ना छित्ता च सम्यग्
जिनचनलमदेशना-पन्युपास्या । जात्याख्यानविधानाः स्थितयति महति श्रीगुराविन्द्रमद्रे, धन्याद्या याविमद्रा निजनिजसंदना-
न्यापुरासप्रयोधाः ॥ ३३५ ॥ धन्याख्यानमिदं विदम्भसुहृदः श्रुत्वा गुरोरादितः श्रीकीर्त्युत्तमसागरात् सुभनसामानन्दकल्दाब्जु-

दाः । भक्त्याः श्रीजिनधर्मशर्मकमलामालिङ्ग्य संसर्गेतो, योग्या निष्पुमनोरथाः पृथुपया जग्मुर्जयानन्दताम् ॥ ३३६ ॥
 आर्षेयधर्मवर्गोर्जितसुकृतकृतः कान्तकान्तोभिरामः, कामोद्दामप्रधानः सुमगशुभगतेभोगमोगीन्द्रभद्रः । निस्तन्द्रः श्रीसमुद्रः सुषमसु-
 स्समये कालमालम्बमानो, धन्यः पुण्यप्रभावादभवंदविषयीतिः ॥ ३३७ ॥ यथा यथावदुणुराजिराज्य-विआ-
 ज्यमानस्य मनस्यवश्यम् । वैराग्यसङ्गः समोस्त शस्ताः, प्रियासुभद्राऽध्रुविलोकेन ॥ ३३८ ॥ धृत्वा तदास्यादतिवश्यशस्य-श्री
 बालिभद्रस्य विरागभावम् । हारस्यादपि स्वेन तदेव देवाद्वरीचकार यवभारमारात् ॥ ३३९ ॥ तत् सर्वसुर्वीमविमुप्रसिद्ध-श्रीशा-
 लिभद्रस्य कथाप्रपन्धात् । ह्येयं तु विहैरिति श्रतिभावं, विभावनीयं च शिवाय श्रयः ॥ ३४० ॥ यतदरनात् पञ्चाक्षरमजिननाथा-
 दवितथे, द्वयोः साध्वोर्धन्याभिधसुविधिशाल्योरनुफलम् । क्रियाकाण्डं चण्डं सदृशमभवत् भावविभव-प्रभावप्रागभारात् तदखिलसु-
 खापास्तु सुधियाम् ॥ ३४१ ॥ किञ्चित् प्राच्यं सुवाच्यं किमपि नवमदो मोददं संविदाद्यं, किञ्चिज्ज्ञात्वा गुरुणामनशुगुणिमुखात्
 संमुखादागमोक्तेः । कृतं विहसिरूपं निरुपमिति तयोः साधु साध्वोः प्रबोधात्, स्वेन्द्रित्वेन्द्रित्ववर्षे १५१०] बहुलशुदि-
 रविधिययोदश्याम् ॥ ३४२ ॥ श्रीवज्रशालासुखसान्द्रचान्द्र-कुले विशालेऽस्ति सुधर्मनाम्नः । श्रीधर्ममानान्वयवर्षा-
 रत्नं, जिनेश्वरः सूरिरभवत् प्रभाशुः ॥ ३४३ ॥ श्रीचिक्रमार्कान्तृपतेः पयोधि-द्वि-स्वेन्दुर्वर्षे १०२४१] ऽण्डाद्विलाहपुर्णम् ।
 श्रीदुर्लभाधीशसदस्युदारं, दग्धे, विधिं त्वारतराख्यमुख्यम् ॥ ३४४ ॥ पश्यत तस्माज्जिनचन्द्रसूरि-पट्टोत्कटामोऽभयदेव-
 सूरिः । नवाङ्गनृत्तिविष्टतेस्तान, यः सर्वशोभां जिनशासनाङ्गम् ॥ ३४५ ॥ तदीयपट्टोदयधधराग्र-पादस्तरदिमस्तमसं प्रणाशी
 क्रियाप्रधानाञ्जुतधीनिधीशः, सूरेश्वरः श्रीजिनवल्लभाङ्गः ॥ ३४६ ॥ ततो चधुवातिभवो नवोद्यद्योगोन्द्रचूडामणिस्ततन्द्रः ।

युगप्रधानो धरणेन्द्रदत्तो, वतो वरीयान् जिनदत्तसूरिः ॥ ३४७ ॥ तस्यानुजः(गः) श्रीजिनचन्द्रसूरि-स्तत्पट्टभृमृजिन-
पत्तिमूरिः । एते तदीयेऽप्युदयाय श्री-जिनेश्वरः सूरिगुरुर्भक्ष ॥ ३४८ ॥ जिनप्रबोधोऽपि तदाप्तबोधो, वादीन्द्रमुद्रादि-
ममुद्रचन्द्रः । ततोऽपि च श्रीजिनचन्द्रसूरि-स्तस्माज्जिनाग्रे कुशलस्तु सूरिः ॥ ३४९ ॥ जज्ञे ततः श्रीजिनपद्मसूरि-
रस्मात् सलन्ध्रिजिनलन्ध्रिसूरिः । तदग्रतः श्रीजिनचन्द्रसूरिरजिनेश्वरः सूरिरितः प्रतापी ॥ ३५० ॥ ततोऽपि च श्रीजि-
नशेखराख्य-स्ततोऽस्ति स श्रीजिनधर्मसूरिः । प्रज्ञाप्रकर्षाद्बुधतदेवसूरिः, सौजन्यपुण्यादिगुणांशुशूरिः ॥ ३५१ ॥ तदीयपा-
दाभ्युजराजहंसः श्रीकीर्तिसत्समागरसूरिशिष्यः । आचार्यमिश्राप्तपदानुसारी, सूरिर्जयानन्दसदाख्यया युक्त ॥ ३५२ ॥
पारस्कराग्नये नगरे गरीयः-श्रीगूडरादोश्वरतीर्थसारे । श्रीश्रीर-पार्श्वार्जितचैत्यचित्रे, व्यधायि धन्यस्य चरित्रमेवम्
॥ ३५३ ॥ इति धन्यमहापुण्य-नररत्नशिरोमणेः । जिनधर्म-जयानन्दः, प्रस्तावः पञ्चमोऽस्त्वयम् ॥ ३५४ ॥

इति श्रीधन्यचरिते सद्गुरुप्राप्ति-भावाभागदानमृगाङ्ककथाकथनश्रवण-पूर्वभवसन्देहायोह-धर्मरङ्ग-वैराग्यरङ्गलाभादिवर्णनो

नाम पञ्चमः प्रस्तावः सम्पूर्णः ॥ ५ ॥

[धन्यचारित्र-कथाकृत-प्रशस्तिः—]

वायेयमीशमनिशे मनसा नमामि, वाचा तथैव वपुषः प्रभया भजामि। श्रीनिश्चलं सुखपुण्यं कुर्यात्प्रसादानां, श्रीशं विशेषसुखमासु-
 यम् गुणानाम् ॥१॥ पार्श्वदेव ! वरं देहि, पावनेशं सदैव हि । भावशब्दवतानेक-भानसद्गुण्यमोदकम् ॥२॥ दृढलघुच्छत्रयुग्मम् ।
 वर्यं त्व-विधु-धाणेन्दु [१५१०] सम्मिमे मासि मार्गवे (के) । शुदिद्वितीया-गुर्वार्यवारोऽलेखीदमद्भुतम् ॥ १ ॥ श्रीम-
 हपारस्करे मञ्जु-कोष्ठे श्रीसहस्रकुले । श्रीसोढावंश्यश्रीभीम-राज्ये प्राज्ये श्रिया मिया ॥१॥ श्रीमत्त्वदसराहान-गच्छे स्व-
 च्छश्रियाऽऽश्रिते । श्रीजिनचन्द्रसूरोन्द्र-सन्ताने साधुबन्धुरे ॥ २ ॥ श्रीजिनेश्वरसूरीश-पदेऽभ्यञ्जिनशेखरः । तत्पद्मे
 प्रकटाः सन्ति, श्रीजिनधर्मसूरयः ॥ ३ ॥ तत्पादपद्महंसेना-चार्येण विधुपक्षिणा । जयानन्देन श्रीपार्श्व-प्रसादाह्लितं
 मुदे ॥ ४ ॥ यावद् घरा सुरधरः सरविर्विधुश्च, तारागणो धुवनिवद्भगतिः सदाऽस्ति । स्वार्थभुवस्त्रयमिदं किल यावदेव, श्रीपार्श्वचैत्य-
 मपि नन्दतु तावदेव ॥ ५ ॥ अस्मिन्मैत्र्यचरे सुरेश्वरन्तश्रीपार्श्वतीर्थोच्चरे, श्रीसङ्केन बहुविधेन गुजनैरन्यैरपि प्राञ्जलैः । कार्या
 शुद्धिरधीश्वरी शुभकरी पूजा नतिशोभतिः, सर्वश्रीसमुदायिभिः खरतैरैक्यं विलोक्य श्रिये ॥ ६ ॥

इति प्रशस्तिः ।

[प्रासप्रतिप्रान्तोल्लेखः]

संवत् १५४८वर्षे श्रावणसुदित्रयोदशीसोमे श्रीस्वरतरगच्छे श्रीजिनेश्वरसूरिसन्ताने श्रीजिनधर्मसूरिपट्टालद्वारचूडामणि-
श्रीजिनचन्द्रसूरिवराणां वाचनाय पं० कर्त्तृचिह्नसमुनिना श्रीधनाह्वगुणचित्रं चरित्रमलेखि श्रीजिसलमेरुमहादुर्गे चिरं नन्दतु ॥

न मुञ्चन्ते चेतः प्रतिदिवसमस्माकमखिलं, गुणा यौष्माकीनाः शशिक्षिणसंवादनिपुणाः ।

न यौष्माकीनं नाम प्रतिदिनमनुत्कीर्त्यं नियतं, स्वचित्ते बिन्दायः कथमपि समाधानघटनम् ॥ १ ॥

इति गुणगणोदारश्रीधन्यसाधुचरित्रमिदम् ॥

समाप्तम्

सूरीश्वरो विजयते सुकृपादिचन्द्रः, शिष्योऽस्ति तस्य सुखसागरपाठको यः ।

तस्याऽऽज्ञया लिखितवान् सुरते सुरम्यां, सुश्रावको विजयचन्द्र इमां प्रति तु ॥ १ ॥

संवत् १९९२ वर्षे प्रथमभाद्रपदे पर्युषणपर्वान्तर्गतश्रीमहावीरजन्मवाचन-महोत्सवदिने
पूर्णकृत्यं लिखित्वा श्रावकविजयचन्द्रेण । शुभं भवतु ॥

विषयानुक्रमः

पत्रेण

२

३-६

७-१६

१-३

३-१०

विषयानुक्रमः

सुभाषित-विषयसूची

प्रस्तावना

प्रथमः प्रस्तावः । पद्यानि ८५

पूर्वभवपरमालदान-पुण्यार्जनम् ।

द्वितीयः प्रस्तावः । पद्यानि २३१

सुकृतावतार-जन्म

गौवतामसः

विदेश-प्रचारः

राजशुद्ध-प्राप्तिः

विवाद-लाभः

भोग-संयोगादि

पत्रेण

१०-१८

तृतीयः प्रस्तावः । पद्यानि २५६

स्वकर्मपरीक्षार्थकौशाम्बीप्राप्तिः

रत्न-परीक्षा

राज्याङ्ग-प्राप्तिः

राजपुत्री-परिणयनम्

स्वकुटुम्बमिलनम्

सुभद्रोपलक्षणोपाख्यानम्

चतुर्थः प्रस्तावः । पद्यानि २१४

स्वकुटुम्बमिलनम्
आतृजाया-परीक्षणम्
आतृ-ग्रामपञ्चशरीदानम्
पुना राजगृहप्राप्तिः
चतुरिभ्यस्तुतापरिणयनम्
पुनर्आतृसमागमः
विरोध-निरोधः
एकत्र स्थानम्
धर्म-करणम्

पत्रेषु

१८-२४

पत्रेषु

२४-३४

पञ्चमः प्रस्तावः । पद्यानि ३५४

सद्गुरु-प्राप्तिः
भावाभावदानम्
ऐक्ये पञ्चाब्दगुलि-निदर्शनम्
मृगाङ्कक्या-कथनश्रवणम्
पूर्वमवः
सन्देहापोहः
धर्मरङ्गः
वैराग्य-रङ्ग-लाभादिचर्णनम्
ग्रन्थकुलशक्तिः

३६

सुभाषित-विषय-सूची ।

विषय	प्रस्तावे	पद्यक्रमाङ्कः	पृष्ठे	विषय	प्रस्तावे	पद्यक्रमाङ्कः	पृष्ठे
अच्छन्नाः	५	१६०	२९	आहार-शुद्धिः	३	१२७	१४
अज्ञाः	४	१४९	२२	औदरिकः	५	३५	२६
अधमाः	३	२९	११	कर्म	४	८४, २०१-२०२	२४
अघोदशः	५	१५३	२९	—	५	२८०	३३
अन्नम्	१	२८	२	—बलवत्ता	३	१४१-१४५, १६३	१५
अर्थेच्छा	२	७८	६	कर्म-भोगः	१	८०	३
अविरोधः	४	२०८	२४	काम-भावाः	२	२१०	९
अविश्वास्तः	२	१३२	७	कामः	५	८५-८७	२७
असाम्प्रतम्	४	८२	२०	कीर्तनम्	३	८१, ८४	१३
अहङ्कारः	५	३३२-३३३	३४	कीर्तिः	२	१३९	७
आपन्नाश्रयः	३	१५	११				

विषयः	प्रस्तावे	पद्यक्रमाङ्क	पृष्ठे	विषयः	प्रस्तावे	पद्यक्रमाङ्क	पृष्ठे
गुरुमान्	१	१९	१	क्रोधी	५	७०	२६
कुलाङ्गना-धर्मः	३	१०५, ११०-१११	१३	खलाः	२	१६६	८
—	३	२३१-२३२	१७	—	४	१९८	२४
—	५	५०-५१	२६	—	५	९१	२७
कुलीनः	२	१५६	८	गाम्भीर्यम्	१	६९	३
कुत्री	३	११२	१३	गुणाः	२	४१, ४३	४-५
—	४	१०९-१११	२१	—	२	४४, ५१, ५४	५
दृष्टम्	२	१३१	७	—	३	५९	१२
ठयणाः	२	८८-१०५	६	गुणि-गौरवम्	३	५९	१२
— धनम्	२	१०९-११०-११६-११७	६, ७	गुणिनः	३	६०	५
—	३	२०१-२०२	१६	—	२	५२-५३	५
क्रोधः	५	१११	२८	चित्त-नयने	२	६५	५
क्रोधी	२	१७१	८		५	२००	३०

विषयः	प्रस्तावे	पद्यक्रमाङ्कः	पृष्ठे	विषयः	प्रस्तावे	पद्यक्रमाङ्कः	पृष्ठे
जाति-योषः	४	१७६	२३	—(पञ्चात्तापरहितम्)	५	३०३-३०८	३३-३४
जित-धर्मः	१	१	१	दानाप्रकाशः(छात्रधर्मः)	१	७१-७२	३
त्याज्यम्	२	१७२-१७३	८	दानी	१	१२	१
दया	१	३५	२	दाने दुर्लभम्	१	५३, ५८	२
दयालुः	१	३६	२	दारिद्र्यम्	३	८७-८८, १७१	१३
दानम्	२	२	३	—	३	९१	१५
—	१	५	१	—	५	२७७	३३
—	३	७३-७४	१२	दुर्जनः	२	१५३	८
—	४	४	१८	दुर्वचः	५	३६, ४३	२५
—	३	१९२	१६	देवाः	३	१२४	१४
(आदरेण)	१	८	१	—	४	१५३	२२
(पात्रे)	२	२२५	१०	देवान्तरम्	३	२२४	१७
—	५	२२	२५	दैवम्	४	१६६	२३

विषय	प्रस्तावे	पद्यकमाङ्क	पृष्ठे	विषय	प्रस्तावे	पद्यकमाङ्क	पृष्ठे
दैवम्	५	९८	२७	धर्मः	५	१११	२८
—यलवत्ता	३	१५८, २१७	१७	—	४	१४१	२२
दीर्गित्य-दानवः	३	११८	१४	—(चतुर्भिः)	५	१६-१८	२५
—	२	७९	६	—	३, ३	३	१०
द्रुमाः	५	११६	२८	धार्मिकः	१	१३	१
घनम्	२	११६-११७	७	धृतिः	५	१४९, १५२	२०
—	३	१३, १०९-११०	११	नन्दनाः	२	१२३	७
—महत्ता	३	१२९-१३१	१४	नराभासाः	४	१८९	२३
—	३	९१	१३	नारी	४	१०९-१११	२१
—स्थानम्	५	२५३	३२	निर्गुणाः	२	५१-५२	५
अन्यजनः	२	१९४	९	निर्घनता	३	९९, १०१, १२९, १३१	१३
घरा-वीक्षणम्	३	४६	११	—	५	२७८	३३
धर्मः	१	२-४, ७८	१, ३	निर्भाग्याः	३	३५	११

भावनगरे 'आनन्द प्रि. प्रेस' मुद्रणालये तदधिपतिना

श्रेष्ठ देवचन्द दामजी इत्यनेन मुद्रितम् । ता. १-९-३८

पुस्तक-प्राप्तिस्थानम्—

व्य० श्रीजिनदत्तसूरि-ज्ञानभण्डार

ठि. गोपीपुरा, सुस्त.

श्रीजिनदत्तसूरिपुस्तकोद्धारक फण्ड [ग्रन्थांक ४१]

खरतरगच्छीयजैनाचार्यश्रीजयानन्दसूरिनिर्मितम्

धन्यचरितम् ।

जैनाचार्यश्रीजिनकृपाचन्द्रसूरिशिष्योपाध्यायमुनिसुखसागरसदुपवर्धित
सुरतनिवासिनः ' द्वा० भीष्माभाई धर्मचन्द्र ' इत्यस्य, नवापुरासङ्घस्य,
मलकापुरनिवासिन्याः सुश्राविकायाश्च द्रव्यसाहाय्येन प्रकाशितम् ।

भास्वीन्सुपालयेन भगवान्नेष्टित्तुजेन पण्डितलालचन्द्रेण संशोधितम् ।

वीरनिर्वाणसंवत् २४६४]

प्रथमावृत्तिः १००

[वि. सं. १९९४]

